

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

SUBOTICA, 20. VELJAČE 2004. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 55

Intervju:
Nikola Šafer

Izvučeni dobitnici nagradne igre

Nagrade na 30 adresa

TEMA BROJA: BAČKI HRVATI U HRVATSKIM UDŽBENICIMA POVIJESTI

VETERINARSKI ZAVOD SUBOTICA a.d.

Beogradski put 123

24106 Subotica

Telefon: 024/567-933, 567-984

Fax: 024/567-871, 567-736

KOMPLETNA HRANA ZA ŽIVOTINJE

KOMPLETNE SMJEŠE ZA ŽIVOTINJE:

Smješa IV, Smješa PS 1, Smješa PS 3, PSB Finišer, PSB Starter, Smješa KD, Smješa TS 1, Favorit P, Premixi, Superi i VETCAN – kompletna hrana za pse.

OBJEKT Gulyás CSÁRDA

~čarda, farma nojeva, sobe za izdavanje~

Ludoški šor 106

24418 ŠUPLJAK

Telefon: 024/758-093, 758-082

• DDOR NOVI SAD • AD

Glavna filijala "SUBOTICA"
NAŠIM GRAĐANIMA NUDI:

OBAVEZNO OSIGURANJE VOZILA

- 25% NIŽA CENA

- 30% BONUS

- 10% POPUST NA GOTOVINSKO PLAĆANJE

PLAĆANJE OSIGURANJA I TROŠKOVI REGISTRACIJE

- 10 RATA OBUSTAVOM OD ZARADA

- 12 RATA OD PENZIJE

- 4 RATE ČEKOVIMA GRAĐANA

za putnička vozila

- JP "SUBOTICA-TRANS"

Segedinski put br. 84, telefon: 41-948

- "INTERŠPED - DDOR NOVI SAD"

Pala Papa br. 17, telefon: 622-115 / 622-107

- DP "INTEGRAL MEHANIZACIJA I TRANSPORT"

Čantavirski put bb, telefon: 566-038

1.000,00 DIN UMANJENJE

za teretna vozila

USLUGA REGISTRACIJE BESPLATNO

GARANTIRANA ISPLATA ŠTETE

Košunica osigurao većinu za manjinsku vladu

Nova vlada uz pomoć socijalista.....6,7

Bački Hrvati u udžbenicima povijesti

Periferija iz vizure centra.....10,11

Intervju

Nikola Šafer.....12-14

Vijeće mladih Srijemskog vikarijata

Pripreme za susret katoličke mladeži....16

Uloga medija u promoviranju ljudskih prava

Mediji su zrcalo društva.....17

Uz godišnjicu rođenja Vinka Perčića

Kolekcionar međunarodnog značaja..18,19

Sonta iz drugog kuta

Šokačka baština.....24

Gostovanje HNK iz Osijeka

»Ujka Vanja« ispraćen aplauzima.....33

Fotografija na naslovnoj strani:

Nada Sudarević

IMPRESSUM

OSNIVAČ:

Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić, Kalman Kuntić, Marija P. Matarić, Dražen Prčić, Stipan Stipić, Zvonko Sarić, Zvonko Tadijan, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR I V. D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA:

Zvonimir Perušić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić, Dušica Dulić, Jasminka Dulić, Ivan Ivković Ivandekić, Vesela Laloš, Dražen Prčić, Zvonko Sarić, Robert G. Tilly

TEHNIČKI UREDNIK:

Boris Oblak

TEHNIČKI ADMINISTRATOR:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zorica Tikvicki, Zdenka Sudarević

LEKTORICA:

Katarina Vasiljčuk

TELEFON:

++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN:

355-1023208-69

E-MAIL:

hrvatska.rijec@suonline.net

WEB:

www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK:

»Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad, »Dnevnik« Štamparija

List je registriran kod Sekretarijata za informiranje Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.

List je oslobođen poreza na promet na osnovu mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od 20.3.2003. godine

Mračna rupa

Srbija će uskoro možda dobiti Vladu, ali to baš i nije tako lijepa vijest. Vlada, koju treba podržati lista pod nazivom Socijalistička partija Srbije-Slobodan Milošević, je nešto zbog čega bi se Srbija opet mogla stidjeti, i pred svijetom i pred sobom.

Ali, to je realnost od koje se izgleda pobjeći ne može. Družina koja se nakon izbora sakupila kako bi povela zemlju u budućnost – koja se zove prošlost, nije u stanju učiniti to sama, pa onda u pomoć zove svjetskog pariju na čelu s haškim optuženikom razbarušene kose i prkosnoga držanja. Rasplet, koji se može okarakterizirati samo kao tragikomedija.

I, dok se od 'riječ je riječ' DSS-ovaca drugo nije ni moglo očekivati, budući da su tjednima i mjesecima uzvikivali kako neće ni s kim tko je vlast obnašao prije i poslije 2000. godine, sugerirajući svima da je to isto, te kako se niti od SPO-NS koalicije, poznate po kompromitirajućem vladanju Beogradom u Miloševićovo vrijeme, također ništa inventivnije nije dalo naslutiti, G17 Plus će zasigurno debelo platiti obmanjivanje svojih birača. 'Eksperti' koji su prvu demokratsku vladu u Srbiji nakon više se i ne zna koliko desetljeća, čijem su radu i sami pridonijeli, tako zdušno, uporno i zagriženo napadali i rušili, u novu Vladu hoće bilo s kim, pa i sa socijalistima. Samo da su u Vladi. Blizu vatre. Priča kako će oni biti 'reformsko jezgro' te nove Vlade nema više puno smisla, osim, naravno, za očito veliki broj onih koji bi da se vrate u Miloševićev propali svijet.

G17 Plus je znatan dio svojih glasova pokupio upravo u vojvođanskim mješovitim sredinama, lažnom pričom o autonomiji Vojvodine i manjinskim pravima, preuzimajući od pojedinih manjinskih stranaka čak i narodne zastupnike, da bi se onda ušlo u dil s onima koji su u prethodnih petnaestak godina pogazili sve što je mirisalo na autonomiju i sve što je podsjećalo na manjinska prava.

I, bez obzira što iz Europe tu-i-tamo stiže pokoja vijest kako će se prihvatiti svaka Vlada koja bude izraz volje građana Srbije, većinsko je svjetsko raspoloženje zapravo – neraspoloženje. Srbija i dalje ostaje mračna rupa u srcu Europe, ispunjena mitovima, prošlošću i siromaštvom, bez većinske želje da se ide naprijed. One zemlje koje znaju gdje hoće sve su dalje, i sve ih je teže dostići.

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 12. 2.

Den Haag: Navršene dvije godine od početka suđenja Slobodanu Miloševiću

Održani izbori za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina u Hrvatskoj. Odziv minimalan

PETAK, 13. 2.

DSS predložio skidanje cenzusa od 5 posto za stranke nacionalnih manjina na parlamentarnim izborima

PONEDJELJAK, 16. 2.

Miomir Žužul: Naša politika prema SCG je politika otvorenosti

UTORAK, 17. 2.

Radovan Jelašić: Ne garantiram da euro neće prijeći 70 dinara

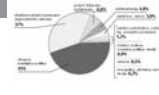
SUBOTA, 14. 2.

Zagreb: Predstavnici hrvatske Vlade i Srpske nacionalne zajednice dogovorili rokove za povraćaj imovine Srbima

SRIJEDA, 18. 2.

Zagreb: Hrvatska vlada o prijedlogu državnog proračuna

ŠTO NAM JE ZAJEDNIČKO

Iako je Balkan podijeljen državnim granicama, kulturom i religijama i iako nije jedinstveno političko ili ekonomsko područje, riječ je o istom kriminalnom području. Naši su kriminalci i vaši i obratno. Zagrebački kriminalci često su i beogradski kriminalci, a beogradski kriminalci sigurno su trebinjski kriminalci. Zato je na tom području nužna dobra prekogranična suradnja. **Paddy Ashdown**, visoki predstavnik međunarodne zajednice u BiH, »Nacional«, 3. veljače 2004.

KAKO OTKAČITI DJEVOJKU

Kad hoćete naći neki razlog da dalje nećete s nekom djevojkom, onda uvijek možete naći način da kažete kako nećete, čak i ako je ona prelijepa i prepametna. **Zoran Anđelković**, glavni tajnik SPS-a, »Dnevnik«, 15. veljače 2004.

RADIKALI I STANDARD

Znamo da jedan od razloga za uspjeh radikala na izborima ne leži u tome što narod ponovno želi teritorije u Hrvatskoj i Bosni, već zbog činjenice da se životni standard nije puno popravio u posljednje tri godine. I kao što se dogodilo svuda u Istočnoj Europi, građani su odbacili staru vladu i glasali za nove ljude, bez obzira što oni rekli. Problem je u tome što je Srbija usred veoma teških gospodarskih reformi, a ovo stanje neće pomoći njihovom sprovođenju. **Misha Glenny**, britanski povjesničar, BBC, 13. veljače 2004.

ZAUSTAVLJENA NORMALIZACIJA

Brine me porast isključivo sti u Srbiji. No, tu ne vidim prijetnju prema Hrvatskoj. No, mislim da su validni strahovi što bi se moglo desiti između Kosova i Srbije. Mene u ovom trenutku najviše brine sudbina običnih ljudi, jer su se za mrznuli procesi normalizacije i ako se ta zaleđenost u Srbiji nastavi, to će sigurno imati nekog utjecaja i na cijelu regiju. Mislim da sa-

da u Hrvatskoj imamo situaciju u kojoj se bitne napetosti između većinskih i manjinskih grupa rješavaju političkim sredstvima u Saboru, vladi i kroz javne raspre. To nije idealna situacija, još jako puno treba napraviti da se poštuju ljudska prava i prava različitih manjina, ali ipak se vidi na predak. **Vesna Teršelić**, aktivistkinja zagrebačkog Centra za mirovne studije, Radio Slobodna Europa, 9. veljače 2004.

KOMU JA SMETAM?

Zato se uvijek pitam komu smeta – voljeti Hrvatsku!? Tko su te osobe koje mi lijepe pridjeve »desničar« ili »nacionalist«, a nisam ni mrava zgazio i volim sve živo i u sebi i oko sebe. Često se pitam kako se itko usudi kritizirati hrvatsko nacionalno biće, našu povijest, grb, običaje, kad je to prirodno i normalno. U švicarskome selu u kojem živim gotovo na svakoj kući vije se švicarska zastava, a u Wisconsinu (SAD) američka zastava isto se tako vije (nakon 11. rujna) pa i na svakom osobnom automobilu. Progovorite li u Francuskoj, čak lošim francuskim jezikom, ako domaćin vidi da se trudite govoriti francuskim i da volite Francusku, otvorit će vam šampanjac uz: Vive La Croatie, cher ami! **Dr. Davor Pavuna**, »Fokus«, 13. veljače 2004.

BALKANSKE MIGRACIJE

Činjenica je da ćemo i mi u Hrvatskoj trebati imigrante, ali je pravo pitanje zašto se od nas očekuje da idemo korak dalje od EU, kad za fleksibilizaciju tržišta radne snage i primanje novih imigranata političke snage i volje nemaju ni najmoćniji u EU bez obzira što im imigranti u velikom broju jednostavno trebaju. Nesporno je kako bi mnogi iz »zapadnog Balkana« voljeli raditi u Hrvatskoj zbog, u prosjeku, osjetno većih plaća u odnosu na regiju, ali je to nešto što sigurno neće riješiti problem nezaposlenosti u Hrvatskoj. Prije bi moglo voditi politici izjednačavanja plaća u regiji (balkanskoj), a što znači da bi u Hrvatskoj morali spustiti realne plaće. U protivnom je teško zamisliti stotinjak tisuća Hrvata na privremenom radu u, recimo, Makedoniji, Albaniji, Srbiji ili Rumunjskoj. Činjenica je kako nema fluktuacije radne snage unutar »naše« regije, ali nema ni gospodarske aktivnosti koja bi opravdala veću mobilnost radne snage unutar »naše« regije. **Tanja Ivančić Belošević**, »Večernji list«, 13. veljače 2004.

NEKONTROLIRANA OLIGARHIJA

U Srbiji nije pravo pitanje zašto se vraća desna opcija, nego zašto nikada nije niti učinjen pokušaj da se nacionalizam skloni s političke i društvene scene. Oni centri moći koji su instalirali nacionalizam početkom devedesetih i koji su legitimirali svaku vrstu nasilja, pa i ratne zločine u ime postizanja nekog cilja, i dalje su netaknuti i na vlasti. Riječ je o nekontroliranoj oligarhiji i nekontroliranim frakcijama oružanih i sigurnosnih snaga. **Jelena Milić**, Radio Slobodna Europa, članica Foruma za međunarodne odnose pri Europskom pokretu Srbije, 9. veljače 2004.

Dujizmi

- ✓ Čim ustanem, odmah stršim;
- ✓ Svatko može biti kovač moje sreće;
- ✓ U školama Dalmacije će još dugo biti potrebna magareća klupa;
- ✓ Da sam slobodan, vezan bih bio za vlast.

Dujo Runje

Globalno i lokalno u manjinskim uvjetima

Neizbježan suživot različitih kultura

Uovo vrijeme često čujemo pojam globalizacija i to u svjetlu novog svjetskog zaokruživanja pojedinih dijelova zemaljske kugle ili cijelih kontinenata. U našem slučaju – Europe. Predviđeno je da u globalnom poretku postupno nestanu granice među državama, kontroliraju se gospodarstva zemalja članica, objedinjavaju se sigurnosne snage – vojska i policija, uvodi se jedna moneta, jedno tržište i tome slično.

I VEĆINSKI ĆE POSTATI MANJINSKI:

Neki zjuradi proroci tvrde kako će nestati i mali narodi u korist jedinstvene europske nacije koja će od prvog svibnja 2004. brojiti 453 milijuna stanovnika.

Današnji većinski jezici dominantnog – većinskog – naroda u pojedinim zemljama postat će manjinski isto kao što su to i jezici manjinskih zajednica u istim tim zemljama. Samo što će ovi drugi imati »ulaznicu« preko svoje matične domovine, na primjer Hrvati preko Hrvatske, Mađari preko Mađarske i tako dalje.

SPREMNO DOČEKATI BUDUĆNOST:

Globalizacija je neminovno nazočna i u kulturnome životu svijeta kroz utjecaj na kulturu zemalja i kroz utjecaj na kulturni život manjinskih naroda u tim zemljama.

Mi, kao kulturni djelatnici lokalnoga značaja, moramo se zapitati kako će izgledati kulturni život naše, hrvatske, manjine na ovim prostorima zahvaćenim globalizacijom kako bismo događaje u skoroj budućnosti spremno dočekali.

Polazeći od vlastite, manjinske, kulture i kulture većinske zajednice oko nas, konstateramo sličnosti u različitostima, ali i poteškoće oko ostvarivanja osnovne zadaće našeg somborskog Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« – ga-
jiti, prenositi kulturnu baštinu nas Hrvata –

Slijedeći dosljedno dosadašnju

politiku u HKPD »Vladimir

Nazor« iz Sombora – da

čuvamo vlastitu kulturu,

njegujemo

tradiciju i običaje, jezik i

Piše: Mato Matarić

folklor, a da prihvaćamo kultu-

ru većinske zajednice, dolazimo

do zaključka da je jedino

integracija – povezivanje unu-

tar svoje i drugih zajednica,

jamstvo očuvanja manjinske

samobitnosti našeg naroda na

ovim prostorima

Bunjevaca i Šokaca, a ne zanemariti kulturu okoline u kojoj stoljećima živimo i stvaramo. Suživot različitih kultura je neizbježan, a u njegovom provođenju moraju sudjelovati škole, političke organizacije i kulturne udruge, kao i roditelji djece koja se bave kulturno-umjetničkim aktivnostima.

OČUVATI ILI ODBACITI: Eventualni konflikti između različitih kultura svode se na dva pojma: prvi je očuvanje ili odricanje vlastite kulture, a drugi prihvaćanje ili odbijanje tuđe kulture.

Odreći se vlastite kulture i prihvatiti isključivo kulture većine znači asimilaciju ili potpuno stapanje u većinsku grupu. Odreći se vlastite kulture a odbiti i kulturu većinskog naroda znači segregaciju ili izdvajanje, u našem slučaju iz kulturne cjeline Hrvata kao naroda kome pripadamo. U slučaju kada se otuđuje manjina od većine, pa i na kulturnom polju, dolazi do marginalizacije.

INTEGRACIJA JE JAMSTVO: Ovo posljednje je i najdramatičnija situacija za manjinsku zajednicu, jer nema nikakvih realnih šansi uključiti se u normalan život šire zajednice.

Slijedeći dosljedno dosadašnju politiku u Društvu – da čuvamo vlastitu kulturu, njegujemo tradiciju i običaje, jezik i folklor, a da prihvaćamo kulturu većinske zajednice, dolazimo do zaključka da je jedino integracija – povezivanje unutar svoje i drugih zajednica, jamstvo očuvanja manjinske samobitnosti našeg naroda na ovim prostorima. Od početka podrazumijevamo da niti jedna skupina stanovništva, veća ili manja, ne smije monopolizirati lokalni kulturni život.

**Autor je privatni poduzetnik
s Nenadić salaša,
s privremenim prebivalištem u Baji**

Koštunica osigurao većinu za svoju manjinsku vladu

Uskoro nova vlada uz pomoć socijalista

Piše: Goran Peić

Uminulih mjesec i pol dana, svojom (ne)aktivnošću srpski političari držali su narod u neizvjesnosti – nitko nije mogao pouzdano tvrditi hoće li se najzad formirati vlada ili će se kriza izvršne vlasti još više produbiti novim izborima. U srijedu prošloga tjedna (11. veljače), potpredsjednik DSS-a i predsjednik srbijanske skupštine *Dragan Maršićanin* unio je malo političke izvjesnosti izjavivši kako je Srbija umnogome bliža novim izborima negoli formiranju nove vlade. Naime, njihov postizborni koalicijski partner i lider SPO-a *Vuk Drašković* odbio je ući u Koštuničinu manjinsku vladu koju bi podržala lista SPS-Slobodan Milošević.

Istom prilikom, Drašković je zatražio da se SPS odrekne predvodnika svoje liste, što su visoki dužnosnici te stranke sumarno odbili kao unutrašnje pitanje u isključivoj nadležnosti Glavnog odbora.

VUK MIŠLJENJE MIJENJA, ALI NE I ČUD: A čud mu je da ne propušta priliku

doći na vlast. I tako, unatoč prethodnim najavama da neće ući u manjinsku vladu uz potporu Miloševićeve liste, u nedjelju 15. veljače Glavni odbor SPO-a odlučio je da ta stranka ipak treba sudjelovati u formiranju manjinske vlade.

Prilikom samog glasovanja Drašković je bio uzdržan, a velika većina ostalih sudionika otkrila je da prioritetni interes i građana i SPO-a jest

Strane investicije dovedene u pitanje

U intervjuu za BBC, gospodarski stručnjak Miroslav Prokopijević rekao je da će politička nestabilnost u Srbiji dovesti do značajnog smanjenja stranih investicija. Prema njegovim procjenama, u 2004. godini investicije biti će umanjene pet i pol puta u odnosu na prošlu godinu. Štoviše, neki investitori već najavljuju privremenu obustavu rada ili čak potpun odlazak iz zemlje.

formiranje vlade, pa makar i uz pomoć SPS-a.

Čini se da je aktualni potpredsjednik DS-a *Boris Tadić* bio u pravu kada je rekao da će neke stranke tzv. demokratskog bloka imati velike poteškoće opravdati najavljeni politički dogovor sa SPS-om kojeg još uvijek predvodi haaški optuženik *Slobodan Milošević*. Taj je problem najizraženiji svakako kod SPO-a, koji je često bio meta bivšeg režima, kao i kod samog Draškovića kojeg je tadašnji režim navodno pokušao smaknuti na Ibarskoj magistrali listopada 1999. i u Budvi lipnja 2000. godine. Prema tome, moguće je da je Drašković samo trebao potvrdu vlastite mu stranke za takav jedan kontroverzan potez. No, podjednako je validna i ona ciničnija interpretacija – Draškoviću je bio potreban jedan ovakav manevar kako bi odgovornost sa sebe prebacio na vrhovni

organ svoje stranke i time opravdao ulazak u već pomenutu manjinsku vladu. Drugim riječima, da Vuk ne bi mijenjao mišljenje kao u poslovi, morao je to Glavni odbor umjesto njega.

REAKCIJE IZ INOZEMSTVA: Kakva god bila, po svemu sudeći, nova srpska vlada neće biti formirana prije zasjedanja Glavnog odbora DS-a u nedjelju 22. veljače, na kojemu se ima izabrati novi predsjednik stranke. Kako stvari sada stoje, Tadić ubjedljivo vodi u utrci za predsjednika – njega podržava 156, a *Zorana Živkovića* svega 18 odbora. Izgleda da će Koštunica sačekati da Tadićevo vodstvo u nedjelju postane i službeno u nadi da će novi predsjednik DS-a pomirljivo pružiti podršku njegovoj manjinskoj vladi i spasiti ga međunarodne bruke.

Premda su čelnici DSS-a u više navrata

Vuk Drašković

Radikali protiv

Najjača stranka u novom srbijanskom parlamentu, Srpska radikalna stranka, suprotstavlja se DSS-ovom prijedlogu izmjene izbornog zakona. Radikali smatraju da je »nedopustivo da Republičko izborno povjerenstvo određuje koja stranka štiti interese manjina, a koja ne«. Zastupnička grupa SRS-a u parlamentu predložila je amandman kojim bi se cenzus za sve stranke smanjio na tri posto. Inače, u SRS-u smatraju da pozitivna diskriminacija manjinskih stranaka vodi u getoizaciju manjina, te da bi mnogo bolje rješenje bilo kada bi pripadnici manjina sudjelovali u političkom životu domaćine zemlje kroz jednu od stranaka većinskog naroda kao što je SRS.

Aleksandar Vučić

Prihvatljiviji SPS nego DS

U popularnoj nedjeljnoj emisiji na BK televiziji »Nije srpski čutati« lider Nove Srbije Velimir Ilić izjavio je kako misli da je prihvatljivija podrška SPS-a nego DS-a, jer su socijalisti »pročistili svoje redove«, što se ne može reći i za DS. Po njemu, SPS je postao prihvatljiv jer u njemu više »nema (Mihalja) Kertesa, (Mirka) Marjanovića, (i) jednog i drugog Tomića«.

Treba reći da to jest istina, no treba također pripomenuti da su u toj stranci preostali Miloševićevi epigoni, kako bi ih Čeda Jovanović vjerojatno nazvao, koji na svog Učitelja po malo čak i sliče (kao npr. Ivica Dačić). Pored toga, ostalo je isto i biračko tijelo, koje neumorno idolizira Miloševića i njegova postignuća, što se lako dalo uočiti na predizbornim skupovima SPS-a. Otvo-

reno odreći se Miloševića i njegovih ostavština značilo bi odreći se tradicionalnog biračkog tijela. Prema tome, suštinska reforma te stranke u ovom trenutku nije moguća jer bi podrazumijevala svojevrsan politički hara-kiri.

Dan kasnije, Dragan Jočić, visoki dužnosnik DSS-a, čiji izgled i gestikulacija također malo podsjećaju na njegovog predsjednika, Vojislava Koštunicu, komentirao je da DS »ne može (ući) u Vladu jer se nije dekompromitirala«. Prema njegovim riječima, DS je »kao bršljan što uguši dobro drvo«. Poslije ovakvih izjava iluzorno je očekivati da će DSS jednoga dana ispružiti ruku demokratama, odnosno pristati dijeliti vlast sa strankom prema kojoj se tako dosljedno odnosila donom.

iznijeli svoj stav da većinska vlada demokratskog bloka ne dolazi u obzir, moguće je da će do većinske vlade ipak doći nakon izbora predsjednika DS-a u nedjelju, jer međunarodna zajednica vrši pritisak kako bi se formirala većinska demokratska vlada. Naime, predstavnici Europskog povjerenstva još jedanputa su naglasili nedostatke manjinske i prednosti većinske vlade. U EU smatraju da manjinska vlada uz podršku socijalista ne bi bila u stanju odlučno nastaviti proces integracija Srbije u EU i druge međunarodne organizacije. Naravno, problematična bila bi suradnja s Haškim tribunalom, na koju se naša zemlja obvezala članstvom u UN i Daytonskim sporazumom, ističe se u priopćenju iz Bruxellesa. Na koncu svega, međunarodni ugled zemlje bio bi narušen kada bi se SPS

Milošević u Hagu

na čelu sa Slobodanom Miloševićem vratio u sustav vlasti u Srbiji. Zato u EU očekuju da će sve četiri stranke demokratskog bloka smći dovoljno političke mudrosti i formirati stabilnu većinsku vladu unatoč svim dosadašnjim poteškoćama.

S druge strane, Diego Ojeda, predstavnik komesara EU Chrisa Pattena zadužen za vanjske odnose, izjavio je da će EU podržati svaku proeuropski orijentiranu vladu koju Srbija odabere. Ojeda je naglasio da EU želi Srbiju kao partnera koji je spreman ići u »proreformskom i proeuropskom

pravcu«, te da će Europa podržati svaku vladu koja Srbiju približava, a ne udaljava od Europe. To praktički znači da će se EU ravnati prema budućoj vladi u odnosu na rezultate njezine politike, a ne u odnosu na njezin sastav i/li podršku u parlamentu. Dakle, EU, kao i sve druge zemlje razvijenog svijeta, poštuju međunarodno pravo i nemaju običaj miješati se u unutrašnja pitanja drugih zemalja.

LINJA MANJEG OTPORA: Bilo kako bilo, Srbija će definitivno dobiti vladu najkasnije za dva tjedna, ocjena je i predsjednika G17 Plus, Miroslava Labusa. G17 Plus je u nekoliko navrata pokušala posredovati između DS i DSS kako bi došlo do formiranja većinske vlade, no u tome očito nisu uspjeli. Trenutno najvažnija stranka demokratskog bloka odlučila je poći linijom manjeg otpora – čelnicima DSS-a lakše je bilo postići politički dogovor s pri-

Miroslav Labus

padnicima bivšeg režima nego prevazići povrijeđene sujete i stranačko rivalstvo s DS-om. Štoviše, međunarodna zajednica vjerojatno neće moći (htjeti) bitno utjecati na unutrašnja pitanja u Srbiji, te će se u nedostatku političke dalekovidnosti srpska politička scena još dosta vremena kretati unutar začaranog kruga stranačkih sitničarenja i zlih jezika. ■

Podjela ministarskih funkcija

Utorak navečer 17. veljače predstavnici tri liste koje uskoro trebaju formirati vladu (DSS, G17 Plus i SPO-NS) raspravljali su o raspodjeli ministarskih funkcija. Domaćin susreta Vojislav Koštunica nije želio komentirati konkretna personalna rješenja. Za sada se samo zna da će DSS, pored mandatarata, imati šest, G17 Plus pet, a koalicija SPO i NS četiri ministarske funkcije. Poslije sastanka, lider NS Velimir Ilić izjavio je da će ponuditi trenutačnom ministru obrane Borisu Tadiću i ministru za ljudska i manjinska prava Rasimu Ljajiću da ostanu na svojim pozicijama na razini državne zajednice SCG, ali i da će ministra vanjskih poslova Gorana Svilanovića zamijeniti lider SPO-a Vuk Drašković.

Pozitivna diskriminacija za stranke nacionalnih manjina

Usrijedu navečer, 11. veljače, lider Sandžačke demokratske partije Rasim Ljajić razgovarao je s mandatarom buduće vlade Srbije Vojislavom Koštunicom. Ljajić i Koštunica dogovorili su se da na zasjedanju parlamenta ovoga tjedna bude usvojen prijedlog izmjene izbornog zakona koji bi ukinuo postojeći cenzus od pet posto i omogućio strankama nacionalnih manjina sudjelovanje u zakonodavnoj vlasti po principu pozitivne diskriminacije. Po tom prijedlogu, manjinskim strankama biti će omogućen ulazak u parlament ukoliko osvoje najmanje onoliko glasova koliko je neophodno za dobivanje jednog zastupničkog mjesta, što se još zove »prirodni prag«. Primjerice, ako bi na izbore izašlo četiri milijuna građana, za ulazak u parlament i jedno zastupničko mjesto bilo bi potrebno prijeći prirodni prag od šesnaest tisuća glasova.

Takvo rješenje stoga ne bi omogućilo ulazak u parlament svim manjinskim strankama, već samo onim značajnijim, što pak potiče tendenciju koaliranja i udruživanja manjih manjinskih stranaka čija se biračka tijela preklapaju. Po tom principu, dvije nacionalne stranke vojvođanskih Hrvata teško bi osvojile dostatan broj glasova, no ako se obistine najave o ujedinjenju, Hrvati bi mogli imati svog predstavnika u srbijanskom parlamentu možda i samostalno, a ako ne, onda sasvim sigurno u koaliciji s ostalim manjinskim strankama.

Održana sjednica Predsjedništva i Vijeća DSHV-a

Pripreme pred skupštinu stranke

Predsjedništvo i Vijeće Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini održalo je u ponedjeljak svoju posljednju sjednicu pred održavanje Sedme redovite i izborne skupštine, na kojoj će delegati iz svih podružnica i mjesnih organizacija birati nove čelne ljude stranke. U proteklom periodu su 22 mjesne organizacije izabrale svoje čelne ljude, izaslanike za skupštinu stranke i kandidate za Predsjedništvo i Vijeće DSHV-a.

Skupština, kao najviši organ upravljanja strankom, na svojoj će redovitoj skupštini odlučiti o ujedinjenju s Hrvatskim narodnim savezom, zatim o programu djelovanja stranke u sljedećem periodu, te će tajnim glasanjem izabrati predsjednika, članove Predsjedništva i Vijeća. Mjesne organizacije i podružnice DSHV-a izabrale su 20 kandidata za članove Predsjedništva od kojih se bira 13, te 27 kandidata za Vijeće od kojih se bira 20. Budući da slijedi pripajanje HNS-a, ovaj broj bit će dopu-

njen kandidatima iz redova HNS-a, što će se znati nakon što se okončaju pregovori ovoga tjedna.

Pred skupštinom DSHV-a predstoji i izbor predsjednika stranke. Kandidati za predsjednike svoje će kandidate istaknuti na samoj Skupštini, za što su potrebni potpisi pedeset članova DSHV-a, a također je potrebno istaknuti i program djelovanja stranke, koji će kandidati imati izložiti na Skupštini.

Na sjednici Predsjedništva utvrđen je i prijedlog dnevnog reda i poslovnika o radu Skupštine, a u drugom dijelu sjednice usvojena je i informacija o posljednjem popisu stanovništva s posebnim osvrtom na socio-demografske procese unutar hrvatskog naroda u Republici Srbiji.

Izborna skupština će se održati 29. veljače

Sa sjednice

2004. godine s početkom u 10 sati u zgradi Nove općine u Subotici, a Skupštinu priprema Organizacijski odbor. Sukladno Statutu DSHV-a Skupština je javna i svatko joj može prisustvovati, a pravo rasprave i pravo glasa imaju izaslanici.

J. D.

Priopćenje za javnost sa sjednice Upravnog odbora HAD-a

U pripremi tribine i znanstveni skupovi

Razmatrane i prihvaćene temeljne odrednice obrazovne politike unutar hrvatske zajednice, i prihvaćen plan i program rada za 2004. godinu

Sa sjednice Upravnog odbora Hrvatskog akademskog društva, koji je svoju prvu sjednicu ove godine održao u petak 13. veljače, izdato je priopćenje koje je potpisao predsjednik HAD-a *Dužo Ružić*.

U priopćenju se kaže da je »Upravni odbor HAD-a potvrdio stav da se oblici djelatnosti ove nevladine udruge primarno realiziraju kroz znanstveni i stručni rad njenih članova, organizaciju znanstvenih skupova, konferencija, okruglih stolova i tribina te kroz nakladničku djelatnost. Hrvatsko akademsko društvo se može tretirati kao jedan projekt od kulturnog i šireg političkog značaja za hrvatsku nacionalnu zajednicu na ovim prostorima.

ANIMIRATI HRVATE: Ciljevi HAD-a nadilaze one koji su definirani samim Statutom. Spomenut ćemo samo neke: razbijanje određenih stereotipa i predrasuda vezanih uz Hrvate, a koji su stvarani unutar različitih političko-povijesnih procesa i konteksta; iniciranje i sprovođenje onih djelatnosti koje će uspostaviti nacionalno pouzdanje i samopoštovanje; pružanje in-

tektualne i druge logistike hrvatskim institucijama i organizacijama u zemlji; stvaranje onog društvenog ozračja kao pretpostavke interetničkog povjerenja; uspostavljanje suradnje sa znanstvenicima, institucijama i nevladinim udrugama u domicilnoj i matičnoj državi; izdizanje hrvatske zajednice na razinu čimbenika regionalne stabilnosti i sigurnosti.

U jednom takvom programskom kontekstu Upravni odbor HAD-a je na svojoj sjednici imao dvije glavne točke dnevnog reda: prvu, razmatranje i prihvaćanje temeljnih odrednica obrazovne politike unutar hrvatske zajednice, i drugu, razmatranje i prihvaćanje plana programa rada za 2004. godinu. U sklopu prve točke dnevnog reda razmatrane su odrednice u obrazovnoj politici za koju se zalaže Hrvatsko nacionalno vijeće, a to su: animiranje Hrvata u Vojvodini u cilju povećanja broja školske djece u nižim razredima osnovne škole, koja će biti obuhvaćena nastavom na hrvatskom jeziku; edukacija učitelja i odgojitelja koji rade u razredima s hrvatskim nastavnim jezikom; motivira-

nje za učenje hrvatskog jezika i nacionalne kulture u višim razredima osnovne škole i u gimnaziji; stvaranje pedagoško-psiholoških pretpostavki za osnivanje hrvatske gimnazije; osmišljavanje svrsishodnosti studiranja na hrvatskim sveučilištima i veleučilištima a na temelju projekcije kadrovskih potreba; iniciranje sklapanja službenog sporazuma s nadležnim ministarstvom u Republici Hrvatskoj, kako bi se izbjegli različiti oblici voluntarizma.

OBILJEŽAVANJE PETOGODIŠNJICE HAD-a: U sklopu druge točke dnevnog reda, koja se odnosila na prihvaćanje plana programa rada, donijete su sljedeće odluke: U okviru proslave petogodišnje obljetnice postojanja i rada Hrvatskog akademskog društva bit će održana tribina pod nazivom »Procesi raspadanja Jugoslavije, izbijanje ratova i borba za stabilizaciju odnosa«; predavanje će imati akademik *prof. dr. Dušan Bilandžić* iz Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Organizirat će se dva međunarodna znanstvena skupa: prvi pod nazivom »Vredno-

Vijeće HNS-a jednoglasno odlučilo

Prihvaćena inicijativa o ujedinjenju

Nakon preliminarnih razgovora predsjedništava dvije hrvatske stranke, u ponedjeljak 16. siječnja Vijeće Hrvatskog narodnog saveza održalo je sjednicu s jednom točkom dnevnog reda – ujedinjavanje s Demokratskim savezom Hrvata u Vojvodini. Nakon sjednice, *Franjo Vujkov*, predsjednik stranke, priopćio je da je Vijeće jednoglasno donijelo odluku da se prihvati inicijativa za ujedinjenje stranaka, te je dano ovlaštenje Predsjedništvu HNS-a da nastavi dogovore oko konkretiziranja i realiziranja poslova oko održavanja zajedničke skupštine obiju stranaka.

Očekuje se da se ovog tjedna održi sjednica predsjedništava dviju stranaka, i Vijeće HNS-a je za sve potrebne aktivnosti ovlastilo Predsjedništvo stranke, *Franju Vujkova*, *Branku Horvata*, *Duju Runje* i *Belu Ivkovića*, članove Vijeća. »Dobili smo nacrt deklaracije koja je u načelu prihvaćena s prijedlozima za dopunu s naše strane. U organizacijski odbor Skupštine s naše strane delegirana su tri člana – *Dujo Runje*, *Branko Horvat* i *Ivan Tikvički* – s tim da su oni za-

duženi da u roku od dva dana daju naš inicijalni prijedlog za dopunu deklaracije. Deklaracija će biti akt o ujedinjenju stranaka pod uvjetom da bude usvojen od izaslanika obje stranke na zajedničkoj sjednici«, rekao je Vujkov.

Od *Franje Vujkova* smo saznali i da je *Zoran Vojnić Tunić*, dosadašnji dopredsjednik stranke, podnio neopozivu ostavku na sve funkcije u HNS-u. *Vojnić Tunić* je rekao kako je ostavku na dosadašnje funkcije u HNS-u podnio zbog toga što obnaša više dužnosti u institucijama hrvatske zajednice i smatra kako je nemoguće kvalitetno raditi i dati maksimum u isto vrijeme na tri različita mjesta, a što je čest slučaj u našim institucijama. »Pozdravljam ideju ujedinjenja dvije stranke jer je to najbolje rješenje za hrvatsku zajednicu, a što se može ostavke tiče, mislim da je pošteno napra-

Sjednica Vijeća HNS-a

viti reviziju svojih aktivnosti i opredijeliti se za ono što se može najkvalitetnije uraditi«, izjavio je *Zoran Vojnić Tunić*.

J. D.

Osma sjednica Izvršnog odbora HNV-a

Usvojeno izvješće o radu i donijet plan

Sa sjednice Izvršnog odbora HNV-a, Sadržane 16. veljače, izdano je priopćenje koje je potpisao predsjednik *Lazo Vojnić Hajduk*. U priopćenju se kaže:

»Osma sjednica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća održana je u znaku pripreme za treću redovitu sjednicu Vijeća, koja je zakazana za 28. veljače 2004. godine. Na dnevnom redu sjednice IO HNV-a raspravljalo se o temama koje su sastavni dio predviđenog odlučivanja na predstojećoj sjednici Vijeća. Izvršni odbor je posebno razmatrao sljedeće točke prijedloga dnevnog reda za sjednicu Vijeća: donošenje odluke o formiranju stalnih odjela kao temeljnih oblika u organiziranju rada Vijeća; donošenje odluke o imenovanju ravnatelja i članova odjela; donošenje odluka o formiranju stalnih odbora Vijeća; donošenje odluke o imenovanju predsjednika i članova odbora Vijeća; donošenje odluke o kandidatima za šest članova Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ« koje je imenovala Skupština AP Vojvodine; donošenje odluke o prihvaćanju prijenosa osnivačkih prava nad NIU »Hrvatska riječ« na Hrvatsko nacionalno vijeće; izvješće o radu Izvršnog odbora HNV-a u

2003. godini s elementima plana za 2004. godinu; donošenje odluke o povjeravanju ovlasti Izvršnom odboru HNV-a iz djelokruga rada službene uporabe jezika, naobrazbe, informiranja i kulture.

IO HNV-a je raspravljao i prihvatio izvješće o radu u 2003. godini. Donio je odluku o usvajanju Plana rada za 2004. godinu, koji u sebi sadrži i financijski plan, to jest proračun HNV-a za 2004. godinu. Glavna tema godišnjeg plana IO HNV-a su obrazovanje, informiranje i kultura. Bez obzira na poteškoće i mnoge neizvjesnosti u stvaranju uvjeta za realizaciju zacrtanih projekata iz naznačenih sfera, Izvršni odbor posebno ugrađuje u svoj plan obrazovanje, škole na hrvatskom jeziku i izučavanje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture. Informiranje, što uključuje novine, časopise, televizijske i radio emisije na hrvatskom jeziku, zahtijevaju jasne projekte, koji su u fazi pripreme, i ti projekti postat će putokaz za rješavanje svih vidova informiranja na koje po Zakonu imamo pravo i ta prava želimo konzimirati. U sferi kulture, posebno smo u planu istaknuli profesionalizaciju onih elemenata visoke kulture, koji su u ovom trenutku mogući. Posebno želimo stimulirati i isticati talente u pojedinim oblastima kulturnog stvaralaštva kako bi što savjesnije čuvali svoju kulturnu baštinu. U tom smislu tražit ćemo način za stipendiranje posebnih talenata i omogućiti im školovanje u sredinama iz kojih mogu obogatiti našu kulturnu stvarnost.

IO HNV-a će pripremiti sav potreban materijal u pismenoj formi za održavanje treće redovite sjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća i dostaviti svim vijećnicima kako to i predviđa Statut HNV-a.«

Članovi IO HNV-a

te i duševni život čovjeka u suvremenom svijetu«, a drugi pod nazivom »Politička i komunikacijska kultura u međunarodnim i međudržavnim odnosima«.

Naziv i sadržaj drugog skupa se može izmijeniti u ovisnosti o znanstvenom interesu potencijalnih sudionika skupa i aktualnog društvenog konteksta. Nastavit će se rad na izradi Leksikona podunavskih Hrvata-Bunjevaca i Šokaca. Bit će organizirana tribina pod nazivom »Razvoj filozofske misli kod Hrvata u Vojvodini« na kojoj će gost-predavač biti prof. *Tomislav Žigmanov*. Ovisno od financijskih mogućnosti planira se organiziranje međunarodnog znanstvenog skupa pod nazivom »Bartol Kašić – otac hrvatskog jezikoslovja«. Pristupit će se izradi WEB stranice. Bit će tiskan prvi svezak Leksikona ponudavskih Hrvata-Bunjevaca i Šokaca s natuknicama pod slovom A.

U okviru Sekcije za sociologiju, psihologiju i političke znanosti mr. sc. *Zlatko Šram* će sprovesti empirijsko znanstveno istraživanje pod nazivom: 'Vrijednosne orijentacije, politička kultura i struktura ličnosti: Komparacija odnosa na uzorku studenata iz Hrvatske i Srbije.«

Bački Hrvati u hrvatskim udžbenicima povijesti

Periferija iz vizure centra

Već i površna analiza povijesti Hrvata u Bačkoj u udžbenicima povijesti ukazuje kako je ovo nastavno gradivo u domovinskim udžbenicima izloženo (često) krajnje oskudno, šturo i bez želje da se u učeniku pobudi interes za proučavanje povijesti Hrvata u susjednim zemljama

Piše: mr. sc. Darko Grgić

Slika koju o Hrvatima izvan Hrvatske dobivaju hrvatski učenici tijekom školovanja u osnovnoj i srednjim školama važan je dio upoznavanja povijesti vlastitoga naroda. Međutim, analiza nekih udžbenika ukazuje na posvemašnji nesklad između proklamiranih načela suvremene nastave povijesti i udžbenika koji sadržajno i metodički zanemaruju povijest Hrvata izvan Hrvatske, a osobito su površni u pružanju informacija o životu Hrvata u Bačkoj, kako u vojvođanskom tako i u mađarskom dijelu.

U osnovnoškolskim i srednjoškolskim udžbenicima iz razdoblja socijalističke Jugoslavije (izdanja udžbenika iz pera *Ive Makeka*, *Dragutina Pavličevića*, *Filipa Potrebice*, *Hrvoja Matkovića* i *Mirjane Gross*) povijest Hrvata izvan Hrvatske praktički ne postoji. Udžbenici su protkani integralnim jugoslavenstvom te ideološki pristupom o »klasnoj borbi«, pri čemu je povijest stavljena u kontekst stalne borbe »revolucionarnih i naprednih« i »reakcionarnih i nazadnih« snaga. Raseľjavanja hrvatskoga pućanstva oskudno se spominje već u *Makekovim* udžbenicima šestog razreda u kontekstu borbe Hrvata za opstanak u XVI. stoljeću, ali nakon na-

pućanja domovinskog teritorija oni nestaju iz vidokrugau autora udžbenika i pažnje učenika. U današnjim udžbenicima šestoga razreda (*Brdal*, *Budak*) iseljavanje Hrvata obrađeno je s više osjetljivosti i metodički kvalitetnije te bez romantićarskoga pogleda na povijest.

Kada se i obrađuje povijest Vojvodine u 18. i 19. stoljeću (u koju se redovno ubraja i Srijem), Hrvati (Bunjevci i Šokci) se niti ne spominju, osim u kontekstu borbe srpske buržoazije protiv mađarske hegemonije. Srijem se redovno izdvaja iz Kraljevine Slavonije, a međa povučena na kartama sugerira političku odvojenost Kaloče i Baće od Subotice i Sombora.

Slankamen: Srijem redovno izdvajan iz Kraljevine Slavonije

U ovisnosti od interesa političara

Udžbenicima s početka devedesetih zamijenjeni su jugoslavenstvo i marksizam državotvornim zamislima vladajuće elite. Hrvatski udžbenici s početka devedesetih obiluju romantićnim domoljubljem i »državotvornosti«, što je zamagľjivalo pogled na Hrvate izvan domovinskih granica. Oni se promatraju iz vizure »centra«, pa je i njihova povijest obrađena kao periferia i usputna, ovisno o promjenljivom interesu političara matične države.

DANAŠNJI UDŽBENICI: Makekovim, Matkovićevim, Pavličevićevim i Potrebničim udžbenicima sluće se i danas neki nastavnici. Jugoslavenstvo i marksizam zamijenjeni su državotvornim zamislima vladajuće elite, a ostao je tradicionalan romantićarski pristup povijesti. U Pavličevićevim i Potrebničim se udžbenicima Hrvati u Bačkoj obrađuju se u dvije nastavne jedinice: »Hrvati i ostali narodi u

jućnoj Ugarskoj«, te »Narodni preporod Hrvata izvan Hrvatske«. Unatoć naslovu, tema o Hrvatima u jućnoj Ugarskoj sadrći samo nekoliko pasusa, dok ostatak teksta govori o općenitim temama ili drugim narodima, osobito Srbima, što je neprihvatljivo u izućavanju povijesti Hrvata. Na taj naćin ućenik ne dobiva kvalitetnu informaciju o tamošnjim Hrvatima, njihovoj dćjelatnosti, kulturi i naćinu života.

Druga nastavna jedinica bavi se narodnim preporodom Hrvata izvan Hrvatske. Ovdje ima znatno više informacija o Bunjetcima i Šokcima, te gradiććanskim Hrvatima. Tekst je ilustriran, jasan i informativan za ućenike, no obiluje romantićarskim frazama (na primjer: autor tvrdi da je hrvatski jezik tada diplomatski od Beća do Carigrada), ali i ćinjenićnih grešaka (Po Pavličeviću *Ivan Antunović* bio je suboitićki biskup).

Dragutin Pavličević u svojem gimnazijskom udžbeniku (izdan u kući Alfa) preseljavanje Bunjevaca i Šokaca dotiće u kontekstu teme o Bosni i Hercegovini u doba osmanlićske vlasti u XVIII. stoljeću, ali bez zemljopisnog odrećdenja kraćeva koje su naselili. Kod ovoga autora tematika baćkih Hrvata obrađena je u okviru ćeline o narodnom preporodu u Dalmaciji i Istri, koje autor naziva neologizmima jućna i zapadna Hrvatska, upravo onako kako je to ćinila aktualna vlast. Istaknuta je uloga svećenstva u ćuvanju jezika i svijesti o posebnosti, te porijeklo i geografska rasprostranćenost Bunjevaca i Šokaca. Tekst je ilustriran i kartom naćih autohtonih manćjina u susjednim zemljama. Mećutim, preglednosti i jasnoći teksta

Petrovaradin: Izvan matice, izvan vidokrugau

smeta »državotvorni« i romantičarski pristup s brojnim digresijama – osobito prema Srbima, koji napadno ističu stav autora i smetaju učenicima u realnom sagledavanju gradiva. Ne spominju se javni djelatnici, izuzev političara, pa ni *Balint Vujkov*. Tekst je opremljen ilustracijama – na primjer: fotografijom Subotice.

SUVREMEN(IJ) UDŽBENICI: Gledajući izdanja u vremenskoj dimenziji, vidljiv je kod pojedinih izdavača trend osuvremenjivanja u opremi udžbenika i prezentaciji građe. U udžbenicima izdavačkih kuća »Birotehnika« i »Alfa« građa se iznosi narativno, ilustracije i fotografije su rijetko kolorirane, stil je arhaičan, malo je dijagrama, shematskih prikaza i tablica, koji bi učeniku zorno pojasnili događaje i procese. Povremeno se u ovim udžbenicima pojavljuju i činjenične greške. Udžbenik *Ivana Vujčića* (izdanje Birotehnike) ne objašnjava gdje i kako žive Bunjevci i Šokci, otkuda i kada su došli, čime se bave, već samo šturo nabraja tko su preporoditelji i koje novine i časopise izdaju. Uz to se potkrajaju i činjenične greške – na primjer: da se biskup Ivan Antunović zove Antun. Tekst je nedovoljno pregledan, slab ili ilustriran, a zemljovidni nisu kolorirani. Iz izdanja izdavačke kuće »Profil« vidljiva je želja da se nastavna građa prezentira na suvremeniji, jasniji i zanimljiviji način. Više je koloriranih fotografija i priloga, više tablica, te zemljovida. Stil je koncizniji, iako mjestimično preopširan i nepregledan. Na žalost, dobar dio zemljovida je slabije zanatske izvedbe, neke crno-bijele fotografije su slabije kvalitete (nejasne), a gradivo je izloženo narativno i ponekad previše deskriptivno.

Udžbenik *Vesne Đurić* i *Ivana Peklića* narodnom preporodu bačkih Hrvata prilazi opširnije i konciznije, s više zanimljivosti, ali uz faktografske propuste (na primjer: Bunjevačka stranka je osnovana 1880. godine, a ne 1906. kako navode au-

tori). Tekst nije učinjen zanimljivijim i poticajnijim za učenika, osim jedne ilustracije koja je prikazana zasebno na idućoj stranici, pa nema direktne veze teksta i slike.

Grupa Profilovih autora (*Najbir-Agičić, Matković, Leček, Jakovina, Agičić*) u udžbeniku povijesti za treći razred gimnazija temu naslovljuje »Hrvati u Ugarskoj« (ovo je pomalo neprecizan naslov jer govori o moliškim, karaševačkim, gradišćanskim i bačkim Hrvatima).

Tekst o Bunjevcima i Šokcima daje opširan prikaz o doseljavanju i imenu ovih manjina, okolnostima narodnog preporoda, središtima kulturne djelatnosti, preporoditeljima i njihovim aktivnostima. Tekst je ponekad preopširan, mjestimično rabi vokabular nerazumljiv učeniku (na primjer: »etnički stigmat«), relativno je siromašan ilustracijama, a zanimljivosti nisu uočljivo izdvojene, kako bi zaokupile pažnju čitatelja.

ske pristupa jedinstveno i tretira sve Hrvate kao dio zajedničkog nacionalnog korpusa. Građa je izložena vrlo pregledno i jasno, s mnoštvom zanimljivosti koje su zasebno izdvojene i pomažu učeniku pri učenju. Tekst je adekvatno ilustriran, a Samaržijinom udžbeniku pripada i vježbenica (radna bilježnica), koja unutar problemskih zadataka i enigmatskih sadržaja ima i teme iz povijesti Hrvata u Bačkoj i Srijemu.

UMJESTO ZAKLJUČKA: Hrvati izvan Hrvatske su jedinstvena tema u okviru hrvatske nacionalne povijesti i izučavanje povijesti Hrvata u susjednim zemljama i iseljeništvu važni su za učvršćivanje naci-

Tvrđava Bač: Romantičarski pristup

Subotica: Ni pomena o Balintu Vujkovu

onalne samosvijesti, izgradnje pozitivnog domoljublja i europskog pogleda na svijet kod naših učenika. Pritom je neprihvatljiv nazor kako su ti ljudi naš »mostobran« ili »trojanski konj« u susjednim državama, te nas samo u tom kontekstu, to jest prigodničarski, zanimaju. Takva koncepcija je u današnje vrijeme potpuno zastarjela i prevladana, a Hrvati u svijetu po-

staju spona koja nas veže s modernom civilizacijom i susjednim narodima.

U navedenom kontekstu analiza udžbenika povijesti na temu Hrvata izvan Hrvatske, a osobito Hrvata u Bačkoj, pokazuje sve mijene koje su se u matičnoj domovini desile u stavovima ljudi unazad nekoliko godina. Pristup ovoj temi sve više se oslobađa ideologiziranja i lažnog pokroviateljstva, a sve je prisutnija želja za učenjem i boljim upoznavanjem naših ljudi u svijetu, kao i zemlje u kojoj vjekovima žive. Ovo su tek prvi koraci, a budućnost nove suradnje i razumijevanja su pred nama.

Kontekst etničkog čišćenja

Depopulacija bačkih i srijemskih Hrvata devedesetih godina 20. stoljeća stavlja se u kontekst velikosrpske politike i »etničkog čišćenja« koje je sustavno provodio srpski režim. Međutim, nigdje ne piše o osobnim kalvarijama ljudi, te naprima katoličkih svećenika da usprkos pritiscima Hrvati na tom području opstanu.

Najnovije izdanje Školske knjige autora *Zdenka Samaržije* svojim formatom, opremom i kvalitetom postavlja visoke izdavačke standarde, koji su na europskoj razini. Počevši od kvalitete papira, preko izlaganja nastavne građe, do brojnih vrlo kvalitetnih ilustracija, fotografija, tablica, shema i visokokvalitetnih zemljovida, ovaj udžbenik je standard, koji većina naših izdavača još nije dosegla. Osim svega, izlaganje nastavne građe je stilski vrlo kvalitetno, što također možemo držati novopostavljenim standardom u obradi tema iz hrvatske povijesti. Samaržija u svom udžbeniku gradi o Hrvatima izvan Hrvat-

Nikola Šafer, župan vukovarsko-srijemski

Međuregionalnom suradnje do razvitka

*Smatram da kroz Euro-regiju Dunav-Drava-Sava i Općina Subotica i Vukovarsko-srijemska županija mogu pronaći formulu kako pomiriti međunacionalne i međuetničke različitosti, ali s druge strane i kako pronaći formulu razvitka * Zajedničko nam je to što proživljavamo tranziciju u ovim poslijeratnim vremenima, i što imamo složenu nacionalnu, etničku strukturu * Ove godine najviše možemo učiniti uspostavom prometnih veza*

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

Nikola Šafer, član Hrvatske seljačke stranke, predvodi koaliciju stranaka koje obnašaju vlast u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Po zanimanju je profesor informatike i radio je 18 godina u srednjoj školi u Županji. Politikom se intenzivno bavi u posljednjih četiri-pet godina, a od ljeta 2001. godine je župan vukovarsko-srijemski.

Unazad dvije-tri godine nekoliko puta je posjetio Vojvodinu u cilju poticanja kulturne razmjene i gospodarske suradnje između susjednih gradova u Hrvatskoj i Srbiji, te razvoja regionalnih projekata u regiji Dunav-Drava-Sava. Ovaj intervju vođen je prigodom Šaferovog nedavnog boravka u Subotici, na svečanosti Prela mladih.

HR: Kako Vam se dopada Subotica kao grad?

Subotica je prekrasan srednjoeuropski grad, kao i Osijek, Vinkovci, Đakovo i ja se ovdje uvijek lijepo i ugodno osjećam zbog jednog daha tradicije i kulture, ali i zbog prijaznih ljudi koji žive ovdje. Nekoliko puta sam bio ovdje u posljednje dvije-tri godine i nikad nisam doživio ništa neugodno, dapače. Čini mi se da upravo taj jedan dašak Srednje Europe, koji je na ovom potezu, treba iskoristiti kao nekakav signal sigurnosti, pa i signal povjerenja među ljudima. Rado dolazim u Suboticu.

HR: Posljednjih godina pokušava se uspostaviti regionalna suradnja između dvije susjedne regije, ali čini se da se nije odmaklo dalje od međusobnih posjeta kulturno-umjetničkih društava?

Naše regije, naše pokrajine i Vukovar-

sko-srijemska županija i ovaj dio Bačke, Banata i Srijema imaju dosta toga zajedničkog. Zajedničko nam je to što proživljavamo tranziciju u ovim poslijeratnim vremenima, i što imamo složenu nacionalnu, etničku strukturu. Bez obzira koji je narod većinski a koji je manjinski, imamo i određenih međunacionalnih problema, ali pokušavamo, svatko na svoj način, u okviru sustava u kojima funkcioniramo, pronaći najbolje rješenje. Smatram da kroz Euro-regiju Dunav-Drava-Sava i Općina Subotica i Vukovarsko-srijemska županija mogu pronaći formulu kako pomiriti međunacionalne i međuetničke različitosti, ali s druge strane i kako pronaći formulu razvitka. Na ovim prostorima hrvatski narod stoljećima živi, njeguje svoju kulturu, običaje i jezik. Čini mi se da nas to najviše i povezuje, Hrvati i s jedne i s druge strane Dunava, ali, s druge strane, očito da nije dovoljno samo se posjetiti za Vinkovačke jeseni, Šokačko sijelo, Bunjevačko prelo ili neku drugu manifestaciju, nego treba produbljivati i gospodarsku suradnju, a siguran sam da tu i većinski narodi, bez obzira o kojoj se državi radi, i manjinski narodi, mogu puno toga zajednički učiniti.

HR: O potrebi uspostavljanja gospodarske suradnje se puno govori, ali, čini se, da to baš ne ide glatko?

Možda nam ta gospodarska suradnja u ovim vremenima ne ide najbolje zato što smo u tranziciji. Dakle, u pretvorbi vlasništva, u pretvorbi poduzeća, u svemu onome što se dešava u tranzicijskim zemljama i to je objektivno ograničenje. Naravno, sve to prati i visok stupanj ne-

zaposlenosti, pa i objektivno socijalno nezadovoljstvo kod ljudi koji žive na ovim prostorima, no, siguran sam, da to naše iskustvo treba objediniti i siguran sam da bi upravo tvrtke i s jedne i s druge strane Dunava trebale pronaći način kako trgovati, prije svega, ali kako onda surađivati i u osvajanju novih tehnologija, novih proizvoda, i kako međusobno razmjenjivati kapital u interesu podizanja standarda ljudi.

HR: Kako se mogu prevladati objektivna ograničenja boljoj gospodarskoj suradnji?

Čini mi se da je tu najveća zadaća na nama političarima koji predstavljamo svoje regije, svoje županije, svoje gradove i općine, da na tome najviše radimo i očekujemo da ćemo upravo ove godine imati najviše rezultata. Činjenica je da je kapital dosta »plašljiva životinja« koja se baš ne upušta i ne ide na mjesta gdje su rizična ulaganja, gdje su nestabilne političke situacije, gdje se prijeti ljudima, i gdje postoje određene političke ili međuetničke nesuglasice. Političari moraju prije svega stvoriti uvjete da su sustavi stabilni, kako bi kapital što lakše, što bolje, što kvalitetnije cirkulirao, a gledajući Hrvate i s jedne i s druge strane Dunava, siguran sam da je nama životni interes da gospodarski surađujemo i siguran sam da upravo u poljoprivredi, u usvajanju novih tehnologija, u preradi poljoprivrednih proizvoda, imamo i najveću perspektivu.

HR: Očekivanja ovdašnjih Hrvata da će im matična zemlja pomoći u razvoju gospodarstva su velika, a nerijetko se čuju i kritike da je ta pomoć premalena...

Kapital ne poznaje naciju i nije dovoljno samo pripadanje istom narodu da bi se suradnja na gospodarskom planu razvijala. Potreban je i realan zajednički interes. Ove godine najviše možemo učiniti uspostavom prometnih veza. Osobno lobiram da se uspostavi željeznički promet od Bogojeva do Dalja i Vinkovaca, dakle onaj tradicionalni prometni koridor koji je omogućavao prijevoz robe bez obzira gdje je nastao u jednom i drugom smjeru. S druge strane, čini mi se da nam je objektivno problem tranzicija koju imamo u našim zemljama, budući da ni kod nas kapital nije još uvijek onaj razvojni. Još uvijek je to onaj primitivni kapital koji se pokušava brzo oploditi i brzo pobjeći s određenih prostora. Mi smo možda nekoliko godina ispred u toj tranziciji, budući se kod nas stabilizira gospodarstvo, a vidim da kod vas ti procesi tek započinju, no, čini mi se, da ne bi trebalo ponavljati iste greške i da se i na tom iskustvu može učiti.

HR: Postoji li suradnja na nekom konkretnom projektu s Općinom Subotica?

Konkretni rezultat suradnje koja je uspostavljena vjerojatno će biti obnova mosta na Dunavu kod Erduta, ove godine. Prigodom posljednjeg razgovora s gradskim čelnicima dogovorili smo se da ćemo povezati gospodarske komore i da će one preuzeti praktički dio posredovanja i svezi gospodarske razmjene i suradnje, a možda i privatizacije nekih tvrtki.

S druge strane, postoji i razvijena kulturna suradnja, budući da prije svega KUD-ovi s područja Općine, a možda najviše Subotički tamburaški orkestar, dolaze kod nas nastupati povodom raznih manifestacija. Posljednji put su bili na Iločkom ljetu, bili su kod nas na novogodišnjem koncertu u Vinkovcima i na drugim manifestacijama.

HR: Kakvo je trenutno stanje u Vukovarsko-srijemskoj županiji?

Mi imamo velike ratne štete. Dvadeset milijardi kuna je direktna šteta, a indirektna šteta je još i veća. No, s druge strane, mi smo jedna od tri najuspješnije županije po statističkim pokazateljima. Imamo rast gospodarstva od 7,8 posto prošle godine, dok je hrvatski prosjek 4,2 posto. Imamo rast dodane vrijednosti, među tri najuspješnije smo županije u Hrvatskoj, imamo smanje-

nje nezaposlenosti od oko osam posto, no još će nam trebati nekoliko godina da dostignemo hrvatske prosjeke, budući smo posljednjih deset godina jako, jako stagnirali. Konačno se započinju realizirati veliki infrastrukturni projekti, izgradnja autocesta, izgradnja željezničkih koridora, a što se tiče socijalnih objekata, kuća i škola, obnova je pri kraju. Investirano je u nekih 25 što osnovnih, što srednjih škola, sportskih dvorana, na području naše županije. Praktički, infrastrukturno opremamo cijelu županiju, plinifikacija je pri kraju, dakle, na neki način smo kroz obnovu stvorili tisuće radnih mjesta a i određenu dodanu vrijednost. No, svjesni smo da je obnova pri kraju, svjesni smo da se moramo strukturno prilagoditi zahtjevima europskog tržišta i da moramo prije svega znanjem i tehnologijama odgovoriti izazovu ulaska u Europsku uniju.

HR: Kakvi su međunacionalni odnosi u Vukovarsko-srijemskoj županiji?

Kako na nekim drugim područjima, tako i na području Vukovarsko-srijemske županije postoje međunacionalni problemi. Mi ih ne skrivamo, ali ih ne preuveličavamo. Smatram da su takvi problemi normalni u

ovim poratnim vremenima. Možda su oni čak i manji nego što bi se to moglo očekivati s obzirom na taj veliki sukob koji smo imali prije desetak godina, i s obzirom na to da se još uvijek na području naše županije 600 osoba vodi među nestalim. Još uvijek se oko šest i pol tisuća ljudi nije vratilo na ove prostore, i još uvijek je jedna dosta problematična socijalna situacija. No, čini mi se, da je tih međunacionalnih problema sve manje i, čini mi se, da su ljudi shvatili kako im je formula u suradnji i kako im je formula opstanka upravo u gledanju u budućnost a ne u gledanju u prošlost, poštivajući pri tome pravni sustav i zakone Republike Hrvatske. Što se tiče sigurnosti na ovim područjima, prema svim pokazateljima mi smo jedna od najsigurnijih županija u Hrvatskoj.

HR: Prema kojim pokazateljima?

Pokazateljima ekscesa, javnih problema, prema policijskim izvješćima. Kod nas statistički pokazatelji pokazuju da smo tu negdje na razini zagrebačkog prstena iako se to ne bi dalo očekivati, a, naravno, da najviše problema imamo upravo na graničnim prijelazima u švercu oružja, ljudi, droge, itd. A unutar županije se praktično na prste jedne ruke mogu nabrojiti neki ozbiljniji ekscesi.

HR: Kako su uređena prava nacionalnih manjina u Hrvatskoj?

Donesen je Zakon o pravima nacionalnih manjina, izabrana su manjinska nacionalna vijeća i ona su počela funkcionirati. Uređeno je i školstvo za nacionalne manjine, imamo tri vrste programa A, B i C program i manjine imaju pravo odabrati po kojem će se modelu djeca obrazovati. C program – kao školski program je program prema kojem se nastava odvija na materinjem jeziku nacionalne manjine, a stručni predmeti su po standardnom hrvatskom jeziku i sustavu. B program nosi određene varijante u nastavi povijesti, dok A program podrazumijeva samo fakultativne programe vezane za nastavu jezika.

Ove jeseni otvorili smo i deset sveučilišnih dodiplomskih smjerova na području naše županije na jezicima manjina i praktički nije bio niti jedan eksces tipa – hoće li se slušati nastava na jednom, drugom ili trećem jeziku, nego naprotiv svi su prihvatili ovaj model.

HR: Može li se uspoređivati položaj Hrvata u Srbiji i Srba u Hrvatskoj, je li takav pristup koristan ili ne, prema Vašem mišljenju?

Ne može se na vagi izvagati i ne mogu se uvijek ti procesi izbalansirati i tražiti protuteža. Generalno, ipak, smatram da većinski narod na jednoj strani mora dati isti ekvivalent prava, kao i većinski narod na drugoj strani, svojim manjinama. To je stvar međudržavnih razgovora, dogovora i sporazuma. No, s druge strane, čini mi se

da će manjine dobiti onoliko prostora koliko se svojim radom, svojim kvalitetom, svojim projektima izbore. Čini mi se da su Hrvati, koji su ovdje autohtona manjina, žive stotinama godina ovdje, na pravom putu.

HR: Kako vi iz Hrvatske vidite političke i društvene promjene u Srbiji?

Teško je komentirati političke odnose u susjednoj zemlji. Ja ih gledam sa stanovišta prekogranične suradnje. Očito da se u Srbiji radikalizira politička scena i to osobno smatram da nije dobro. Mene kao župana Vukovarsko-srijemskog najviše zanima rješenje prekograničnih tokova, razrješenje carinskog režima, razrješenje graničnog režima, razrješenje svih problema vezanih za promet robe i usluga na ovom području. Jedno -

stavno, ne možemo govoriti o nekakvoj ozbiljnoj suradnji, ako još uvijek ne možemo normalno, prema određenim standardima, prevoziti robu s jedne na drugu stranu. Ako nismo razriješili stanje u katastru, pa i stanje na granici – poznato je da je Dunav još uvijek nedefiniran – ne možemo ući u neke ozbiljnije projekte. To naše vlade moraju pod hitno staviti na dnevni red, kako bi do kraja proveli proces stabilizacije na ovim područjima. To su pitanja koja mene zanimaju, jer smatram da se Vukovarsko-srijemska županija samo sa stabilnim susjedom, gdje su stabilni politički odnosi, može razvijati. Ne promatram našu županiju kao izolirani otok, kao kraj svijeta, već kao dio jednog šireg prostora.

HR: Jeste li Vi zadovoljni kako se regionalna suradnja unutar regije Dunav-Drava-Sava odvija?

Ova naša regija obuhvaća dvije županije u Mađarskoj, četiri ili pet općina u Vojvodini, četiri županije u Hrvatskoj, distrikt Brčko, Tuzlanski kanton i Posavsku županiju. Ja sam u odboru tog tijela i nisam baš previše zadovoljan radom regije, jer osim načelnih političkih stavova, koje smo definirali prije otprilike dvije godine, nismo pristupili gospodarskim projektima. Naravno, ovdje je upravo zbog ratnog sukoba

malo delikatnije sve to skupa organizirati, ali mi se čini da nepovratno gubimo vrijeme, jer cijela Europa funkcionira upravo na politici stvaranja međuregionalne suradnje. Poznato je da Europska unija ima negdje oko 95 regija i da se kroz te regije i dosta značajna sredstva transferiraju u razvoj komunalne, socijalne i svake druge infrastrukture.

Lokalno pokušavam oblikovati jedan projekt na Dunavu između gradova Bačka Palanka i Ilok, jer smatram da je Dunav Bogom dana rijeka za turizam i smatram da upravo zbog svog položaja Ilok i Bačka Palanka mogu taj dio Dunava pretvoriti u jedan turistički, ekološki pa i gospodarski raj, ali, čini mi se, da sve to ide presporo. Drugi projekt koji osobno podupirem je suradnja između posavske županije i Vukovarsko-srijemske, dakle na Savi, gdje isto tako pokušavam jedan infrastrukturni projekt zajednički izgraditi kako bi digli standard i kvalitetu življenja ljudi na tim prostorima. Ali tvrdim da je sve to premalo i presporo u odnosu na potencijale i mogućnosti.

HR: Kad očekujete ozbiljnije promjene?

Stalno su nekakva turbulentna vremena pa je onda teško sve skupa pomiriti, ali očekujemo ovog proljeća zasjedanje Savjeta regije, pa ćemo tamo ozbiljno razgovarati. ■

Premijer Hrvatske najavio vraćanje imovine Srbima

Vlada će ispuniti obećanja

Hrvatska vlada ostaje pri obećanju i odluci da do kraja juna Srbima vrati silom oduzetu imovinu, a svu ostalu do kraja godine, a kontrolu nad povratkom srpske imovine preuzet će predsjednik Vlade Ivo Sanader, priopćeno je u petak poslije sastanka hrvatskog premijera s predstavnicima srpske zajednice.

Na sastanku, kojem je prisustvovalo više od polovine ministara hrvatske Vlade na čelu s premijerom Sanaderom, bilo je riječi o realizaciji postizbornog sporazuma SDSS-a i hrvatske Vlade o povratku srpskih izbjeglica i njihove imovine.

Hrvatski ministar mora, turizma, prometa i razvoja Božidar Kalmeta i predsjednik Srpskog nacionalnog vijeća Milorad Pupovac

rekli su novinarima kako je dogovoreno da Vlada uskoro pošalje nalog sudovima da sve slučajeve oduzete srpske imovine rješavaju po hitnom postupku. Prema njihovim riječima, Vlada će osigurati alternativni smještaj kako bi bilo ubrzano vraćanje srpske imovine, i to uglavnom za Hrvate iz BIH koji su trenutno u srpskim kućama.

Premijer Sanader obećao je i da će hrvatska Vlada uskoro donijeti odredbu prema kojoj oni koji koriste tuđu imovinu neće više moći odbiti ponuđeni adekvatan alternativni smještaj, kao što se događalo do sada. Ministar Kalmeta rekao je da država može osigurati alternativan smještaj i to obnavom kuća, kupovinom stanova ili dodjelom praznih stanova u vlasništvu države.

Tajništvo za zaštitu životne sredine

Hitno riješiti pitanje vodosnabdijevanja

U ovom momentu, pored rada na dugoročnim i srednjoročnim planovima usklađivanja razine kvalitete pijaće vode u Vojvodini sa zdravstvenim i tehnološkim standardima razvijenih zemalja, potrebna su i hitna rješenja i izmjene koje bi omogućile minimum izvjesnosti u pogledu stabilizacije kvalitete pijaće vode, i tako osigurali što redovnije snabdijevanje stanovništva, zaključeno je na sastanku pokrajinske tajnice za zaštitu životne sredine i održivi razvoj dr. Ljiljane Čonkić s predsjednikom SO Zrenjanin Milanom Čežekom, predsjednikom Izvršnog odbora Općine Kovin Dragomir Adamovim, zastupnikom Skupštine APV Nikolom Maksom, i direktorom zrenjaninskog JP »Vodovod i kanalizacija« Bratislavom Tomićem, koji je održan 13. siječnja u Novom Sadu.

Tema sastanka bile su velike teškoće i neriješeni problemi u snabdijevanju pijaćom vodom u ove dvije banatske općine. U Zrenjaninu je nadležni organ inspekcije, zbog nedovoljnog prisustva i količina zabranjenih materija, pod prijetnjom trajnog obustavljanja snabdijevanja pijaćom vodom čitave općine, naložio hitnu sanaciju i unapređivanje tehnološkog procesa proizvodnje i razine kvalitete vode za piće.

Pokrajinska tajnica za zaštitu životne sredine i održivi razvoj dr. Ljiljana Čonkić upoznala je goste s naporima Izvršnog vijeća, da u suradnji s Republičkom vladom, kao i uz pomoć kredita Fonda za razvoj APV, pokuša stvoriti preduvjete za dugoročno i srednjoročno rješavanje ovog pitanja.

U tijeku je izrada Studija o vodosnabdijevanju na razini čitave Republike, kao i posebna studija o alternativnim rješenjima vodosnabdijevanja u APV, posebno za općine u kojima postoji problem prisustva arsena u pijaćoj vodi. Osim toga, Izvršno vijeće je usvojilo odluku kojom će problemi snabdijevanja pijaćom vodom i vodosnabdijevanja uopće, biti prioritet financiranja Fonda za razvoj Vojvodine u sljedećoj godini.

Nenad Čanak: Izjašnjavanje o himni Vojvodine 27. veljače

Jedini prijedlog »Oda radosti«

Predsjednik Skupštine Vojvodine Nenad Čanak najavio je da će se na sjednici pokrajinskog parlamenta 27. veljače naći prijedlozi za himnu i zastavu Vojvodine, a da će se o Prijedlogu osnovnog zakona Vojvodine zastupnici izjašnjavati tek u ožujku. Čanak je rekao kako »neće biti izvanrednih pokrajinskih izbora« i najavio izmjenu izbornih pravila za te izbore prije njihovog raspisivanja.

Predsjednik pokrajinskog parlamenta najavio je i da će se sljedeća sjednica Komisije za izradu osnovnog zakona Vojvodine održati također 27. veljače u pauzi skupštinskog zasjedanja, a na njoj će biti »definirani svi sporni prijedlozi u tom zakonu«. Čanak je naveo da će jedini prijedlog za himnu Vojvodine biti »Oda radosti«, koja je i svečana pjesma Europske unije.

Dr. Petar Teofilović s ministrom Rasimom Ljajićem

Suradnja na dvije razine

Pokrajinski ombudsman dr. Petar Teofilović i njegovi zamjenici Stevan Arambašić i Zoltán Gobor službeno su prošloga petka posjetili Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u Beogradu, gdje su se susreli i razgovarali s ministrom Rasimom Ljajićem.

Prilikom posjeta bilo je riječi o mogućim vidovima suradnje pokrajinskog ombudsmana i spomenutog Ministarstva, kao i o eventualnim zajedničkim aktivnostima na zaštiti i ostvarivanju ljudskih i manjinskih prava.

U okviru posjeta Ministarstvu, tročlana delegacija pokrajinskog ombudsmana posjetila je i SOS ured koji pruža pravnu pomoć i daje pravne savjete građanima, koji im se obraćaju kada smatraju da su njihova prava povrijeđena. U razgovoru su razmijenjena iskustva o pritužbama građana i o postupanju povodom pritužbi iz prakse dva ureda i postignut je dogovor o budućoj suradnji u prevladavanju problema u oblasti ljudskih i manjinskih prava.

Sastanak Vijeća mladih Srijemskog vikarijata uoči putovanja u Šibenik

Pripreme za susret katoličke mladeži

*Na ovom sastanku mladi iz Petrovaradina obavijestili sve nazočne da organiziraju maskenbal 21. veljače
Ulaz besplatan, a jedino je obvezno doći maskiran i u dobru raspoloženju*

Piše: Igor Kušeta

Kao što je poznato, cijeli Srijem pripada biskupiji Đakovačkoj i Srijemskoj. Međutim, vojvođanski dio Srijema je izvan Republike Hrvatske i to je jedino područje koje nije u Republici Hrvatskoj, a pripada Hrvatskoj biskupskoj konferenciji (HBK).

Upravo zbog toga, radi bolje organiziranosti rimokatoličke crkve i njenih vjernika na tom području, biskupija Đakovačka i Srijemska formirala je Srijemski vikarijat, koji obuhvaća cijelo područje vojvođanskog dijela Srijema. Za generalnog vikara za Srijem postavljen je pomoćni biskup biskupije Đakovačke i Srijemske msgr. Đuro Gašparović, inače i sam Srijemac koji je rodom iz Golubinaca. Sjedište Srijemskog vikarijata je u Petrovaradinu u samostanu Crkve sv. Jurja.

Sa sastanka Vijeća mladih

Na inicijativu pomoćnog biskupa msgr. Đure Gašparovića 2000. godine je formirano i Vijeće mladih Srijemskog vikarijata. Na preporuku svećenika iz svih župa u Srijemu, svaka župa je dala po dvoje mladih koji je predstavljaju u Vijeću. Izabrani su i mladi svećenici iz Srijema koji će voditi Vijeće mladih, i to vlč. Dinko Kalmar iz Slankamena i vlč. Ivica Živković iz Srijemskih Karlovaca. Kako je vlč. Ivica Živković morao otići na druge dužnosti, na njegovu mjestu se mijenjalo nekoliko svećenika. Trenutačno, Vijeće mladih vode vlč. Dinko Kalmar, koji je tamo od osnutka Vijeća, i vlč. Željko Tovilo, koji je nedavno župnik u Hrtkovcima. Vlč. Željko Tovilo je prenio svoje iskustvo s radom mladih u Hrvatskoj i unio jednu pozitivnu pokretačku energiju.

Kroz ovo Vijeće mladi su se puno bolje upoznali među sobom i sada su puno bolje organizirani na razini cijelog Vikarijata. Također, mladi iz cijelog Srijema su se na taj način organizirali za mnoga hodočašća, susrete mladih, razne tribine i druženja. Osim toga, u Petrovaradinu postoji tečaj talijanskog jezika koji vodi pomoćni biskup msgr. Đuro Gašparović, a na koji su se uključili svi zainteresirani. Planira se istodobno i tečaj hrvatskog jezika, kao i obuke rada na računalima, ali i druge aktivnosti, kao što su uskoro otvaranje tiskovnog ureda Vikarijata srijemskog i drugo. U sve ove aktivnosti naši mladi iz Srijema su aktivno uključeni.

SKUP HRVATSKE KATOLIČKE MLADEŽI: U utorak 10. veljače 2004. godine održan je sastanak Vijeća mladih u prostorijama sjedišta Vikarijata u Petrovaradinu. Osim vlč. Dinka

Kalmara i vlč. Željka Tovila na sastanku su bili nazočni predstavnici iz župa Šid, Sot (filijala Ljuba), Beočin, Čerević, Srijemska Kamenica, Petrovaradin, Srijemski Karlovci, Hrtkovci, Maradić i Novi Slankamen. Sastanak je vodio vlč. Željko Tovilo. Glavna tema sastanka je bio susret hrvatske katoličke mladeži, koji će se ove godine održati u Šibeniku 24. i 25. travnja 2004. godine. Kako je Srijem prilično udaljen od Šibenika, a osim toga naši Srijemci u Šibenik odlažu ipak iz inozemstva, treba sve dobro i na vrijeme organizirati. Vlč. Tovilo je sve to istaknuo i naglasio da svi koji žele ići moraju posjedovati putovnice, to jest ne mogu ići s pograničnim propusnicama kao što se moglo ići u Osijek.

Dogovoreno je da će skupa ići svi katolici iz Srijema, odnosno i rimokatolici i grkokatolici, dakle katolici istočnog obreda. Određene su kontakt osobe za svaku župu, a za one župe čiji predstavnici nisu bili nazočni odredit će se naknadno. Vlč. Željko Tovilo će poslati dopis svim župnicima u Srijemu. Dogovoreno je da sve kontakt

osobe iz svojih župa jave velečasnom do konca veljače, kako bi se znao okvirni broj zainteresiranih za susret u Šibeniku. Upravo zbog toga što naši Srijemci stižu u Šibenik iz velike udaljenosti, ta će se činjenica uzeti u obzir prilikom smještaja mladih, pa bi oni trebali biti smješteni u Šibeniku i okolici.

Uvjet za sudjelovanje na ovom susretu jest da zainteresirani imaju između 15 i 30 godina. Očekuje se veliki odaziv mladih iz Srijema, kao što je to bilo i za susret u Osijeku.

SUSRET MLADIH SRIJEMA: Osim ove teme, na sastanku je bilo govora i o susretu mladih na razini Srijema, to jest vikarijata. Ranije je bilo predloženo da se ti susreti održavaju dva puta na godinu, ali zbog raznih drugih obveza vjerojatno će biti jedan susret ove godine i to u svibnju mjesecu, ali nije isključeno da bude i u rujnu, o čemu će se konkretnije dogovarati na idućem sastanku Vijeća mladih.

Na ovom sastanku su mladi iz Petrovaradina obavijestili sve nazočne da organiziraju maskenbal 21. veljače. Ovaj maskenbal je već postao tradicionalan, jer se održava već nekoliko godina. Svi su pozvani da obvezno dođu maskirani i da svakako pozovu sve naše mlade iz svojih župa. Ovom prilikom Petrovaradinci pozivaju i sve naše mlade iz Subotičke i Zrenjaninske biskupije, ali i iz Republike Hrvatske, ukoliko su u mogućnosti, da dođu

na maskenbal. Ulaz je besplatan, a jedino je obvezno doći maskiran i u dobru raspoloženju. Maskenbal će se održati u području Crkve sv. Jurja u Petrovaradinu, Štrosmajerova 20. ■

Uloga medija u promoviranju ljudskih i manjinskih prava

Mediji su zrelo društva

U općoj radikalizaciji društva mediji teško mogu biti uzori demokratskih normi, a u mnogim se ovdašnjim medijima upravo potiče etnička netrpeljivost, ocjena je sudionika paličkog skupa o ljudskim i manjinskim pravima u organizaciji Fonda Socijaldemokratske inicijative.

Piše: Vesela Laloš

U općoj radikalizaciji društva ne može se očekivati da nam mediji budu na profesionalnoj razini zemalja razvijene demokracije, jer su oni uglavnom takvi kakvo je i društvo, jedna je od poruka panela o ljudskim pravima i pravima nacionalnih manjina, održanog prošloga tjedna na Paliću. Skup pod nazivom »Ljudska i manjinska prava: Suočavanje s realnošću« organizirao je Fond Socijaldemokratske inicijative, u suradnji s misijom OSCE u SCG, a sudionici su bili naši ugledni sociolozi, politikolozi i publicisti.

Pokraj općih tema o aktualnom položaju manjina i stanju ljudskih prava u nas, skup se pozabavio i pitanjem uloge medija u promoviranju tih prava, a o njemu su govorili novinar Jan Briza, Srđan Stojanović, te urednik časopisa »Republika« Nebojša Popov.

»Hrvatska riječ« bez potpore kolega

Kao primjer neosjetljivosti većinskih medija, odnosno velikih javnih servisa na pitanje manjinskih prava, Briza navodi činjenicu da se u povodu napada na Hrvatsku riječ čak ni beogradski mediji nisu oglasili niti pisali o tome, što bi se moglo i moralo očekivati makar iz kolegijalnih razloga. Osim novosadskog Dnevnika, novinarima Hrvatske riječi niti jedan od velikih medija nije dao svoju potporu, kaže Briza, navodeći to kao još jedan dokaz kontaminacije radikalizmom samih medija.

SPRIJEČITI POTICANJE MRŽNJE:

Mediji po pravilu slijede osnovne trendove u društvu, što znači da u momentima kada se pojačava val radikalizacije, oni nerijetko potiču i pojačavaju etničku distancu, podižu nacionalne tenzije i pojačavaju animozitet većinskog prema manjinskim narodima, ocjenjuje Jan Briza. Naša je neposredna prošlost, ali i sadašnjost, još uvijek puna primjera poticanja međunarodne mržnje, no društvo, odnosno odgovorne institucije moraju naći mehanizme kako spriječiti takve pojave. Ipak, i pokraj teških iskustava u tome, na dulji rok možemo biti optimisti, pogotovo što paralelno s tim negativnim iskustvima imamo i primjere poticanja i razvijanja tolerancije, razumijevanja i zajedničkog života, rekao je Briza,

navodeći kao najbolju potvrdu toga djelovanje novosadskog »Multiradija«, koji u stvari funkcionira kao višejezični radio. Njegova programska shema podrazumijeva pravljenje priloga na jezicima autora, odnosno jezicima manjinskih zajednica koje žive u Vojvodini, i to u istim emisijama, što je naišlo na dobar prijem kod slušatelja, a mlada ekipa »Multiradija« je do sada pokupila mnoga priznanja kako u zemlji tako i u inozemstvu. Takav pristup pokazao je svoju opravdanost i kroz stabilan postotak vjerne slušateljske publike.

»Na žalost, stupanj slušnosti ovakvih medija nije previsok, bar ne u onoj mjeri da bi se mogao nositi sa snagom većinskih medija, koji plasiranjem neke drugačije ideološke matrice vrlo lako poništavaju efekte takvog truda«, ističe Briza. Stoga je jedino rješenje primijeniti sličan koncept promoviranja jednakosti ljudskih prava u medijima koji su u javnom vlasništvu, i koji, dakle, pokrivaju najveći dio medijskog tržišta.

BEZ INSTITUCIJE JAVNOSTI: Naši većinski mediji, nasuprot navedenom primjeru, bez ikakve profesionalne ograde plasiraju, odnosno dozvoljavaju da se preko njih plasiraju razne šovinističke izjave i poruke, a pri tom ne snose nikakve konzekvencije. Da se kojim slučajem na BBC-u pojavi neka šovinistička poruka, najprije bi reagiralo tužiteljstvo, a zatim i publika, te bi osim pravnih konzekvenci, taj medij pretrpio i ekonomsku štetu. Stoga u velikim svjetskim medijskim kućama, nikako ne možete naići na takve skandalozne sadržaje. A čak ukoliko je taj rezultat i samo ekonomski uvjetovan, posljedice su svake ko dobro, zaključuje Briza.

Nebojša Popov je, govoreći na primjeru »Republike«, čije je osnovno konceptijsko polazište od samog početka obrana ljudskih prava i civilizacijskih normi društva, ocijenio kako je upravo suštinski problem

naše države činjenica da je uništeno civilizacijsko jezgro društva. A do takvoga stanja smo došli tijekom dugog djelovanja destruktivskih procesa, kakvi su mnogobrojni zločini i permanentna pljačka. »I u najrazvijenijim državama postoje problemi s kriminalom i pljačkom, ali je kod nas to mnogo masovnije i dugotrajnije, kaže dr. Popov. I stoga je osnovno pitanje – hoće li

najveće političke opcije u ovom društvu postići konsenzus oko toga, da se zločin i pljačka kažnjavaju. A sve dok se taj konsenzus ne postigne, stvari će ići trajavo.

Etnička mržnja i propagiranje etničkog nasilja samo je jedan aspekt fenomena mržnje i nasilja u tome mozaiku, kaže Popov, napominjući pri tome da su na udaru mržnje, kako etničke manjine, tako i mnogi drugi dijelovi društva koji su u situaciji ograničene moći. On je kao poseban primjer eksponiranja netrpeljivosti naveo odgovor ko-

lumniste uglednog tjednika NIN Aleksandra Tijanića na tekst Nadežde Radović, u kojem on svojoj kolegici po peru upućuje samo jednu rečenicu: »Umukni avetinjo!«

Mediji se moraju promatrati kroz to, imaju li oni ulogu stvaranja javnog mnijenja koje je u funkciji nekog centra moći, ili su u funkciji stvaranja mnijenja javnosti. »Mi u biti još uvijek nemamo instituciju javnosti«, kaže Popov. »Nacionalistička ideologija ima kao ideal tzv. prirodnu zajednicu, a naša situacija, u kojoj smo praktično na brisanom prostoru, bez ikakvih institucija, je stanje velikog kaosa«.

Kao jedno od rješenja takvih problema u našem društvu, Srđan Stojanović navodi potrebu zadržavanja medija u okviru javnih servisa, te izbjegavanja njihove komercijalizacije. U situaciji ostavljanja medija na golom tržištu, gdje je jedini princip poslovanja komercijalna isplativost, manje etničke grupe neće biti u mogućnosti osigurati funkcioniranje svojih medija, te će na koncu ostati bez njih, kaže Stojanović.

Uz godišnjicu rođenja liječnika, istraživača, znanstvenika i donatora dr. Vinka Perčića

Kolekcionar

Dr. Vinko Perčić

O bilježavajući važnije datume istaknutih uglednika iz nedavne prošlosti, često kao da zaboravljamo naše suvremenike koji su donedavna živjeli među nama, bili nam bliski, a čak smo ih i osobno poznavali.

Takva jedna istaknuta osoba iz našeg okruženja bio je primarijus *dr. Vinko Perčić* (20. veljače 1911. – 24. studenoga 1989.). Reklo bi se: nadnevak nije okrugao, jubilaran, međutim, to sada nije opredjeljujuće, jer ima mnogo toga što nas, i bez obzira na obljetnice, generacijski obvezuje.

LJUBAV S HRVATSKOGA MAJURA: Dr. Vinko Perčić je svijet ugledao početkom prošlog stoljeća na salašu u naselju Hrvatski majur, u blizini Subotice, gdje je, kako je sam iskazao, stekao ljubav za lijevo usprkos tome što se to zbilo u salašarskom okruženju.

Najveći dio Subotičana, njegovih sugrađana, sadašnjih i prijašnjih naraštaja poznavali su ga kao liječnika Gradske bolnice. Kao pročelnik Internog odjeljenja šezdesetih i sedamdesetih godina organizirao je tradicionalni stručni skup iz oblasti gastro-en-terologije pod nazivom Internistički dani, afirmirajući tako subotičku Bolnicu i sam grad Suboticu.

Budući je bio vrstan znalac svoga posla, istraživač i znanstvenik velikog renomea, malo tko je iz njegovog okruženja znao da je on istodobno bio i istinski zaljubljenik u

Lijepo uređena galerija, koju krase djela iz donacije dr. Vinka Perčića, češće je zatvorena nego otvorena. U lokalnom tjednom tisku obično

umjetnost i strastveni kolekcionar s istančanim ukusom izbora. Tu zaljubljenost u umjetnost, strast za sakupljanjem umjetnina osjećao je od rane mladosti još kao student medicine u Grazu i Parizu. Njegova strast ga je u vrijeme, dok se kao liječnik stručno usavršavao u Londonu, Washingtonu i drugdje gdje se kretao u inozemstvu, vodila kroz galerije i muzeje širom svijeta ljubopitljivom proučavanju djela velikih majstora likovnih umjetnosti.

JEDINSTVENA ZBIRKA: Razumljivo, dr. Perčić pri tome nije zapostavljao stvaralaštvo jugoslavenskih umjetnika svoga vremena. Ne samo da ga je pratio, nego se često kretao u krugovima eminentnih slikara i kipara kako na izložbama tako i u likovnim kolonijama u zemlji, najviše u Bačkoj Topoli. Zahvaljujući tom druženju, nastala je zbirka njegovih portreta. Uočavajući razlike u stilu i izrazu tih portreta i skulptura, on je istodobno postao i vjeran pratilac stvaralačkog impulsa umjetnika koji su ga portretirali. Stoga je zbirka njegovih portreta jedinstvena po tematici i raznovrsnosti. Uporedo s tim, stvarao je i stvorio respektabilnu zbirku jugoslavenskih likovnih umjetnika s kraja 19. do osamdesetih godina prošloga stoljeća. Izbor djela je značajan, baš kao i u zbirci ostvarenja mađarskih slikara od sredine 19. stoljeća do 1941. godine. Raritetna zbirka europskih slikara od 16. do 20. stoljeća izdvaja se po vrijednosti i po izboru.

Spomenuti pregled nas podsjeća da je dr. Vinko Perčić bio neumorni, strastveni i kompetentni sakupljač umjetničkih djela širokog dijapazona. Postao je prava institucija. Ogromno kulturno blago, umjetnička djela od zavičajnih do europskih i svjetskih imena likovnih stvaralaca, koje je sakupio, uvršćuju ga u kolekcionare međunarodnoga značaja. A sve je to učinio u zavičajnom okruženju, no, nažalost, ipak veoma daleko od razumijevanja svoje sredine. Mnogo je znano i pisano o tužnim događajima koji su ga pratili, a također i o velikim zabludama ili nerazumijevanju onih koji su najviše mogli u minulim vremenima.

DAROWI GRADU ZAGREBU I SUBOTICI: Nakon svih preovladanih tje-

međunarodnog značaja

ulazi u osmu godinu postojanja. Posljednjih godina Zavičajna galerija dr. Vinko Perčić stoji obavijest »Galerija će biti otvorena samo po telefonskoj najavi«

skoba, teškoća, sumnji, dr. Vinko Perčić 1988. godine čini plemenitu gestu dosljednu sebi i svom humanitetu: oko tri stotine umjetničkih djela daruje gradu Zagrebu. Primatelj dara se na dostojan način odužuje: 27. svibnja 1989. godine u Muzejsko-galerijskom centru u Zagrebu otvorena je izložba darovanih umjetnina pod nazivom Umjetnine iz donacije dr. Vinka Perčića. Na otvaranju ove izložbe dr. Perčiću iskazuju najveće priznanje. Tu doživljava i najveću radost svoga života. Tu mu je uručena i monografija-katalog Umjetnine iz donacije dr. Vinka Perčića.

Preostali dio zbirke od oko 400 djela – slike i skulpture zavičajnih umjetnika, te predmeti primijenjene umjetnosti, mobilijari radne sobe, pojedinačni predmeti stilskog namještaja zajedno s knjižnicom, čine pokretni dio zaostavštine. Oporukom dr. Perčić nepokretnosti (dio kuće u Subotici, u Ulici Maksima Gorkog br. 22) ostavlja za budući prostor galerije. Točnije: sve je to testamentom datiranim na 21. studenog 1989. godine ostavio gradu Subotici. Tri dana kasnije, 24. studenog 1989., dr. Vinko Perčić je nakon kratke i teške bolesti napustio ovozemaljski život. Oprostio se i od Bolnice u kojoj je kao liječnik liječio na tisuće svojih sugrađana blizu 40 godina.

JAVNA GALERIJA: Žarka želja ovog vrsnog kolekcionara, da se od umjetnina darovanih gradu otvori javna galerija, realizirana je 5. svibnja 1996. godine, kada je u Ulici Maksima Gorkog 22, preko puta zgrade subotičke Pošte, otvorena Zavičajna galerija dr. Vinko Perčić u Subotici.

Dr. Vinka Perčića nema više među nama, nema ga ni na otvaranjima izložbi, ni ti sudjeluje u kulturnim zbivanjima. Više ga ne vidamo na potezu od Sjenkijeviceve ulice, gdje mu je bio obiteljski dom, do Ulice Maksima Gorkog 22, gdje mu je bio omiljeni radni prostor, to toplo mjesto gdje su ga okruživali umjetnički predmeti, slike, keramika, knjige, biste...

IInd WORLD CONGRESS OF GASTROINTESTINAL ENDOSCOPY

ROME, JULY 1-2-3, 1970

COPENHAGEN, JULY 9-10-11, 1970

Lijepo uređena galerija, koju krase djela iz donacije dr. Vinka Perčića, ulazi u osmu godinu postojanja. Posljednjih godina Zavičajna galerija dr. Vinko Perčić češće je zatvorena nego otvorena. U lokalnom tjednom tisku obično stoji obavijest »Galerija će biti otvorena samo po telefonskoj najavi«.

Konačno, dr. Vinko Perčić je bio Subotičanin, liječnik, kolekcionar, Hrvat koji je svoju neprocjenjivu zbirku nesebično da-

rovao svim građanima Subotice. Jesmo li mu se odužili? Možda nismo najbolje. Njegova galerija trebala bi postati stjecište znakovitih kulturnih zbivanja, susreta pjesnika, glazbenika, slikara i poslenika kulture koje je i sam dr. Perčić veoma cijenio. Evocirajući uspomenu na lik i djelo dr. Vinka Perčića, ostaje nam sjećanje na 20. veljače 1911. godine kada je rođen.

M. B. M.

Investicije u šokačkom Podunavlju

Godina komunalnih ulaganja

*Izgradnjom prometnice Plavna - Bođani riješit će se prilaz najplodnijim oranicama u ovom ataru, kojih je nekoliko tisuća hektara * U planu izgradnja vikend zone na potezu Plavanski špic na Dunavu, budući da kroz općinu Bač Dunav protječe u duljini od 43 kilometra, te da na tom kompletnom dijelu ne postoji niti jedan uređen objekt za rekreaciju*

PLAVNA – U protekloj godini sredstva samodoprinosa žitelja Mjesne zajednice Plavna utrošena su za rješavanje komunalnih problema.

Od krupnijih troškova najznačajniji je dovršetak bunara za mjesni vodovod. Preostala sredstva utrošena su za renoviranje sale vatrogasnog doma, održavanje ulične rasvjete, uređenje atmosferske kanalizacije i rješavanje tekuće komunalne problematike.

Tajnik MZ Plavna *Slobodan Zeljković* kaže: »Mislim da smo u dobroj mjeri bili uspješni. Utrošena sredstva su iskorištena na najracionalniji mogući način. U ovoj godini biti ćemo angažirani u izgradnji prometnice Plavna-Bođani, koja će nam biti od velikog značaja za poljodjelstvo. Ovom prometnicom riješit ćemo prilaz najplodnijim oranicama u našem ataru,

kojih je u ovom dijelu nekoliko tisuća hektara. Financijska konstrukcija je zatvorena u suradnji s MZ Bođani i Direkcijom za izgradnju SO Bač. Pokraj ovoga, očekuju nas i aktivnosti oko izgradnje kapele na mjesnom groblju. Ovaj problem nam je prioritetan, Plavanci sve više uviđaju prednosti postojanja kapele na groblju. Znam da će realizacija biti teška i skupa, no očekujem punu suradnju svih Plavanaca i ozbiljan angažman oko provođenja ove ideje u djelo. Postoji još jedan projekt, koji vremenom postaje sve neizvjesniji. Naime, još prije pet godina Savjet MZ Plavna, a na inicijativu žitelja sela, pokrenuo je pitanje izgradnje »Vikend zone« na potezu Plavanski špic na Dunavu. Kako kroz Općinu Bač Dunav protječe u duljini od 43 kilometra, a na tom kompletnom dijelu ne postoji niti je -

dan uređen objekt za rekreaciju, SO Bač je ovo pitanje uvrstila u svoj program rada za 2002. i 2003. godinu. Napominjem da ne bi bilo dozvoljeno zidanje objekata od čvrstog materijala, već isključivo gradnja koliba sojeničkog tipa. I pokraj dobre volje i riješenih financija u lokalnim okvirima, nedostaje nam ono najbitnije – suglasnost JP 'Vojvodinašume – Šumsko gazdinstvo Novi Sad'. U nekoliko navrata dobivali smo usmena obećanja kako će sve biti pozitivno riješeno, no na njima se i završavalo. I pokraj dobre volje i potpore općinskih organa iz Bača, sve je izvjesnije da suglasnost od 'Vojvodinašuma' nećemo dobiti. Na usmena obećanja se više ne možemo oslanjati, a ljudi su razočarani i pomalo odustaju od ove lijepe ideje«.

Ivan Andrašić

Željko Adamović

Soboslikar s umjetničkom dušom

PLAVNA – Željko Adamović iz Plavne po obrazovanju je dekorater zidnih površina, narodski rečeno moler. Kruh osigurava poslom kojeg je izučio, a hrana za dušu mu je njegov hobi – likovna umjetnost. Omiljene tehnike su mu ulje na platnu, grafika, tuš i olovka.

Željko Adamović

O sebi kaže: »Od kad znam za sebe, privlačila me je likovna umjetnost. Crtanjem sam se bavio od malih nogu, a stjecanjem osnovnih znanja u okviru likovnog odgoja u osnovnoj školi proširivao sam i svoj djelokrug rada: akvarel, gvaš, tempera, a u ozbiljnijim godinama ulje na platnu. Po završetku srednje građevinske škole, smjer – dekorater zidnih površina, imao sam ambicije za daljnju likovnu izobrazbu. Namjeravao sam upisati likovnu akademiju. Natjecao sam se 2000. i 2001. godine, bez uspjeha. Stekao sam dojam, kako se upisati mogu samo oni s debelim vezama, a ja to nisam imao. U početku sam bio jako razočaran, no vremenom sam shvatio, kako se hobbijem mogu uspješno baviti i bez Akademije. Žao mi je što nas u Plavni nema više, što se likovnom umjetnošću ne bavimo organizirano. Do sada nisam javno izlagao svoje radove. Sad planiram jednu izložbu crteža, koje prethodno moram selektirati, jer ih imam jako puno. Najdraži motivi za crteže su mi lica i šake, koje najviše govore o osobi. Ulje na platnu iziskuje dugotrajniji rad i više ulaganja, no, ne odustajem ni od ove tehnike, u kojoj su mi omiljeni motivi naši podunavski pejzaži.

Prošle godine sam, na nagovor našeg župnika, izradio i darovao plavanjskoj crkvi sliku sv. Antuna Pustinjaka, rađenu u ulju na platnu, dimenzija 70 puta 110 centimetara. Za sada mi je likovna umjetnost samo hobi, a nadam se da ću se u budućnosti malo i komercijalizirati, kako bih mogao pojačati i ulaganja, bez kojih je nemoguće baviti se slikarstvom.«

I. A.

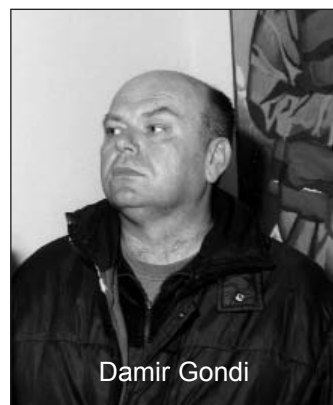
Damir Gondi, autor slike u vjeronaučnoj dvorani Župnog doma u Vajskoj

Dar umjetnika djeci

VAJSKA – Kad dođete u vjeronaučnu dvoranu Župnog doma u Vajskoj, pogled vam privuče prelijepo oslikan zadnji zid. Oslikao ga je **Damir Gondi**, radnik Komunalnog poduzeća »Tvrđava« Bač, slikar-naivac iz Vajske.

»Slikarstvom se bavim petnaestak godina«, kaže Damir Gondi. »Slikam uglavnom na platnu i drvetu, a po potrebi i na zidu. Ovaj zid sam oslikao u vrijeme kad je renovirana crkva i rađen župni stan. Mnogi župljani su ovu akciju podržali, neki novčano, neki svojim radom. Izrada ove slike za vjeronaučnu dvoranu bila je moja skromna potpora akciji. Slikarstvom se bavim iz ljubavi, a za ovih petnaestak godina naslikao sam solidan fond djela. Samostalnih izložbi nisam imao, izlagao sam skupa s kolegama iz Bača, Vajske i Bođana. Na ovom području nas ima više, tako da smo često zajednički izlagali. Hrvatsku riječ čitam redovito, drago mi je da na njenim stranicama nalazim i teme s područja umjetnosti, koje me najviše zanimaju, kao i napise o zbivanjima u mojem Podunavlju.«

Damir Gondi

I. A.

Radnici Azotare ponovo na ulici

Ceh stečaja će platiti poljoprivreda

Radnici subotičke Azotare u srijedu su ponovno izašli na ulicu, zahtijevajući od nadležnih, odnosno Općine i Trgovinskog suda da ih informiraju o tome što je poduzeto na rješavanju njihovih zahtjeva – isplate zaostalih deset zarada i razmatranja cjelokupne situacije u Azotari nakon uvođenja stečaja. U razgovoru s gradonačelnikom *Gézom Kucserom*, kako kaže v. d. direktora *Srboljub Sigulinski*, postignut je dogovor da se organizira zajednički

sastanak kod predsjednika pokrajinske skupštine *Nenada Čanka* i predsjednika Izvršnog vijeća *Dorđa Đukića*.

»Mi naime želimo da nam lokalna samouprava bude partner u našim pokušajima rješavanja problema, i da ona na tim razgovorima predstavlja Suboticu. Pošto nismo dobili pomoć od gospodina *Istvána Pásztor*a, koji kaže da u pokrajinskim fondovima nema sredstava za isplatu naših plaća, s Kucserom smo dogovorili da ovih

dana zajedno odemo do gospodina Čanka i gospodina Đukića i probamo sve to riješiti na razini Pokrajine. Mi i dalje smatramo da je ova tvornica nepotrebno bačena u stečaj, i u loše vrijeme, jer umjetnog gnojiva nema, i bojim se da će na kraju poljoprivreda platiti glavni ceh... Očekujemo također i da se nadležna sutkinja Trgovačkog suda *Ilona Stajić* malo intenzivnije uključi u problem Azotare«, kaže Sigulinski.

V. L.

»Suboticatrans« najavljuje povećanje voznog parka

Pomoć iz proračuna za gradski prijevoz

Subotički lokalni autoprijevoznik »Suboticatrans« osvježio je svoj vozni park još jednim novim autobusom, a za par dana, kako je najavio direktor ovog javnog poduzeća *Tibor Fazekas*, trebao bi stići i jedan minibus. S obzirom da su vozila »Suboticatransa« u prosjeku stara 10 godina, kupovina svakog autobusa je iznimno važna, te se ove godine očekuje još pet do šest novih vozila. Novo vozilo je moderno i komforno, i koristit će se za specijalne namjene – u međunarodnom saobraćaju te za dačke ekskurzije.

»Suboticatrans« je istodobno ojačao gradski promet uvođenjem još jedne linije, i pojačanjem postojećih, a kako je najavila *Mária Solya*, zadužena za komunalnu djelatnost u općinskoj vladi, iz općinskog će se proračuna ove godine za lokalnog prijevoznika izdvojiti 30 milijuna dinara za njegovu modernizaciju i podizanje razine kvalitete gradskog prijevoza. To je u stvari prvo proračunsko financiranje »Suboticatransa«, koji je sve do sada živio od vlastitih prihoda.

V. L.

Novi polasci autobusa na relaciji

M. Bajmok – V. Naselje

Javno poduzeće »Suboticatrans« uvelo je novu liniju broj 2, od Autobusnog kolodvora do Dvorane sportova i Srpskog šora. Također je produžena linija broj 8 od Gubodara ka Željezničkom naselju, gdje će se kretati ulicama Jovana Mikića, 51. divizije i Milutina Uskokovića. »Subotica-trans« od četvrtka, 19. veljače, uvodi nove polaske na gradskoj liniji br. 6 Mali Bajmok-Vikend naselje na Paliću. Novi polasci se uvode petkom i subotom iz Malog Bajmoka u 22,35 i od Lifke u 23,20 do Vikend naselja. S Vikend naselja povratak je u 23 sata i u 23,40 do Lifke. »Subotica-trans« će, u skladu s objektivnim okolnostima, postupno uvoditi i niz drugih, novih polazaka, a sve u službi što boljeg i kvalitetnijeg prijevoza putnika.

Treća donatorska konferencija za subotičko zdravstvo

Aparati za ultrazvuk iz donacije

U subotičkoj Gradskoj kući održana je treća donatorska konferencija namijenjena prikupljanju sredstava za Zdravstveni odnosno kupovinu dva neophodna aparata za ultrazvuk. Lokalna samouprava odlučila se na ovaj korak zajedno sa Zdravstvenim centrom kako bi riješila tešku situaciju u kojoj se našlo subotičko zdravstvo nakon kvara dva jedina iznimno važna aparata koja su prije svega služila za ultrazvučne preglede trudnica i djece.

Na posljednjoj donatorskoj konferenciji pojavili su se predstavnici desetak tvrtki koji će svoju odluku o pomoći zdravstvu priopćiti nakon nekoliko dana, pošto o tome donesu odluku upravni organi. Ipak, na samoj konferenciji iz poznate konfekcijske firme »Željezničar« stiglo je obećanje da će osim novčanim sredstvima Zdravstvenom centru pomoći i u bolničkom materijalu. Zanimljivo je da se na donatorskom skupu nije pojavilo dosta uglednih i profitabilnih tvrtki, iako su bile pozvane, a za koje se pretpostavljalo kako su svakako u mogućnosti pomoći drugima.

Do sada je, na prethodne dvije konferencije i iz ranijih donacija, prikupljeno blizu polovine neophodnih sredstava za kupovinu dva aparata za ultrazvuk, a čitava suma iznosi oko 60 tisuća eura, rekao je *dr. Nebojša Rakić*, direktor Zdravstvenog centra.

V. L.

Sjednica IO u gradskoj Bolnici

Kolektivno dobrovoljno davanje krvi

Sjednica Izvršnog odbora SO Subotica je 12. februara 2004. godine održana u gradskoj Bolnici, a povod je bilo davanje suglasnosti za osnivanje Fonda za pomoć pri liječenju teško oboljele djece i omladine. Članove gradske vlade pozdravili su direktor Zdravstvenog centra *dr. Nebojša Rakić* i upravnik Bolnice *dr. Nándor Selymes*, koji su zahvalili za doprinos općine u nabavci aparata za ultrazvuk.

Nakon sjednice, članovi Izvršnog odbora, načelnici odjeljenja općinske uprave i novinari sudjelovali su u dobrovoljnom davanju krvi.

Árpád Papp

VIJESTI

Općina zainteresirana za regionalnu deponiju smeća

Predstavnici devet sjevernovojvođanskih općina održali su zajednički sastanak u Čoki, na kojem su razgovarali o mogućnostima izgradnje regionalne deponije. Kao rezultat tih razgovora i na dnevnom redu sjednice Izvršnog odbora našla se inicijativa da i Subotica na početku pruži načelnu potporu takvom projektu. Ova investicija bi koštala blizu 10 milijuna eura, a gradnja regionalne deponije bi trajala nekoliko godina.

Uslugašavanje oko ovog projekta tek predstoji, jer je vlada Srbije predvidjela izgradnju pet ili šest regionalnih deponija u cijeloj Republici, a planovi ovih devet općina se uklapaju u ove projekte, jer pokrivaju potrebe od 300 do 350 tisuća stanovnika. Načelnu suglasnost za izgradnju regionalne deponije za sada je dala jedino općina Kanjiža, a ovaj prijedlog će se uskoro naći i pred subotičkim vijećnicima.

Održana druga Kobasicijada

Na glavnom gradskom trgu u Subotici u srijedu je održana druga po redu Kobasicijada, koju od prošle godine organizira istoimena humanitarna organizacija iz Turije. Ove godine turistički kobasičari su kobasicu od 30 metara spravlenu u Subotici, tešku oko 30 kilograma, poklonili Crvenom križu, odnosno subotičkoj javnoj kuhinji.

Na trgu su također postavljena i dva štanda na kojima se kobasica u lepinji prodaje građanima, dok će dio tih proizvoda biti upućen domu za nezbrinutu djecu »Kolevka«.

Regresiranje troškova prijevoza studenata

Odjeljenje za društvene djelatnosti SO Subotica poziva studente koji studiraju u Subotici, a stanuju u naseljima općine Subotica i svakodnevno putuju u grad, da se radi prava na regresiranje troškova prijevoza jave osobno u zgradu Nove općine, Trg Lazara Nešića 1., 9. kat, soba 108. U skladu s dopisom Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu studenti koji zatraže regresiranje troškova prijevoza moraju ispunjavati sljedeće uvjete: da imaju prebivalište u Subotici što dokazuju osobnom iskaznicom, da svakodnevno putuju na međumjesnoj relaciji do ustanove visokog ili višeg obrazovanja (a da nisu korisnici

usluge smještaja u studentskim centrima), da se školuju na teret proračuna, da prvi put upisuju godinu studija, te da nisu korisnici studentskih stipendija i kredita od Ministarstva prosvjete i sporta, Fonda za stipendiranje darovitih studenata Sveučilišta u Novom Sadu, Izvršnog vijeća AP Vojvodine i drugih raznih fondacija, organizacija i poduzeća. Studenti koji ispunjavaju navedene uvjete pozivaju se da s osobnom iskaznicom i indeksom, dođu osobno u zgradu Nove općine na Trgu Lazara Nešića 1., 9. kat, soba 108, do 14 sati, do 23. veljače.

Osmi sajam Interexpo

Osmi međunarodni proljetni sajam Interexpo održat će se od 14. do 17. travnja, najavio je direktor Subotičkog sajma

László Bóni. On je istaknuo kako se u cilju organiziranja što kvalitetnijega sajma i mogućnosti izlaganja upravo radi na završavanju radova na izgradnji nove dvorane na Paličkom putu u Expocentru. Sajam Interexpo po njegovim riječima i ove godine očekuje oko 40 izlagača raznih profila.

Sastanak kriznog stožera s predstavnicima Crvenog križa

Tijekom proteklog tjedna održan je i sastanak Okružne jedinice za djelovanje i funkcioniranje u izvanrednim situacijama i elementarnim nepogodama na kojem su sudjelovali i predstavnik Međunarodne federacije društva Crvenog križa i Crvenog polumjeseca Jenny Armstrong te Društva Crvenog križa Srbije i Crne Gore Branimir Knežević. Među članovima Kriznog stožera se osim predsjednika Izvršnog odbora Árpáda Pappa nalaze i tajnik organizacije Crvenog križa u Subotici Mihály Pece, direktor Hitne pomoći Dezső Csúszó i predstavnici Vatrogasnog društva. Gosti na ovom sastanku bili su zadovoljni visokom organiziranošću Kriznog stožera, ali su upoznat i sa zastarelosti voznog parka te slabom opremljenošću kao velikim manama ovog sustava. Prethodnim analizama dokazano je kako najveću opasnost kod nas predstavlja tranzit kemi-

kalija kamionima i vlakovima. U interesu što bolje pripremljenosti na potencijalno opasne situacije i radi otklanjanja eventualnih opasnosti, zahtijevat će se poboljšavanje opremljenosti navedenih subjekata radi izbjegavanja eventualnih katastrofa do kojih može doći u nesretnim slučajevima.

Árpád Papp u posjetu parohiji SPC u Subotici

Proteklog je tjedna, u utorak, 3. veljače, predsjednik Izvršnog odbora SO Subotica Árpád Papp na svoju inicijativu posjetio parohiju Srpske pravoslavne crkve u Subotici, gdje ga je primio paroh Slavko Pajović. Tijekom otvorenog i prijateljskog razgovora zajednički je osuđeno uznemiravanje javnosti putem pisanja grafita na zidove kuća i vjerskih objekata. Što se tiče izmjene naziva ulica, izražena je želja da se sastave zajednički prijedlozi uz dogovor da predstavnici Srpske pravoslavne crkve iniciraju davanje imena ulicama prema imenima zajedničkih svetaca pravoslavnih i katoličkih vjernika, tj. onih koji su proglašeni svetima prije šizme.

Izleti za umirovljenike

Tijekom sljedećeg tjedna općinska Udruga umirovljenika penzionera organizirat će tri izleta. U utorak 24. veljače, stariji Subotičani će moći u Novom Sadu vidjeti Verdijevu operu »Magbet« u 19 časova. Za prijevoz autobusom i ulaznicu plaća se 400 dinara. U četvrtak, 26. veljače, organizirat će se jednodnevna rekreacija u Kiskunhalasu. Ulaznica za bazen s termalnom vodom i ručkom koštaju jednu tisuću, a prijevoz autobusom 190 dinara. U subotu, 28. veljače, za predsjednike mjesnih organizacija Udruge umirovljenika, kao nagrada za jednogodišnji rad, organizirat će se posjet »Kobasicijadi« u Turiji. Prijave se primaju u prostorijama Udruge, Save Šumanovića 2, svakog radnog dana od 8 do 11 sati.

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Sonta iz drugog kuta

Šokačka baština

SONTA - Sunčan i prohladan zimski dan u veljači, prošle ili prethodne godine, no vremenska odrednica doista nema nikakvog utjecaja na redove koji će uslijediti, a ovo je tek okvir za priču o Sonti, viđenu iz vinograda mogega rođaka kojega smo toga dana počeli orezivati. Dakle, orezivali smo lozu u Dalj-planini, na potezu od Aljmaša prema Dalju, tik uz Dunav koji se zrcalio na škrtom suncu, vješto svladavao krivinu i tekao dalje put Erduta, Iloka, Slankame-na, Petrovaradina, Zemuna...

»Ručak na njive«

VAROŠ NA DLANU: Lijep zimski dan pa pogled prosto puca na sve strane i vidiš Dalj i Erdut i Bogojevo s druge strane, Apatin i sve do Sombora, a Sonta odmah preko puta Aljmaša pružila se kao na dlanu pa drijema u pro hladno sunčano prijedopodne. Prvi puta vidim Sontu iz ove perspektive, s ove strane Dunava. Veliko, lijepo ušoreno selo pravilnih, u red stjeranih kuća, što je odlikovalo gradnju u doba Austrougarske, u kojem se divani šokački. Lijepa župna crkva sv. Lovre u centru u kojoj je upravitelj župe vlč. *Željko Augustinov*.

Sretao sam kulturne poslenike iz Sonte diljem Hrvatske, u Okučanima, Brodancima, Čepinu, Đakovu. Svako malo su u matičnoj Domovini a imaju se bogami i čime pohvaliti i što pokazati i prikazati, od bogate kulturne tradicije i šokačke baštine do prekrasne narodne nošnje koja ima sličnosti sa šokačkom nošnjom diljem Baranje, posebice u Duboševici i Dražu a do u detalje je slična narodnoj nošnji u Aljmašu. Pa i šokački divan kojim se ponose i predano ga njeguju u rodnoj Sonti, te ga poput svekolike narodne predaje prenose na nove naraštaje s koljena na koljeno. I uspijevaju u tome, i pjesme šokačke, pa i šokački štim i ritam, jer primaš *Stanko Klecin*, bas-primashi *Stipa Lukić*, *Vlado Čoban* i *Aca Vučić*, kontraš *Oliver Čoban* i basist *Pava Buko-*

vac pod ravnanjem *Andrije Adina*, kao da i ne dodiruju žice a one jecaju u živom šokačkom ritmu i nikada nikoga nisu ostavili ravnodušnim.

LJUBAV PREMA TRADICIJI: Vidio sam i predivnu sončansku narodnu nošnju na izložbi »Ruho« u Muzeju Slavonije u Osijeku autorice *Vlaste Šabić* i to je bio povod za razgovor o Sonti. Diplomirana etnologinja *Vlasta Šabić* viša je kustosica u Muzeju Slavonije sa Sontom se prvi puta sreća 2000. godine, i to čudnim povodom, kada je htjela restaurirati staru narodnu nošnju Aljmaša. Naime, voditelj KUD »Osijek 1862«, *Damir Doležal*, želio je postaviti na repertoar igre iz Aljmaša, ali odmah je trebao i autentičnu aljmašku nošnju, no povratnici u Aljmaš nisu imali niti dovoljno nošnji, niti dovoljno znanja da je pravilno slože, posebice kada se radi o ženskom oglavlju ili pletenicama djevojačkim, jer su nošnje izišle iz uporabe još početkom 20. stoljeća. »U kolovozu 2000. godine jedna ekipa u kojoj smo bili g. *Doležal* i ja posjetila je Sontu i bili smo gosti njihovog društva Šokadija«, sjeća se *Vlasta Šabić*. »Tada sam vidjela da je to veliko i lijepo mjesto nastanjeno 70-80 posto Hrvatima koji govore specifično, šokački, poput naših Šokaca u Baranji, u Duboševici, ali s osobitim naglaskom i s dosta ekavice, što je uvjetovano dugotrajnim življenjem u jednoj takvoj okolici. Mene je doista zadivila ta njihova ljubav prema vlastitoj tradiciji, prema bogatoj baštini, prema šokačkom izričaju i koliko toga oni imaju u svojim domovima, u društvenim prostorijama, s koliko ljubavi se služe svim tim starinskim predmetima za uporabu i njeguju na taj način stare običaje i čuvaju baštinu. Nekako za Božić 2001. pošto smo u Muzeju Slavonije imali nekoliko narodnih nošnji i oglavlja iz Aljmaša, a uvjerili smo se u sličnost u Sonti, u dogovoru sa *Zlat-*

kom Krstinim iz Osijeka, doveo nam je u Muzej dvije žene radi rekonstruiranja narodne nošnje iz Aljmaša. Sličnost ovih nošnji sa sončanskim potječe od rodbinskih veza, jer ranije su se Sončani doseljavali u Aljmaš a i mnogi su brakovi sklopljeni preko Dunava, te otuda potječu sličnosti do u detalje. *Krstin* je doveo tada *Mandu Jakšić* i *Mariju Tolarić* koje su pomogle u rekonstrukciji a posebice kada se radi o specifičnom ženskom oglavlju« -

Članovi KPZH »Šokadija« Sonta

kla je *Šabić*.

ŠOKAČKO SIJELO: »U veljači 2002. godine KPZH »Šokadija« iz Sonte gostovalo je u Aljmašu i pred prepunom dvoranom Doma kulture, gdje su se u to vrijeme održavale i svete mise, jer župna crkva nije obnovljena nakon ratnih stradanja, scenski su uprizorili Šokačko sijelo na opće zadovoljstvo svih nazočnih. Ponovno sam otišla u Sontu u studenome 2002. godine gdje smo bili gosti Šokačke večeri koju »Šokadija« organizira u okviru Grožđe-bala. Osim nastupa folklornih skupina oni su organizirali i izložbu starih predmeta za svakodnevnu uporabu i izložbu starinskih jela i kolača i tu su me posebno zadivili. Organizirali su tada i reviju narodnih nošnji i ja sam doista bila oduševljena. Bio je to moj posljednji posjet Sonti, ali vjerujem ne i zadnji«, rekla nam je etnologinja *Šabić*.

I sam vjerujem da ću uskoro na tu stranu, malo do Sombora, pa do Sonte i do Monoštora. Čuo sam da su u Sonti imali predivan božićni koncert u župnoj crkvi sv. Lovre uz sudjelovanje tamburaškog orkestra, pjevačkog zbora i dječjeg pjevačkog zbora te recitatorske skupine, na kojemu je po prvi puta nastupila solistica *Božica Vidaković*. Neka planiraju da ga dogodine ponove, recimo u Aljmašu ili Okučanima. Zašto ne?

Slavko Žebić

Oglavlje snaše u Sonti

Jubilej kapele u Nenadiću

Nezaobilazni kutak duhovnog života

NENADIĆ – Neposredno nakon dolaska veće grupe Hrvala-Bunjevaca u Bačku (1687.) počelo je naseljavanje salaša u okolini ušančenog grada Sombora. Tako se naseobine Stolišić, kasnije Nenadić spominju, prvi put još 1702. godine. Nenadić salaši su danas prigradsko naselje Sombora, koji se pružaju duž ceste Sombor-Gakovo, a nekada ih je bilo i do Baje, te ih starosjedioci još zovu i »Bajski put«. Kroz salaše prolazi i pruga Sombor-Ridica, građena 1895. godine, kao i kanal Sjeverna Mostonga, koji su kopali ruski zarobljenici u godinama između dva svjetska rata.

Do prije dvadeset godina ove salaše naseljavalo je stotinjak obitelji Hrvata-Bunjevaca i tri-četiri obitelji drugih nacionalnosti. Današnji stanovnici Nenadića nastanjeni su u 139 kuća – obiteljskih gospodarstava – od kojih je dvadesetak novih, koje su nastanili stanovnici iz krajeva zahvaćenim ratom iz devedesetih godina. U Nenadić salašima postoji zgrada škole, koja je zatvorena za dake iako ih znatan broj putuje na nastavu u Sombor. Povijest go-

vori da je u Nenadiću aktivno radila »bunjevačka škola« već od 1861. godine, a sve do 1956. godine u školi se učio i predmet hrvatski jezik, što potvrđuju mnoge svjedodžbe ondašnjih đaka.

Salaši Nenadić raspolažu s oko 700 katastarskih jutara prvoklasne oranice koju marljivi poljodjelci obrađuju, siju, kopaju, žanju i čuvaju do sljedeće berbe, a ne za-boravljaju se ni Bogu pomoliti, zahvaliti mu na beričetnoj godini bez oluja i leda. U znak zahvalnosti Bogu mještani Nenadića su davne 1929. godine izgradili kapelu sa zvonikom i stanom za zvonara. Kapela je posvećena Gospi Fatimskoj, a svake se godine održava Proštenje, na dan Ime Marijino (12. rujna). Salaši su tada puni dragih gostiju iz okolnih salaša i Sombora. Također, pored ostalih svečanosti, godinama se – od 1952. do 1990. – održavala u kape-li i oko nje Dužionica s mnogo mladih parova iz Nenadića i ostalih salašarskih naselja. Kapelsko zvonilo je nekada zvonilo tri puta na dan, a danas samo na Misi. Zvono se oglašavalo i kad su olujni oblaci, može biti gradonosni, prijetili da ledom

unište godišnji rod na njivama. Zvonjavom su oblaci odagnani, a zvonar je nagrađivan u naturi, pšenicom i kukuruzom i tome slično.

Posljednjih godina u kape-li se služe sve-mise svake nedjelje, a vjeronauk je svake subote u vrijeme trajanja školske godine. Kapela je nezaobilazni kutak duhovnog života većine salašara, te je čuvaju i *Antun Matarić*, prvi i dugogodišnji predsjednik HKD-a »Mirosljub« (1936. -1944.) kasnije HKUD »Vladimir Nazor«, *Antun Matarić* mlađi, također u više mandata biran za predsjednika HKUD-a, *Manda Matarić*, rođena Karaš, aktivna članica HKUD-a od 1936. godine sve do kraja života, čije su nadahnute pjesme i prozu čitale sve generacije u Društvu, zatim i bivši predsjednici inženjer *Mato Matarić* i *Alojzije Firanj*, te *Šima Raič*, sadašnji predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora. Tu su i pjesnikinja *Katica Firanj*, *Pavle Matarić* i *Stipan (Antuna) Pekanović*, dugogodišnji dopredsjednici Društva i mnogi drugi koji su ponos svoga roda i rodnog kraja – salaša Nenadić. M. M.

Somborci nisu zaboravili

Dva i pol vijeka u slobodi

SOMBOR – Svečanom akademijom u zgradi Skupštine općine Sombor u utorak 17. veljače Somborci su potvrdili da nisu zaboravili 17. veljače davne 1749. godine, kada je carica Marija Terezija potpisala pismo o privilegijama prema kojem je Sombor dobio status Slobodnog kraljevskog grada, što se od prije dvije godine slavi kao Dan općine i svečano se obilježava. Troipolgodišnja borba Somboraca za stjecanje privilegija slobodnih građana započela je u ovom gradu 18. studenog 1745. godine, a izborna je pošta je sakupljeno i plaćeno carskoj kruni 150.000 zlatnih dukata. Dobivanje tog statusa nije bilo samo simbolično, jer je Sombor stekao sve uvjete za uspješan privredni i kulturni razvoj a dugo godina je bio i sjedište Bačkobodroške županije.

Na protekloj proslavi je podnijet referat predsjednika SO Sombor *Jovana Vujičića* i izveden koncert »Malih Mocarta« iz Mu-zičke škole »Petar Konjović« iz Sombora.

A. R.

Ponovno preko mosta

BAČKI MONOŠTOR – BEZDAN: Rješenjem MUP-a promet preko pontonskog mosta na lokalnom putu B. Monoštor – Bezdan, obustavljen je 30. kolovoza 2003. godine, zbog oštećenja mosta i nemogućnosti sigurnog obavljanja prijevoza. Dogovorom predstavnika MUP-a, Izvršnog odbora, MZ Bački Monoštor i »Vojvodinašuma« pronađeno je rješenje o načinu korištenja mosta. Rješenjem MUP-a pontonski most preko Velikog bačkog kanala na lokalnom putu B. Monoštor – Bezdan od danas (6. veljače 2004. godine) ponovno će biti otvoren za promet, ali uz nekoliko ograničenja. Preko ovog mosta moći će saobraćati samo vozila čija je nosivost do 3.500 kilograma, uključujući motore, bicikle, kao i pješake. Promet će se, uz ova ograničenja, obavljati dok ne počne sanacija mosta. Na mostu će biti organizirana dežurna služba u trajanju od 24 sata, a tri lica angažirana u službi financirati će MZ Bački Monoštor, »Vojvodinašume« i Općina Sombor. Informaciju o puštanju pontonskog mosta u promet prihvatio je i Izvršni odbor.

Godišnji koncert OKUD »Ivo Lola Ribar«

SONTA – U subotu, 14. veljače, u velikoj sali Doma kulture u Sonti, održan je godišnji koncert OKUD-a »Ivo Lola Ribar«, koji ove godine obilježava 36-tu obljetnicu djelovanja. Kao gosti, u programu su sudjelovali članovi GKUD-a »Dunav« iz Apatina. U dvosatnom programu, pred gledalištem su se smjenjivali sudionici iz dječje folklorne skupine, dječjeg tamburaškog orkestra, puhačkog orkestra, ritmičke sekcije, te folklorne sekcije odraslih. Vidjeli smo plesove iz Šumadije, Banata, te splet šokačkih plesova i pjesama. Ovo je OKUD-u bio prvi nastup ove godine, a 28. veljače čeka ih sudjelovanje u folklornom dijelu programa »Kobasi-cijade« u Turiji.

Šokadija priprema »Žensko prelo«

SONTA – U subotu, 21. veljače, s početkom u 19 sati, u velikoj sali Doma kulture u Sonti, dramska grupa KPZH »Šokadija« imat će praeizvedbu komedije »Žensko prelo«. Prema tekstu *Ilije Džinića*, scenarij je napisao *Ivan Andrašić*, koji je i redatelj ove predstave, a zanimljivo je da su dijalozi originalnom sončanskom ikavicom napisani.

Bunjevačko-šokački Hrvati (20.)

Povijest Bačke i Podunavlja

Već smo naglasili da je Bunjevaca bilo na različitim područjima Balkana. Bunjevci su u Bosni, Hercegovini, Dalmaciji, Hrvatskom primorju, Lici i Gorskom Kotaru i, konačno, u Bačkoj – u Podunavlju. Naročiti predmet naše pažnje su ovi potonji. Stoga, nešto o području na koje su se doselili.

Bač je jedno od najstariji naselja u pokrajini, koja je po njemu i dobila ime Bačka. Njegov početak seže do drugog stoljeća nove ere. Rimski Limes je dopirao do Dunava. No Rimljani su, kao dobri vojnici, imali i neutralnu zonu preko Dunava. Nalazimo rimske utvrde i s druge strane Dunava. Više znamenitih rimskih vojskovođa ratovalo je na našem dijelu Dunava. Ratovali su s Jazigima i Sarmatima u drugom stoljeću po Kristu. Uskoro su ih potisnuli dalje od Dunava i tu su podizali svoja utvrđenja na lijevoj strani Dunava. Spominje se Castellum Onagrinum contra Bonnoniam in barbarico – oko današnjeg Begeča. A spominju se i utvrde u Titelu, Futogu, Baču, Komoramu itd.

DRUGA PRIJESTOLNICA RIMA: Ova strategija je razumljiva kada se ima u vidu, da se druga prijestolnica Carstva nalazila u neposrednoj blizini Bačke, u Sirmiumu – Srijemska Mitrovica. Tu su još značajni gradovi u Panoniji kao što su Singidunum, Taurinum, Mursa, Cibale i Siscia. U četvrtom stoljeću u tim gradovima je već živo kršćanstvo Arijeve sljedbe. U ovim gradovima imaju biskupe i organiziraju se pokrajinski crkveni sabori. Poznate su sirmiumske formule vjere. Razložno je pretpostaviti da se kršćanstvo, preko tih jakih centara i rimskih veterana, proširilo i preko Dunava, u Bačku. Ti kršćanski centri će biti uništeni provalom Gota, Huna i Avara. No, manje oaze će ipak ostati.

Iz ovih razloga pojavu kršćanstva u Baču i Bačkoj treba staviti pod kraj četvrtog ili početak petog stoljeća. Tu slutnju potvrđuje i vijest od pape Honorija II., koji oko 495. uređuje crkvene pokrajine, metropolije i biskupije i pod upravu Splitske metropolije stavlja i biskupiju u Baču. Druga vijest je iz godine 535., a dolazi od cara Justinijana i nalazi se u njegovim Nove-

lama. On Justinijani (Justiniana prima) podvrgava i biskupiju u Baču. Za obe ove vijesti je problem, što ih drugi dokumenti ne spominju, pa ih povjesničari uzimaju s oprezom. Problem je u Novelama kako se čita latinski tekst. Naime, tamo se veli da Justinijani pripada i biskupija koja se nalazi »in civitate Bacsensis«, a neki to čitaju »in civitate Basiensis«, dakle ne u Baču, nego u Basijani. Basijana je stari grad koji se nalazio između Beograda i Smedereva, današnji Petrovci.

BISKUPIJA U BAČU: Kroz sve kasnije vrijeme, sve do spomena iz 1136., nema ni slutnje ni dokumenata o biskupiji u Baču. Navedene godine ostrogonski nadbiskup opisuje osivanje biskupije u Zagrebi. Veli da je pri posveti prvog biskupa Duha bio pristutan i nadbiskup bački Fabijan, a to je bio 1095. godine. Neki autori povezuju nastanak biskupije u Baču u svezi djelovanjem Metodija kao Panonskog nadbiskupa sa sjedištem u Sirmiumu, a u to vrijeme Sirmium je razoren, pa se pretpostavlja da muje sjedište bilo u Baču. Njegova nadbiskupija nije teritorijana, nego personalna, on je nadbiskup Slavena. No, ni za ovo nemamo čvrstih dokaza, premda su ostali tragovi Metodijeva djelovanja na ovim područjima. U liturgiji se rabi staroslavskijezik. Bački Kaptol će tek u 12. stoljeću prihvatiti latinski jezik i rimski obred, što sve upućuje na Metodijevu baštinu. U vezi sa biskupijom u Baču i njenim ujedinjenjem sa Kaločkom biskupijom ima povijesnih nejasnoća. Naime, nema dekreta ni o osnivanju, ni o ujedinjenju. Za tako važne ustanove pape su obični izdavali bule ili dekrete, koji su se brižno čuvali i u Rimu i u dotičnoj biskupiji.

Kaločko-bački nadbiskupi su imali dva, po svemu sudeći, ravnopravna sjedišta. Ima više podataka da su oni stolovali sad u jednom, sad u drugom sjedištu. Postojala su i dva stolna Kaptola, jedan u Baču, a drugi u Kaloči. Oba su bila veoma ugledna i veoma značajne crkvene institucije. Često su kaptoli visoka crkvena sudišta. Njihovi članovi (kanonici) su visoke crkvene ličnosti. Uživaju veliki ugled kod kraljeva, velikaša i crkvenih prelatu. Mno-

Danas se potežu neka već odavno znanstveno razjašnjena pitanja i stvaraju nove konstrukcije. Stoga smatramo da danas nije potrebno ništa više dokazivati o nacionalnoj pripadnosti Bunjevaca i Šokaca. To jednostavno nema smisla. No, potrebno je poučavati i objašnjavati. Naime, pola stoljeća je to bila zabranjena ili neželjena tema.

Piše:
Josip
Temunović

Samostan Uznesenja
blažene Djevice Marije u Baču

gi od njih postaju biskupi. Kaločko-bačka nadbiskupija se razvija u uglednu crkvenu pokrajinu. Prvo mjesto u ugarsko-hrvatskom kraljevstvu pripada Ostrogonu, a drugo Kaločko-bačkoj nadbiskupiji. No, i ona će doživjeti veliko pustošenje za tatarske najezde 1242. godine. Nakon toga će se ponovno pridići i postati bogata i značajna crkvena pokrajina, da bi bitkom kod Mohača 1526. godine, i kasnije, za Turskog vladanja, opet sve propalo.

Stanovništvo Bačke je miješano, ali se od prvoga stoljeća po Kristu nalaze i tragovi Slavena. Oni će se isprva zvati Panonci, a kasnije Slaveni, bez narodne oznake. Stjepan Katona veli za Jazige, pozivajući se na Timona, da njihovo ime dolazi »ex vocabulo Jazic, quod linguam valet – od riječi jazik, što označava jezik«. Također se poziva na Ivana Severina: »Linguam Sarmaticam sine controversia hodierna Slavonicae matrem esse – majka slavenskog jezika je bez dvojbe Sarmatski«. Mađari su došli »u more Slavena«, pa nema sumnje da su Slaveni na ovim područjima mnogo ranije od velike seobe Slavena u sedmom stoljeću. No u njima još ne možemo tražiti ni jedno slovensko narodno ime, kao što su Hrvati, Srbi, Bugari, Bunjevci ili Šokci. Tada tek počinju procesi integracija u narodne i nacionalne cjeline. ■

Kako je umirao moj narod (17.)

Spisak iseljenih Petrovaradinaca

Iseljeni vjernici župe Uzvišenja sv. Križa, Petrovaradin »Novi Majur« od 1991. do 1995. godine

1. Ante Jezidžić, pet članova obitelji, Ulica Ilije Okrugića, 2. Marijan Jergovski, pet članova obitelji, Ulica Ilije Okrugića, 3. Tomo Kostić, šest članova obitelji, Ulica D. Šimunovića, 4. Franjo Kostić, četiri člana obitelji, Ulica karlovački drum, 5. Slavko Kostić, četiri člana obitelji, Ulica D. Šimunovića, 6. Mile Jelić, četiri člana obitelji, Ulica D. Šimunovića, 7. Luka Vujić, četiri člana obitelji, Ulica D. Šimunovića, 8. Josip Dojkić, četiri člana obitelji, Ulica P. Preradovića, 9. Nikola Čurković, dva člana obitelji, Ulica bukovački put, 10. Josip Petanjak, četiri člana obitelji, Ulica bukovački put, 11. Stipo Rimac, tri člana obitelji, Ulica D. Šimunovića, 12. Ilija Pandža, tri člana obitelji, Ulica bukovački dol, 13. Mato Pandža, četiri člana obitelji, Ulica bukovački dol, 14. Ilija Grubeša, tri člana obitelji, Ulica D. Šimunovića, 15. Željko Čalušić, pet članova obitelji, Ulica D. Šimunovića, 16. Ivan Blažević, dva člana obitelji, Ulica Franje Račkog, 17. Rade Blažević, četiri člana obitelji, Ulica Franje Račkog, 18. Josip Blažević, pet članova obitelji, Ulica Franje Račkog, 19. Branislav Zelenika, tri člana obitelji, Ulica Franje Račkog, 20. Zoran Ćirić, četiri člana obitelji, Ulica P. Preradovića, 21. Jure Čuže, tri člana obitelji, Ulica D. Šimunovića, 22. Ivan Čuže, četiri člana obitelji, Ulica vinogradarska, 23. Žarko Topić, četiri člana obitelji, Ulica Sadovi, 24. Vlado Rozić, tri člana obitelji, Ulica I. Mažuranića, 25. Ivica Rozić, četiri člana obitelji, Ulica I. Mažuranića, 26. Tomislav Rozić, pet članova obitelji, Ulica I. Mažuranića, 27. Josip Siladi, tri člana obitelji, Ulica I. Mažuranića, 28. Drago Pandža, pet članova obitelji, Ulica Sadovi, 29. Marko Martinović, četiri člana obitelji, Ulica G. Krkleca, 30. Filip Mamić, tri člana obitelji, Ulica D. Šimunovića, 31. Pero Pandža, dva člana obitelji, Ulica Sadovi, 32. Marinko Čalušić, tri člana obitelji, Ulica D. Šimunovića, 33. Tonko Čalušić, tri člana obitelji, Ulica D.

Šimunovića, 34. Zlatko Šipoš, četiri člana obitelji, Ulica Franje Račkog, 35. Antun Valo, tri člana obitelji, Ulica bukovački put, 36. Petar Kaleb, dva člana obitelji, Ulica P. Preradovića, 37. Josip Kaleb, pet članova obitelji, Ulica P. Preradovića, 38. Tomislav Kiš, četiri člana obitelji, Ulica P. Preradovića, 39. Jozo Topić, tri člana obitelji, Ulica Sadovi, 40. Stjepan Jergovski, pet članova obitelji, Ulica Šangaj, 41. Stipo Raič, četiri člana obitelji, Ulica I. Mažuranića, 42. Marinko Raič, četiri člana obitelji, Ulica D. Šimunovića, 43. Mato Renjo, tri člana obitelji, Ulica D. Šimunovića, 44. Ivan Gamberger, tri člana obitelji, Ulica P. Preradovića, 45. Gabriel Gamberger, četiri člana obitelji, Ulica P. Preradovića, 46. Tomislav Andrić, tri člana obitelji, Ulica ciglana, 47. Mile Jukić, četiri člana obitelji, Ulica I. Mažuranića, 48. Zlatko Pandža, četiri člana obitelji, Ulica L. Savatića, 49. Iko Mamić, četiri člana obitelji, Ulica D. Šimunovića, 50. Žarko Topić, četiri člana obitelji, Ulica Sadovi, 51. Ivan Miler, četiri člana obitelji, Ulica B. Adžije, 52. Đurđica Juhas, dva člana obitelji, Ulica M. Mirka, 53. Pero Oputrić, tri člana obitelji, Ulica B. Adžije, 54. Jure Jukić, četiri člana obitelji, Ulica Zlatarićeva, 55. Mara Mamić, tri člana obitelji, Ulica L. Savatića, 56. Antun Aleksić, tri člana obitelji, Ulica L. Savatića, 57. Neda Čulina, dva člana obitelji, Ulica L. Savatića, 58. Pavle Čulina, četiri člana obitelji, Ulica Sadovi, 59. Ivica Topić, šest članova obitelji, Ulica Sadovi, 60. Anica Topić, šest članova obitelji, Ulica Sadovi, 61. Marinko Topić, četiri člana obitelji, Ulica Sadovi, 62. Marko Džaja, dva člana obitelji, Ulica D. Šimunovića, 63. Ivica Džaja, četiri člana obitelji, Ulica D. Šimunovića, 64. Nediljko Čalušić, dva člana obitelji, Ulica P. Preradovića, 65. Stjepan Čalušić, četiri člana obitelji, Ulica P. Preradovića, 66. Augustin Karača, dva člana obitelji, Ulica Sadovi, 67. Antun Petanjak, četiri člana obitelji, Ulica Sadovi, 68. Doma Fićok, jedan član obitelji, Ulica Prerdo-

»Ova (moja) knjiga je slika; riječju (i mojom), fotografijom (i mojom) i dokumentom (i mojim) satkanog dramatičnog i krvavog mozaika o stradanju (i mog) Naroda (i moje) i katoličke Crkve u koju je utkana (i moja) mala ljudska i svećenička sudbina, ali istovremeno (i manje) i slika moga stradanja, koje je utkano u sudbinu mog naroda i moje Crkve.«

Piše:

Marko Kljajić

vićeva, 69. Kata Štrkulec, četiri člana obitelji, Ulica Sadovi, 70. Josip Svetić, tri člana obitelji, Ulica D. Šimunića, 71. Jakov Renić, četiri člana obitelji, Ulica G. Krkleca, 72. Miroslav Preveden, pet članova obitelji, Ulica G. Krkleca, 73. Mirko Guzej, dva člana obitelji, Ulica G. Krkleca, 74. Ivan Rajić, četiri člana obitelji, Ulica Sadovi, 75. Antun Neralić, dva člana obitelji, Ulica F. Račkog, 76. Zlatko Neralić, tri člana obitelji, Ulica F. Račkog, 77. Andrija Dojkić, dva člana obitelji, Ulica P. Preradovića, 78. Mirko Kikić, pet članova obitelji, Ulica P. Preradovića, 79. Dragica Gojević, dva člana obitelji, Ulica P. Preradovića, 80. Nikola Jelečanin, tri člana obitelji, Ulica D. Šimunovića, 81. Gašpar Petanjak, četiri člana obitelji, Ulica Sadovi, 82. Jozo Jukić, tri člana obitelji, Ulica I. Mažuranića, 83. Josip Vendlener, četiri člana obitelji, Ulica Zlatarevićeva, 84. Stanislav Minarik, tri člana obitelji, Ulica Medulićeva, 85. Mile Bičanić, tri člana obitelji, Ulica P. Preradovića, 86. Jakov Ivančić, pet članova obitelji, Ulica Tome Matica, 87. Drago Gamberger, dva člana obitelji, Ulica P. Preradovića, 88. Ante Lovrić, sedam članova obitelji, Ulica Mažuranićeva, 89. Mato Grubeša, tri člana obitelji, Ulica livadska, 90. Ivo Rajić, četiri člana obitelji, Ulica D. Šimunovića, 91. Tomo Savić, četiri člana obitelji, Ulica radnička, 92. Stipo Renjo, tri člana obitelji, Ulica I. Mažuranića.

Sve obitelji su se odselile u Republiku Hrvatsku.

Obitelj i odgoj

Ljubav je temelj života obitelji

Piše: Prof. dr. sc. Ante Vukasović

Ljubav ima magičnu snagu ljudske privlačnosti, povezanosti i odanosti. Izraz je čovječnosti, manifestacija ljudskosti, simbol humaniteta. Neki je jednostrano vezuju uz seks, priznaju samo spolnu ljubav, a to je vrlo usko, preusko motrište. Tako je jedan seksolog, u bivšem komunističkom sustavu, napisao: »Postoji spolna želja bez ljubavi, ali nema ljubavi bez spolne želje, tzv. platonska ljubav je iluzija, odnosno oblik zavaravanja samoga sebe«. Kakva lažna poruka mladeži, poglavito mladim ljudima koji snažno i iskreno vole? Za njih je ta poruka doista oblik seksološkoga zavaravanja i zavođenja.

Ljubav je nešto posve drugo. Njezino značenje je mnogo šire i univerzalnije. Fenomen ljubavi ima duboko filozofsko, antropološko, psihološko, sociološko, pedagoško, etičko i teološko značenje. Ljubav je u biti snažan osjećaj, emocionalna dispozicija, stav, naklonost, afinitet i zanimanje za druga bića ili objekte; čuvstvo privrženosti, odanosti, međusobne povezanosti i pripadnosti. Ona je tvorac dobrog, uzvišenog, snažnog, toplog i humanog. Ona je škola altruizma koja oplemenjuje ljudska bića. Za našu temu važna su tri oblika ljubavi – roditeljska, pedagoška i kršćanska ljubav.

RODITELJSKA LJUBAV: Majčinska i roditeljska ljubav je simbol nesebičnoga darivanja i žrtvovanja i u suglasju je s djetetovom potrebom za ljubavlju. Djetetu je potrebna osjećajna vezanost uz njemu najdraža bića – uz svoje roditelje. Potrebni su mu roditeljski osmijesi, dodiri, maženja, igre, šetnje, susreti, razgovori. Bez toga su djeca potištena, nemirna, tužna, žalosna. Već prilikom prvih dodira s djecom, na temelju njihovih reakcija, možemo prepoznati koja su u obiteljskom domu bila okružena radosnom atmosferom ljubavi i

razumijevanja, a koja osjećajnom hladnoćom i grubošću.

Djetetova potreba za ljubavlju nije samo velika nego je i životno bitna. Njegov tjelesni i psihički razvitak ne ovisi samo o hrani, odjeći, čistom zraku, vodi i kretanju, nego i o radosnoj, ljubavljju protkanoj osjećajnoj klimi u kojoj živi. Mala djeca smještena u dječje domove i uz vrlo po-

voljne higijenske uvjete i dobru ishranu, slabunjava su, boležljiva, slabo napreduju, jer pate zbog nedostatka roditeljske blizine i ljubavi. Riječju, roditeljska ljubav najvažniji je preduvjet za normalni tjelesni i psihički, intelektualni, emocionalni i moralni razvitak djeteta.

PEDAGOŠKA LJUBAV: Ljubav je inspiracija i osnovna odgojne djelatnosti. Svekolioki odgoj se rađa iz duha ljubavi i samo se iz toga duha i može roditi. Tu spoznaju naročito su naglašavali predstavnici kulturne i aksiološke (vrijednosne) pedagogije *Eduard Spranger*, *Georg Kerschensteiner* i drugi. To pedagoško motrište u nas je između dva svjetska rata zastupao *Pavao Vuk-Pavlović*. On utemeljuje odgoj u duhovnoj ljubavi, u kojoj se moraju sresti odgajatelj i odgajnik, a nje-

zin konkretni pedagoški izraz je odgajateljska ljubav.

Odgajateljska ljubav cilja na obogaćivanje odgajnika odgojnim vrijednostima, gleda u njemu ono što bi on trebao biti, usmjerena je na pozitivno i na budućnost, pretpostavlja prihvaćanje i uzvratanje, jer je posve jasno da je samo primljena i prigrljena ljubav trajna moć, koja će utjecati i djelovati. Bitno je da nema i ne može biti učinkovitog odgajanja bez ljubavi. Ona je osnova i ključ pedagoškoga uspjeha. Stoga roditelji, učitelji i svi odgajatelji na njoj bi morali zasnivati svoja odgojna nastojanja.

KRŠĆANSKA LJUBAV: Ljubav je bit kršćanstva, najviši kršćanski i katolički zakon. Jedna od temeljnih kršćanskih poruka je da treba ljubiti drugoga kao samoga sebe. Zapovijed ljubavi nalaže ljubav prema Bogu i bližnjemu.

To je u biti dvostruka zapovijed ljubavi. Krist ju je stavio u središte evanđeoske etike. U suglasju s time kršćanski apostolat i kršćanski život ljubavlju započinje i ljubavlju završava. Ona je mjera dobrote, savršenosti i svetosti.

Kršćanski, katolički život je život za druge. Vjera u Providnost istovjetna je s vjerom u Božju sveopću ljubav. Takav život i takva ljubav u obitelji božanskom snagom povezuje roditelje i djecu i sve druge članove obitelji u skladnu i radosnu obiteljsku zajednicu. Kršćanska, katolička ljubav ima sveobuhvatno značenje i osnova je istinski uljudenog života u svakoj ljudskoj zajednici.

Ljubav doista ima magičnu moć. Temelj je odgoja, vjere, stabilnih brakova i skladnih obiteljskih odnosa, koji usrećuju djecu, roditelje i sve članove obiteljske zajednice. Stoga polazište svekolike duhovne obnove, moralne i odgojne preobrazbe mora biti odgajanje za ljubavi. ■

Piše: vlč. mr.
Andrija Kopilović

*Ako danas
počinjemo
graditi na
vječnim
vrednotama i
učimo iz njih,
bit će to nov
zalet našeg živ-
ota.
Neka dopusti
Bog da
budemo
mudriji nego
do sada, da
primamo
novost i čitamo
znakove
vremena, da se
smijemo
savjetovati i
učiti biti
zajedno.*

U susret povijesnom ujedinjenju

Razjedinjenost je znak slabosti

Zajedništvo je veličanstvena snaga čovjeka i čovječanstva. Ljudskog pak zajedništva nema bez povjerenja. Ako su među ljudima samo osobni interesi, onda je to zajedništvo krhko. Ako je među njima ljubav, dakle čvrsta krvna ili duhovna veza, ona ostaje i kad interesi ne budu postojali. Ako je to pak zajedništvo ukotvljeno u Bogu, ono će se održati i protiv svih vanjskih napada. Istina je da postoje različite razine zajedništva, ali je čovjek jedan. Jednako tako postoje i različiti pristupi ovome pitanju, ali je naš narod ipak jedan. Neka stoga nikoga ne smeta što u času ovakvih političko-društvenih zbivanja u našoj zajednici razmišljam na način kršćanina i svećenika. Uostalom, ovo je samo jedno razmišljanje i ponuda za one koji ovako ili slično misle.

Svakako objektivne stvarnosti ne možemo nijekati, kao što i realne putove ne možemo izbjeći. Bilo bi teško govoriti o realnosti, a i o stvarnosti ako bismo iz nje iz bilo kog razloga isključili dimenziju duhovnoga i Božanskoga. Ta, naša zajednica ipak je mahom kršćanska i zato smijemo u svakom času svoje povijesti, a osobito u času koji je pred nama, računati i razmišljati u svjetlu Božjem, jer ni ja niti mnogi drugi ne možemo vjerovati u uspjeh – jer »uzalud se trudi graditelj koji gradi kuću ako je ne gradi Gospodine« kaže psalmista. Sjećam se da je u svom nastupnom govoru John Kennedy upravo citirao ovaj redak psalma, a radilo se o izričito političkom govoru i političkom događaju: nastupni govor predsjednika SAD. Dakle, čini mi se, da smijemo i mi ovako razmišljati uoči skorašnje skupštine.

DOKAZI POVIJESTI: Koliko znači zajedništvo i povjerenje jednog naroda pokazala je naša prošlost. Ako je složan narod, pobjeđuje i najteže oružje. Naprotiv, narod podijeljen, u kojem svaki pojedinac i kraj ima samo svoje interese, a ne i zajedničke, ne može se održati. Atomiziranje naših obitelji, nemoć bračnih drugova da žive sa svojim roditeljima i djecom zajedno, nemogućnost da se stvore

veća rodbinska udruženja, znak su slabosti. Nemoć ljudi da nađu zajednički nazivnik, da zajednički mole i ovlađaju nesuglasticama, perifernim interesima i egoističnim ciljevima, nemoć drugoga prihvatiti i dopustiti mu da pomogne, velika je slabost pojedinca i naroda. Dva čovjeka, a tri stranke, kaže narodna poslovice, jest tragedija koja može uništiti svaki narod. Onda kad otežano je naše rame, kad um ne dopire do novih spoznaja, kad nam klecaju koljena i klonu ruke, trenutak je kad smijemo dopustiti jedan drugome da pomazemo. Ako se bojiš nečije pomoći, znak je da si duboko izranjen i pokušavaš se pokazati jakim. A to je prijevara. Stojimo pred događajem kada treba jako dobro promisliti što znači jedinstvo.

JEDINSTVO KAO DIO LJUDKSE PRIRODE: Jedinstvo je duboko ukorijenjeno u narav ljudske komunikacije i okrenuto prema zajedničkom cilju. Kad se ujedinjuje onda se ne gleda unazad, nego se okreće prema cilju koji je ispred nas. Ne može biti govora o osobnim interesima, pa ni odvojenim stranačkim, nego samo jednim jedincima, novim, a to je udružiti se u jedno da bi poslanje i posao obavljali bolje i poštenije, nego što smo to uspjeli u nekim segmentima do sada. Ako bi nas vodio bilo kakav motiv pobjede ili poraza, interesa ili premoći, onda jedinstva nema. Konačno, u jedinstvu nestaje relacija »naš-vaš«, ostaje samo relacija: moj angažman prema zajednici i moj doprinos da ta zajednica dobije, živi, ostane i opstane. Taj moj doprinos ne može nikako biti uz cijenu osude, odbacivanja, prezira, omalovažavanja. On mora jednostavno biti očišćen i mora biti do kraja pošten, inače ne može poslužiti temelju. Dakle, ako pred nama stoji nova stranica našega angažiranja za hrvatsku zajednicu na ovim prostorima, onda može biti samo i isključivo vrlo pošten pristup povjerenja, jedinstva i okrenutosti prema naprijed s jednim jednim ciljem, ugraditi sebe i svoje talente za opće dobro. Inače se svaki drugi oblik već nekoliko pu-

ta pokazao kao nepošten, jalov i neuspjao. Ne može se graditi – rušeći.

POMAGATI ZNAČI LJUBITI: Sjetimo se – i sam je Bog jednom dopustio čovjeku, Šimunu Cirenacu, preuzeti njegov križ i teret na putu prema Golgoti. Dopuštati jedni drugima da pomazemo, znači ljubiti drugoga. Onda kada se pomazemo, osjeća se radost što smo učinili zajedno i zajednički. To je onda naše. Dokle god smo sposobni primiti savjet drugih, mladi smo, perspektivni i sigurni. Tko misli da sve zna i plaši se primiti savjet drugih, stidi li se da ga netko podučava i zna bolje od njega, taj je slab i star i umire.

Svi smo mi poput mozaika. Svatko od nas ima sposobnosti koje drugi nema. Svatko je od nas nenadoknadiv na ovoj zemlji. Ono što imaš ti, nema netko drugi. Potrebna im je tvoja pomoć. No, ono što imaju drugi, nemaš ti i potrebna ti je njihova pomoć. Genijalni ljudi su oni koji znaju slušati, koji u svakom razgovoru nešto nauče, kojima svaka knjiga nešto kaže, a svako umjetničko djelo ih potiče na nova istraživanja i kreativnost. Veliki ljudi znaju slušati, učiti, primati, za razliku od onih koji misle da sve znaju i da trebaju samo govoriti i pomagati. Samo čovjek koji je doživio ozdravljenje, može liječiti druge. Samo čovjek koji je svet, posvećivat će druge. Samo će pravednik radati oko sebe pravedne. Velik umjetnik stvarat će školu velikih učenika. Samo ako dopuštamo da nam se pomogne, da nas se poučava, da nam se pokaže novi put, dopuštamo li da budemo na trenutak naoko slabi, bit će to naša jakost i budućnost. Da bi pračka izbacila kamen, moraš je temeljito povući nazad. Da bi mogao skočiti udalj, trebaš se najprije povući natrag i uhvatiti zalet. Da bi drvo visoko raslo, treba imati duboke korijene. Eto, to je poniznost kojom možeš sve prihvaćati da bi narastao visoko.

Smijem ovako razmišljati uoči dva značajna događaja: ujedinjenje dviju hrvatskih političkih stranaka i sjednici Vijeća HNV-a.

Ako danas počinjemo graditi na vječnim vrednotama i učimo iz njih, bit će to nov zalet našeg života. Neka dopusti Bog da budemo mudriji nego do sada, da primamo novost i čitamo znakove vremena, da se smijemo savjetovati i učiti biti zajedno. Pokušaj, čitatelju, prihvatiti barem jednu od ovih ideja i riječ da bi nam sutra bilo bolje. Neka nas Bog u tome blagoslovi!

Miroslav Krleža »POVRATAK FILIPA LATINOVIĆA«

(Nolit-Prosveta, Beograd, 1968.)

Miroslav Krleža, pjesnik, pripovjedač, romanopisac, esejist, dramatičar, urednik časopisnih i enciklopedijskih izdanja, klasik je europske književnosti. Cjelokupni opus Miroslava Krleže stoji u našoj literarnoj stvarnosti kao slučaj bez prese-dana. Nastavljajući se na najbolje što je hrvatska kultura i književna prošlost dala, asimilirajući vrhunske domete i rezultate domaće tradicije koju nadilazi, Krležino djelo u isti mah znači europeizaciju našeg književnog izraza i do-sizanje europskog nivoa.

Jedna od velikih tema Krležinog djela je seoski i malovaroški život u hrvatskoj provinciji između dva rata, život čiju zapuštenost, tegobu i prazninu iskazuje ekspresionističkim viđenjima. Krležina proza prevladava tradicionalni deskriptivno-narativni moment. U romanu »Povratak Filipa Latinovića« (1923.), Krležin junak se nakon dvadeset i tri godine vraća u svoj stari kraj,

gdje ga dočekuju prašnjavi putovi, siromašna zemlja, već strani i prema njemu neprijateljski raspoloženi ljudi. Njegova pobuna prema takvoj stvarnosti je pobuna kroz estetsko, kroz umjetnost.

Krleža u romanu »Povratak Filipa Latinovića« ne rekapitulira zbivanja, već on svojim stilskim postupkom postiže da imamo utisak kako se događaj odvija, da se zbiva jednako pred njim, kao i pred nama. Ogledavši se u svim književnim rodovima i u svim literarnim žanrovima, Krleža i same granice među rodovima čini krajnje krhkim. »Postavite u jednu ravan nekoliko njegovih stihova i vidjet ćete da se ni po čemu ne razlikuju od redova njegove proze. Iza-berite jednu njegovu proznu deskripciju, razbijete je u stihove i skoro da ste dobili tipičnu Krležinu pjesmu«, piše među ostalim književni kritičar Petar Džadžić o Krležinom djelu. Čitajući Krležine proze, jasno je kako se u piščevu slučaju radi zapravo o jednoj poetskoj imaginaci-

ciji i pjesničkoj viziji svijeta, da je red riječi i pauza, njegova sintaksa u funkciji poetske emocije i kvaliteta. Krležin ritam je poetski ritam. »Ne samo da su neki dijelovi 'Filipa Latinovića' poezija u punom opsegu riječi, nego se neki naoko sasvim prozni i 'prozaični' fragmenti njegova djela, slijedeći njihov ritam, mogu često rastaviti, transponirati u stihove«, piše o ovome Krležinom romanu književni teoretičar Nina Aleksandrović Pogačnik.

Filip Latinović je slikar i usamljenik, a stvaranje je jedina svijetla točka u njegovom življenju. Jedina vjera koja u Filipu tinja je vjera u čistoću umjetničke spoznaje, ali iluzije melankoličnog povratnika, date kroz njegovo shvaćanje, koji »svijet umjetničke ljepote« vidi kao pojavu izvučenu iz realnosti točkova života, izoliranu i samostalnu, bit će raspršene, iako Filip moral-

nim kvalitetom nadvisuje svijet kojemu se suprotstavlja.

Z. S.

Franz Ferdinand

FRANZ FERDINAND

Domino, 2004.

Art rock je možda pretješka riječ, ali podrazumjevajući načine kanalaranja svoje kreativnosti, u tehničkom i konceptijskom pogledu, glazgovska četvoročlana skupina Franz Ferdinand možda i može svojim učinkom absorbirati ovaj termin. U krajnjem stupnju sagledavanja ove art rock determinacije, nužno je spomenuti da ovi momci potječu iz umjetničkog miljea (basist Paul Hardy je završio Glasgow School of Art, dok je gitarist Thompson pozirao kao model u istoj školi), a prve nastupe skupine su pratile i izložbe različitih umjetnika. Poriv djelanja momaka je zabavljati se, a polazna glazbena vizija bila je sljedeća: »glazba na koju djevojke mogu plesati«. Zvuk skupine se oslanja na post punk osamdesetih, gitare dominiraju zvučnom slikom, dok je ritam

sekcija izrazito živa i plijesna.

Album otvara »Jacqueline«, lagano, no već u drugoj minuti postaje F. Ferdinand par excellence pjesma. Slijede popična, stranglersovskog refrena »Tell Her Tonight« i aktualni hit singl »Take Me Out«. Tempo, koji je uglavnom nepromijenjen tijekom cijele ploče, održavaju pjesme »The Dark of Matinee« i »Auf Achse«, pjesma pulsirajuće-zarazne bas linije. Punkerski najjednostavnija je »Cheating On You«, dok »This Fire« rabi gitare poput, na ovaj način oživljenih, Gang of Four. Slijedi prvi singl sa albuma »Darts Of Pleasure«, u kojoj je završni dio ispjevan na njemačkom jeziku (poznato je da su članovi fascinirani ličnostima i događajima iz povijesti, što svjedoči i sam naziv skupine). Još jednu dozu punka donosi »Michael«, a zatim pono-

vo Blondie disko ritmika, linijske gitare i jeftine synth dionice u »Come On Home«. Pjesma »40 Ft« zatvara ploču, smirujućim elementima regge ritma s

naravno neizbježnim oštrijim refrenima. Tekstovi na albumu se bave međuljubavničkim odnosima, mlada-laćkim strastima i težnjama k stvaralačkoj slobodi (momci žive i stvaraju u skvotiranim prostorima koje nerijetko i mijenjaju). Prisutna je i vrlo kontrolirana doza ironije, veća ipak u stihovima koji se bave pričama iz objektivnog svijeta, a manja u stihovima osobnijih sadržina.

Franz Ferdinand su novi miljenici britanskog rocka, to je fakat, a da li su tome zaslužne sretne okolnosti glazbenog trenda ili evidentna kvaliteta koju posjeduju? Mislim da je ipak u pitanju ono drugo.

D. B. P.

Novi broj »Zvonika«

Ovih se dana pojavio novi broj katoličkog lista »Zvonik« (za veljaču 2004.) posvećen globalno, tematici jedinstva kršćana u ujedinjenoj Europi (»Za jedinstvo kršćana u ujedinjenoj Europi«). Iz najnovijeg broja »Zvonika« izdvajamo tekstove *Marka Forgića* »Oče, želim i ja nositi tvoga sinak«, antrfile tradicionalne rubrike *mr. Andrije Kopilovića* »Zajedno na liturgiji« naslovljen »Pouka prošlosti« o nadolazećoj (14.03.2004. godine) trećoj korizmenoj nedjelji, Papinu korizmenu poruku posvećenu dječjoj patnji, šire informacije o najavljenom (i već sasvim izvjesnom) otvaranju Teološkoga fakulteta u Subotici, aktualnosti koje su ovoga puta posvećene ekumenizmu (»Ekumenizam je spor i težak, ali radostan put«), i mnoge druge. Tu je i tekst *dr. Tadeja Vojnovića*, OFM iz ciklusa »Upoznajmo Bibliju«, naslovljen »Rebeka-snaha iz rodnog kraja«. Zanimljiv je i poučan tekst o podrijetlu poklada i prela u okviru rubrike »Djeca« koju uređuje *Katarina Čeliković*, te urednika rubrike o ekumenizmu *Jakoba Pfeifera* (»Mir vam svoj dajem/ Teološki i pastoralni uvod«). Sve u svemu, novi broj »Zvonika« zainteresirat će, osim stalnih čitatelja, i one koji nisu redoviti pretplatnici ili čitatelji ovoga lista.

Brešanu specijalna nagrada u Berlinu

Istaknuti hrvatski redatelj *Vinko Brešan* osvojio je na netom okončanom 54. Berlinalu (berlinski filmski festival) specijalnu nagradu žirija-Filmsku nagradu za mir. Njegov vrsni film »Svjedoci« ocijenjen je kao najbolji u kategoriji filmova koji se zalažu za mir i toleranciju u svijetu i za ljudska prava. Žiri je još obrazložio kako se radi o poslijeratnom filmu u kojem se ljudsko dostojanstvo ne razdvaja od krivice te kojim se pokazuje kako je tanka linija između rata i mira u još uvijek nemirnoj Europi (posebice Balkanu). »Redatelj Vinko Brešan ispričao je svoju priču u jednom dahu i vrlo dojmljivo. Iza svakoga se lika pojavljuje nova priča s osobenim prostorom, dubinom i svojom osebnom tajnom«, zaključio je u obrazloženju ove nagrade žiri 54. filmskog festivala u Berlinu.

Hrvatski umjetnici u SNP

U petak je 13. veljače u novosadskom kazalištu SNP u okviru opere *Jakova Gotovca* »Ero s onoga svijeta« gostovao ravnatelj Opere Hrvatskog narodnog kazališta iz Zagreba, *Zoran Juranić*, te solistica Opere HNK iz Osijeka, *Sanja Tot-Špišić*. Operu je režirao Egon Savin, a umjetnici iz Hrvatske u Novom su Sadu od 11. veljače.

Dodijeljena nagrade »Josip Sever«

Vesni Krmpotić

Nakladnička kuća V. B. Z. objavila je kako je glasovita poetesa iz Hrvatske *Vesna Krmpotić* nagrađena nagradom

»Josip Sever« koju dodjeljuje zagrebačka samostalna udruga »Jutro poezije«. Nagrada je Vesni Krmpotić uručena u subotu 14. veljače. U programu dodjele sudjelovala je književna kritičarka *Tea Benčić*, stihove je recitirao *Goran Matović*, a voditelj je programa bio *Saša Meršinjak*. Inače, Vesna je Krmpotić dobitnica niza književnih nagrada, među inima dviju najznačajnijih u matičnoj nam državi Hrvatskoj, one *Nazorove* i *Goranove*. Nagradom »Josip Sever« do sada su nagrađivani među ostalima i *Zvonimir Mrkonjić*, *Vlado Gotovac*, *Lidija Bajuk* i *Diana Burazer*.

Likovnjaci na salašu

Članovi Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« prilikom planiranoga izlaza 14. veljače slikali su zimske pejzaže na salašu Bele Ivkovića.

Promocija u Zagrebu

U palači Matice hrvatske u Zagrebu u srijedu je, 18. veljače održana promocija knjiga istaknutih hrvatskih književnika iz Vojvodine - *Jasne Melvinger*, *Milovana Mikovića* i *Petka Vojnića Purčara*. O knjigama »Ta renesansa ne još kao posljednja šansa«, »Moderna i njena mimikrija u postmoderni« *Jasne Melvinger*, »Iznad žita nebo« *Milovana Mikovića*, te »Putovanje prema Crnome moru« i »Put u Egipat« *Petka Vojnića Purčara* govorili su *Đ. Vidmarović* i *N. Petrač*.

Film družbe Monty Python s producentom Hrvatom najbolji

Po općem uvjerenju znalaca filma i same skupine »Leteći cirkus Monty Pythona«, najuspjelije cjelovečernje ostvarenje ove vrsne skupine komičara, »U potrazi za svetim Graalom« iz ranih 70-ih minulog vijeka, koncem je minulog tjedna u velikoj anketi londonskog »Timesa«, te Internet-anketi Movie Databasea, proglašen od strane kritike i čitateljstva za najbolji britanski igrani film svih vremena. Posebnu slasticu za naše čitateljstvo i hrvatski korpus, uopće, je podatak da je uz izvršnog producenta svih filmova družine, velikog im štovatelja, pokojnog gitarista skupine »The Beatles«, *George Harrisona*, kao drugi producent spomenutog filmskog remek-djela potpisan u nas, pa i u matičnoj nam Hrvatskoj, relativno opskurni filmski djelatnik i business man, *Zlatko Dagec*, podrijetlom Vinkovčanin. Inače, još je jedan film britanskih komičara uvršten među deset najboljih britanskih filmskih ostvarenja: radi se o filmu »Life Of Brian/Život Brianov«, satirično viđenje Novoga Zavjeta o kojem smo pisali u jednom od naših (naj)ranijih brojeva, u »Prijedlogu tjedna«.

Salvador Dali (1904. – 1989.)

Točno je stotinu godina prošlo kako se rodio jedan od najvećih ekscen-trika – slikar, crtač, dizajner, ali i scenograf, ilustrator, scenarist i publicista 20. stoljeća, španjolski slikar, za kojega su i takve veličine likovne umjetnosti poput *Matissea* ili

Picassa govorile da »ga nitko nije i neće nadmašiti u tehnici«.

Jedan od najvećih majstora suvremene likovne umjetnosti svih vremena bio je *Salvador Dali*. Rod-na Španjolska uveliko se priprema da ovu obljetnicu obilježi vrijednim izložbama i manifestacijama koje će prikazati svijetu bogat opus velikoga Maestra. Prva izložba već je otvorena minulog petka, 6. veljače u Barceloni, i naslovljena je »Dali, kultura masa«. Cilj joj je otkrivanje manje znanih ali inovatorskih aspekata obimnog Dalijevo djela. Francuski pjesnik *Andre Breton*, koji nikako nije mogao podnijeti Dalijevo idolopoklonstvo, slavljenje klerofašizma, monarhizma, desnice, i prije svega – slave, skovao mu je anagram – nadimak AVIDA DOLARS (Onaj što ljubi dolare).

Dali je inače rođen u Kataloniji, u ribarskom naselju-gradiću Figuerasu, čiji su pejzaži jedna od njegovih najčešće korišćenih asocijativnih varijacija, od početne, do krajnje faze, koju je on naslovio »paranoidnom jukstapozicijom«.

R. G. Tilly

Zoran Juranić, ravnatelj je i prvi čovjek Opere HNK iz Zagreba. Rođen je 1947. godine u Rijeci, gdje je svršio gimnaziju u srednju glazbenu školu. Od 1965. godine je studirao glazbenu teoriju na zagrebačkoj Glazbenoj akademiji, te potom kompoziciju i skladanje. Diplomirao je 1972. godine i postao zborovodnom Opere HNK u Zagrebu, gdje je od 1987. stalni ravnatelj. Obavljao je dužnost umjetničkog direktora Opere HNK »Ivan pl. Zajc« u Rijeci, a u dva je navrata bio direktorom Opere HNK u Osijeku. Od 2002. godine prvi je čovjek zagrebačke Opere. Juranić je znan po objedinjavanju svojih skladateljskih, glazbenih i ravnateljskih znanja, te po revidiranju da se izvede veliki broj zaboravljenih skladbi hrvatske glazbene baštine, a posebice glazbeno-scenskih djela *Zajca*, *Bajamontia*, *Sorkovića*.

»Od onih sam što vole istraživati po arhivama, posebice kada je u pitanju skladatelj Ivan Zajc, koji je napisao dvadeset i šest opera, a

Zoran Juranić

uvijek se izvodila tek jedna. Njegovih sam šest opera revidirao i pripremio za izvedbu, te su mnoga doživjela izvođenja po drugim kazalištima, i izvan matične mi Hrvatske«, izjavio je maestro Juranić prilikom nedavnog posjeta Novom Sadu i dirigiranja postavkom opere »Ero s onoga svijeta« *Jakova Gotovca*.

R. G. Tilly

PETAK

NIU »Hrvatska riječ« 20. veljače u 17 sati organizira zajedno s učiteljicama hrvatskih odjela iz Subotice i okolice maskenbal za djecu u prostorijama Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«.

Istoga dana s početkom u 19.30 sati u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici tamburaški ansambl »Sljedbenici Tumbas Pere Haje« po ravnanstvom kapelnika ansambla *dr. Josipa Stantića*, održat će koncert s mnogobrojnim gostima-solistima. Ulaznice za koncert mogu se kupiti u Galeriji pod Tornjem i staju 100 dinara.

SUBOTA

Vijeće mladih Srijemskog vikarijata organizira maskenbal 21. veljače u podrumu Crkve sv. Jurja u Petrovaradinu.

Istoga dana s početkom u 19 sati u Sonti, u velikoj dvorani Doma kulture, dramska sekcija KPZH »Šokadija« pod ravnanstvom redatelja i scenarista *Ivana Andrašića* igra prazvedbu novoga komada ovoga vrijednog kulturnog djelatnika, komediju »Žensko prelo«, prema izvorniku, tekstu *Ilije Džinića*, a osobnost ovoga je scenskoga igrokaza u tome što su dijalozi u predstavi na originalnom sončanskom ikavskom dijalektu.

Opet u subotu, 21. veljače, u Somborskome Hrvatskom domu s početkom u 19.30 sati održati će se Bunjevačko-šokačko prelo na kome će glavni gost večeri biti pjevač *Krunoslav Kićo Slabinac*.

NEDJELJA

U organizaciji HKPD »Tomislav« u fiskulturnoj sali OŠ u Golubincima održat će se 22. veljače s početkom u 18 sati tradicionalni prikaz običaja Maška-
ra u vidu takmičarskog maskenbala.

Gostovanje HNK iz Osijeka na sceni »Jadran«

»Ujka Vanja« ispraćen aplauzima

Piše: Zvonko Sarić

Riječ o kazalištu

Subotički poklonici kazališne umjetnosti mogli su pogledati prošle sedmice u nedjelju 15. veljače predstavu »Ujka Vanja«, po dramskom tekstu Antona Pavlovića Čehova, a u izvođenju Hrvatskog narodnog kazališta iz Osijeka. Redatelj i scenograf predstave je *Petar Veček*, a u predstavi igraju *Davor Panić*, *Tatjana Bertok Zupković*, *Velimir Čokljat*, *Milenko Ognjenović*, *Nela Kočiš*, *Ana Stanojević*, *Radoslava Mrkšić*, *Đorđe Bosanac*, *Augustin Halas* i *Ljiljana Krička*. Glazbu je za predstavu napisao *Igor Valeri*.

Čehovljeva drama »Ujka Vanja« je slika života bez heroja, drama svakodnevnog života. Čehov u svojim dramama teži prikazati čovjekovu dramu osvjetljavajući moći i nemoći, licemjerstvo, predrasude, glupost, iluzije, ljubav i oslonce unutar čovjekovog bića, a razotkrivanje i obnaživanje Čehov ne postiže vanjskim manifestacijama i akcijom svojih likova, nego prikazivanjem duhovnog stanja, unutarnjeg doživljavanja, bogatstva misaonog i emotivnog sadržaja njegovih junaka. Zbog toga su drame Čehova prividno ravne, bez dinamičnih zapleta i preokreta, ali one nas, kao i drama »Ujka Vanja«, ushićuju psihološkim nijansiranjem, povezivanjem i ukrštanjem motiva likova čime se razotkriva suština čovjekove drame.

GLUMAČKO UMIJEĆE: Priča drame »Ujka Vanja« dugo se priča, ali ansambl HNK iz Osijeka pokazao je pred prepunim gledalištem da je ova drama koju je Čehov napisao 1890. godine, još uvijek aktualna, jer nam priča drame kazuje kako je stvarnost uvijek bezoblična ako čovjek ne razumije kako nema mira, a ni sreće usred iluzija, izvan patnje, izvan stvari, stvarnog života i sučeljavanja, izvan dijaloga čija svrha nije prikrivanje procjepa, brige, bola i očajanja, nego je svrha toga dijaloga shvaćanje proturječnosti, shvaćanje koje može pomoći nadvladavanju 'udara realnosti' i osloboditi nas

đavoljih rugalica kao što su ironija, laž, licemjerje i samodovoljnost. Ansambl HNK iz Osijeka predstavio je dramu »Ujka Vanja« teatarskim jezikom zasnovanim na uživljavanju, ali lišenom patetike izraza. Režija predstave nije istraživačka, te predstava ne sadrži novi ili eksperimentalni pristup dramskom tekstu Čehova, ali iznova utemeljuje kazalište, demonstrirajući postavkom i igrom »Ujka Vanje« da je gluma umjetnost. Predstava je filigranski režirana, a glumci demonstriraju onu vrstu glumačkog umijeća zbog koga se stoljećima odlazi u kazalište.

Naspram sugestivnog 'izražajnog lica' u igri Davora Panića u ulozi Ivana Petrovića Vojnickog, ujka Vanje, i Velimira Čokljata u ulozi liječnika Mihaila Ljvovića Astrova, kao kontrapunkt gledatelje je ushitila impulzivna igra Tatjane Bertok Zupković koja uspijeva izgraditi lik Sofije Aleksandrovne unoseći u svoju glumu elemente grozničavosti kolerika i na momente izraze dječjeg svjetonazora o svijetu u liku odrasle Sonje koja nije atraktivno lijepa žena, ali je duševna, vrijedna i predana, dok Nela Kočiš u ulozi Jelene Andrejevne, mlade supruge staroga umirovljenog sveučilišnog profesora Serebrjakova, plijeni neobičnom erotičnošću koja je prigušena nesretnim brakom koji u njoj izaziva osjećaj inferiornosti, tako da Jelena za

sebe kaže kako je u svemu, i u glazbi, i u braku, bila samo epizodno lice, jer njoj čak ni društveni položaj njenog ostarjelog supruga neće donijeti oslonac u životu i odagnati njenu nesigurnost.

ŠTO SE PROMIJENILO: Jedan od osnova dramskog sukoba na više-planjskoj strukturi »Ujka Vanje« sadržan je u propitivanju slobode i odnosa prosvijećenog čovjeka prema okruženju koje mu tu slobodu uskraćuje, jer u malograđanskoj sredini liječnik Astrov važi za čudaka. U razgovoru s ujka Vanjom, Astrov kaže: »Za nekih deset godina prezreni malograđanski život je i nas povukao, i mi smo postali isto tako banalni kao i svi ostali«.

Neizbježno je i vječno pitanje o intelektualnom biću o kojem Čehov razmišlja sa sjetom, a što je veoma aktualno pitanje i na početku 21. stoljeća, kada se čini kako u automatiziranom dobu intelektualaca i filozofije više nema. Ujka Vanja je čovjek kojega svijet nije povlašćivao, a s majkom i Sonjom žrtvovali su se teškim radom na imanju pomažući profesora Serebrjakova u radu. Ujka Vanja je uvrijeđen što ga u porodici manje poštuju od profesora, a uz to je i ljubomoran, jer je zaljubljen u profesorovu ženu Jelenu. Kada ga Jelena odbija, tada ujka Vanjina ljubomora i muka uzvikuju u nemoćnom bijesu i razjarenosti brojna pitanja o tome što je mogao imati i što je izgubio.

Sve bliže koncu drame sve ono što ujka Vanju boli i razara izbija na površinu eksplozivno, dok doktor Astrov, također nezadovoljan stvarnošću bježi u pijanstvo, priznajući sebi kako je u stvarnosti postao banalan iako je ljepota bila njegov ideal. Ujka Vanja nije se ubio, a završni Sonjin monolog prizor je koji se urezuje u sjećanje, jer je rečen škrto i šturo, a prožet je sviješću o stravičnoj zadanosti, jer svi junaci u ovoj drami osuđeni su na tavorenje i životarenje bez dubljeg smisla i sve ostaje po starom, što je u kazališnoj teoriji nazvano »nultim završetkom«, i ono se smatra za Čehovljev izvorni do-prinos.

Upravo ovaj završetak može nas potaknuti na razmišljanje o unutrašnjem čovjekovom svijetu i djelićima koji ga čine. A život se nastavlja. Gledateljima je ostavljeno da dopune isprekidane rečenice Sonjinog monologa i kao »čitači« ove kazališne Čehovljeve mape sa svakog otočića izvuku posebno iskustvo o intimnom i univerzalnom. ■

Hrvatsko kazalište

Tko o tome uopće razmišlja?

Srpsko narodno pozorište u Novom Sadu bilo je 2. veljače ove godine domaćin sjednice Zajednice profesionalnih kazališta Vojvodine. Ako izuzmemo financijska izvješća i aktualne teme, na sjednici je donijeta značajna odluka o primitku rumunjskog, rusinskog i slovačkog kazališta u obitelj profesionalnih kazališnih institucija.

Rusinsko Narodno kazalište »Petro Riznić Đađa« utemeljeno je kao amaterski teatar »Đađa« 1971. godine. Kazalište je imalo dvije scene, jednu u Ruskom Krsturu, a drugu u Novom Sadu. Godine 1991. teatar mijenja naziv u Rusinski narodni teatar »Đađa«, da bi u svibnju prošle godine, točnije 20. svibnja 2003. teatar iz amaterskog prešao u profesionalni sa sjedištem u Ruskom Krsturu i Vladimirom Nađom kao direktorom.

Duga je i kazališna tradicija Slovaka u Vojvodini. Dug je i put od prve predstave koja je odigrana 27. kolovoza 1866. do utemeljenja profesionalnog kazališta do čega dolazi 14. ožujka 2003. Kazalište je utemeljeno u Bačkom Petrovcu velikim zalaganjem značajnih i potvrđenih imena u sferi kazališne umjetnosti kao što su: prof. Ljubosav Majera, redatelj, Miroslav Benka, redatelj i Vladimir Valentik koji je imenovan za v. d. direktora u Slovačkom kazalištu.

Rumunjski teatar nije dobio svoje zasebno kazalište unatoč tome da je ono još prije 47. godina postojalo, ali je zato pri profesionalnom kazalištu »Jovan Sterija Popović« u Vršcu osnovana, uz onu na srpskom jeziku, još jedna profesionalna scena na rumunjskom jeziku.

Značajno je, također, da je sredstava za rad ovih kazališta i posebne scene osigurala Pokrajina.

Da li su naša braća po pripadnosti (maternjinskoj) bogatija kazališnom tradicijom, imaju li sposobnije i bolje kazališne djelatnike ili je u pitanju nešto drugo. Rekla bih upravo ovo treće – nešto drugo. Dok su Rusini i Slovaci imali dobro organiziran amaterski teatar koji je sada po prvi put prešao u status profesionalnog teatra, Rumunji su imali svoj teatar, profesionalni, a sada su dobili svoju scenu priznatu kao profesionalnu. Što je s Hrvatima? Jesmo li i dalje izabrali šutnju ili smo zaboravili, a možda nam nisu potrebne profesionalne institucije? Nije zgoreg podsjetiti da su koncem listopada

1945. u Subotici počela profesionalno raditi dva kazališta – Hrvatsko narodno kazalište i Mađarsko narodno kazalište (Magyar Népszínház). Tako je bilo sve do 1951. kada su se spojila u jedno Narodno pozorište – Népszínház Subotica. Pozorište je imalo dvije drame, jednu na srpskohrvatskom (sjeća li se tko da je postojao i oblik hrvatskosrpski) i drugu na mađarskom jeziku. Zajednički oblik naziva jezika više ne postoji, a kada je

odlučeno da uz mađarsku postoji i srpska dramska scena, tko zna. 30.419 Rumunja koji čine 1,50 posto ukupnog stanovništva Vojvodine, 15.626 Rusina koji čine 0,77 posto stanovništva Vojvodine i 56.637 Slovaka koji čine 2,79 posto stanovnika Vojvodine procijenili su da im treba profesionalno kazalište i uspjeli su doći do njega. Što za to vrijeme radi 56.546 Hrvata koji čine 2,78 posto ukupnog pučanstva Vojvodine?

Možda se pruža prilika da se barem iniciraju razgovori na temu denacionalizacije subotičkog kazališta. Ove godine u travnju mjesecu Subotica je domaćin susreta profesionalnih kazališta Vojvodine. Subotička publika imat će prilike gledati najbolja kazališna ostvarenja vojvođanskih teataru u selekciji Darinke Nikolić, koja, znaćemo do 15. ožujka. Ima li tko snage da u eventualnom off programu pokrene pitanje hrvatskog kazališta, ili da napiše barem nekrolog?!

Antonija Čota

Iz antologije poezije

Bunjevačkih Hrvata Geze Kikića

Staniša Neorčić: **RODU**

Stupaj naprid, mili rode!
Drž se knjige i slobode
Da i na nas sunce sine,
Da nestane pomrčine.

Što je naše nek nam milo
Kao što je majki bilo
Kad nas mlikom odgojila
I Bunjevcem porodila.

Budmo složni dok nas traje!
Tako ćemo dostić raja
Ako ćemo ljubiti svoje,
A poštivat tuđe što je.

Dakle, složno draga braćo,
Dok je nas i našeg traga,
Ljubav nek nam bude žarka
Jer nas rodi slavna majka.

Staniša Neorčić je rođen 1868., a preminuo 1926. godine. Bio je podrijetlom iz siromašne subotičke obitelji iz Gata, a nakon svršene pučke škole izučio je brijački zanat, kojim se bavio sve dok nije postao član uprave Pučke gazdačke banke i bankarski činovnik. Vrsni orator, Neorčić je taj dar obilato koristio u manifestiranju svoga domoljublja i političkog angažmana. Usprkos političkoj bliskosti s istomišljenicima mađarske buržoazije i peštanske vlade u sputavanju političkih težnji hrvatskog pučanstva u Subotici i okolici, Neorčić je svojim osobnim radom i umješnim političkim govorima stekao nemalu popularnost i povjerenje građanstva. Kao talentirani pučki pjesnik (na tragu prvog takve vrste u našem korpusu – Šime Ivića) zadobio je naklonost predstavničke vlasti, ali je te pogodnosti koristio za poboljšavanje egzistencijalnih uvjeta mnogih bunjevačkih Hrvata. Posebice se isticao u pjesmama socijalnoga naboja (»Posljednja utiha sidoga radnika«, primjerice).

Priredio: R. G. T.

Ivo Kozarčanin

Vizija sudbine hrvatskog intelektualca

Ivo Kozarčanin rođen je 14. listopada 1911. godine u Hrvatskoj Dubici. Rano djetinjstvo proveo je u mađarskom mjestu Öreglak, kamo mu je otac *Stjepan*, kao željezničar, 1913., premješten. Čim je završio Prvi svjetski rat vratili su se u Hrvatsku Dubicu. Tu se 1918. godine Kozarčanin upisuje u prvi razred Niže pučke škole, koju završava 1922., i potom pohađa Trgovačku školu u Bosanskoj Dubici. Nezaдовоľjan poslom šumskog radnika, otac sa starijim sinom *Lukom* ubrzo se seli u Zagreb, a u Dubici ostaje majka *Marija* s nejakim sinovima. Kad je majka s djecom prešla u Zagreb, Ivo Kozarčanin živi u Hrvatskoj Dubici s bakom *Katarinom* i djedom *Antunom*. U ljeto 1923., preseljava se k roditeljima i pohađa Građansku školu.

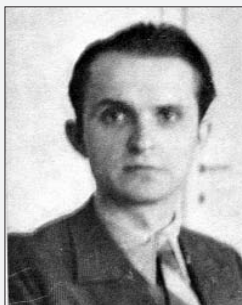
Godine 1926., učenik je Državne muške učiteljske škole u Zagrebu koju 1932., završava i postaje student Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Godine, kada se Ivo Kozarčanin javlja u književnosti, gotovo su tragične. A mjesto mladoga intelektualca u tim je godinama nužno bilo odraz takvog stanja. Dio je hrvatskih intelektualaca kratkotrajno povjerovao, kako je »jedinstveno kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca« mogući politički prostor kreativne slobode, te su i svoj hrvatski jezik neko vrijeme nastojali uroniti u maticu jezičnog srpstva. Hrvatska je pučka seljačka stranka kao borac za autonomiju hrvatske državnosti predala hrvatskoj naciji veliku žrtvu svojeg ubijenoga vođe *Stjepana Radića*. Pojavivši se kao pjesnik, a vrlo brzo i kao kritik, te prozaik, Ivo Kozarčanin je dobro prihvaćen na hrvatskoj književnoj sceni, a stvarnost toga vremena sublimirano je pohranjena u stihovima i prozama Kozarčanina.

U prvoj fazi Kozarčaninova stvaranja nalazimo pjesme koje se raduju tjelesnosti i novele koje precizno smještaju ponašanje likova u determiniranost socijalnim stanjem. Druga faza njegova stvaranja faza je od samo četiri go-

dine u kojima se pojavljuje s dvije zbirke pjesama »Sviram u sviralu« (1935.), i »Mrtve oči« (1938.), dva romana »Tuda žena« i »Sam čovjek« (obje 1937.), te knjigom novela »Tihi putovi« (1939.). Kozarčaninovo književno djelo, bez obzira je li to lirika, proza ili kritika, organski je međusobno toliko povezano da, bez mnogo tražanja po njegovim tekstovima, možemo pronaći podudaranje u pojedinim rečenicama napisanim u različitim književnim vrstama. Radi li se dakle o pjesniku koji je svoj pretjerano lirske senzibilitet unosio u prozu, ili je pak Ivo Kozarčanin bio prvenstveno prozaik i elemente proznog iskazivanja nametnuo svojoj poeziji? O uspješnom dvojstvu i uzročnoj povezanosti pjesnika i pripovjedača u istoj književnoj fizionomiji ima u hrvatskoj književnosti niz primjera. *Miroslav Krleža* nesumnjivo je najznačajniji primjer takvog uspješnog prožimanja.

Svoju je prozu Ivo Kozarčanin ostvarivao prvenstveno kroz proces emocionalnog doživljaja svijeta, dakle, više pjesničkim, a manje pripovjedačkim sredstvima. Roman »Sam čovjek« u sebi nosi guste naslage lirike i snažne bljeskove kritike, gotovo eseja. »Pojedine će se dijelove romana moći čitati kao izdvojene, odnosno uklopljene pjesme u prozi, a neke pak druge moći će se čitati kao eseji o kulturi, umjetnosti, književnosti i politici«, piše među ostalim o tom romanu književni teoretičar *Goran Rem*, te navodi kako je u osnovnome žanrovskom smislu ovaj Kozarčaninov roman prepoznat kao roman »odrastanja«. U njemu se prati djetinjstvo i mladost glavnoga lika, njegovo školovanje i ulazak u svijet odraslih. Glavni lik Valentin urbani je siromašni, osjetljivi intelektualac, kojim Kozarčanin gradi ideju nužnog grubitništva takva lika. Kozarčaninov lik Adam iz romana »Tuda žena« put-

nik je koji slučajno stiže u neki gradić, što samo s vrha obližnjeg brda izgleda idiličan sa svojim crvenim krovovima i zelenilom. »Moglo bi se najjednostavnije reći da je roman 'Tuda žena' i kritika malograđanskog načina življenja i praznine neuspjelog braka i grotesknosti banalne svaki-

dašnjice«, piše među ostalim književni teoretičar *Krsto Špoljar* o ovome romanu. U pojedinim monolozima i dijalozima romana »Tuda žena« naći ćemo oštih opaski o stanju Hrvatske u razdoblju između dva rata, dok jedino glavni lik Adam senzibilno i intelektualno reagira na stvarnost u kojoj se stjecajem okolnosti našao. Rodonačelnik takvog kontemplativnog promatrača nesumnjivo je *Miroslav Krleža* s romanom »Povratak Filipa Latinovića«. Osnovni sloj cjelokupnog Kozarčaninova djela daje intimni osjećaj stvarnosti i to je onaj sloj koji je u njemu najcjelovitiji. Kozarčanin je uspio dati duboku i tra-gičnu viziju sudbine hrvatskog intelektualca i svu slojevitost odnosa prema životu i prema povijesnom iskustvu.

»Sam čovjek«
(izbor)

Prijatelju moj, prijatelju moj. Kako je duga i strašna ova noć, zar ti to ne osjećaš? Kako teško ulazi u nas i gnijezdi se u nama, a mi se uzalud otimamo i tužno mlatimo rukama oko sebe. Ti si zatvorio oči. Pogled si zaboravio na stolu. Tvoja je teška glava pala na ruke, a na nju je pao mrak i noć, noć bez dna, bez kraja i bez početka, crna noć zločina, kriminala i bluda. Ti si umoran, prijatelju moj, ti si bolestan. Kako ti dršću prsti, dok pališ cigaretu, kako je tvoj pogled mutan, taman, sumoran. To kiša bubnja po prozorima, neka te ništa ne smetaju njezini nemirni prsti, koji bude tvoju uspavanu pažnju.

Priredio: Z. Sarić

Naši umjetnici na europskoj sceni: Berislav Skenderović

Maestro na gostovanju u Grčkoj

Piše: Olga Perušić

Prošlog tjedna maestro *Berislav Skenderović*, umjetnički ravnatelj i šef dirigent Subotičke filharmonije i Vojvodanskih simfoničara, vratio se s uspješnog gostovanja u Grčkoj, gdje je bio gost dirigent Hellas Orkestra iz Patre.

Kao solistica nastupila je Subotičanka i poznata flautistica *Laura Lévai Aksin*. Na programu su bila izvedena djela: D. Cipolia, S. Merkandantea, S. Barbera, A. Pia-colea i L. Janačeka.

NASTUPI U INOZEMSTVU: Naš poznati glazbenik stekao je međunarodnu karijeru i vrijedno desetljetno iskustvo u radu sa značajnim inostranim orkestrima, zahvaljujući velikoj energiji i umjetničkoj radoznalosti. Suradnju s inozemnim dirigentima komentira: »Dirigenti općenito ostvaruju nastupe ili preko internacionalnih agentura ili kao rezultat direktne suradnje dva orkestra ili dirigenta. Poziv za nastup u Grčkoj uslijedio je nakon mojeg uspješnog nastupa na dva koncerta u Litvaniji srpnja prošle godine, na festivalu u njihovom čuvenom ljetovalištu Palanga, na Baltičkom moru, nešto poput našeg Dubrovnika, a potom je uslijedio uzvratni poziv maestra Saulius Sondeckisa, reno-

miranog europskog dirigenta i umjetničkog ravnatelja čuvenog Litvanskog kamernog orkestra koji je bio moj gost dirigent na koncertu Vojvodanskih simfoničara veljače prošle godine.

Maestro Sondeckis je šef dirigent još nekoliko europskih orkestara, među njima i Hellas Orkestra iz Patre te me, izuzetno zadovoljan mojim koncertima u Litvaniji, preporučio za sljedeća gostovanja. Kao rezultat uspješnog koncerta ponuđeno mi je da već u travnju nanovo gostujem u Patri na međunarodnom festivalu moderne glazbe gdje trebam premijerno izvesti jednu modernu operu engleskog skladatelja *John Taverera*.

Ravnati profesionalnim europskim ansamblom i vrsnim pijanistima zahtijeva mnogo rada i truda, te s dobrim odabirom simfonijskog repertoara ni oduševljenje publike ne izostaje: »Publika nas je vrlo lijepo primila, no moram istaći kako je naša publika ipak bolja, više obrazovana i mnogo toplija, ali vjerovatno je to rezultat i duge tradicije na ovim prostorima.«

NOVI PROJEKTI: Poslije uspješne turneje u Grčkoj, neispunjeni planovi su mnogobrojni, a napredak neće izostati u djelo -

vanju Simfonijskog orkestra, Subotičke filharmonije, novih gostovanja te i aktivnosti HNV-a: »Ove godine također očekujem pozive za gostovanja u St. Peterburgu, Salzburgu i Luksenburgu, a postoji mogućnost da nastupim na ljetnim Olimpijskim igrama u okviru pratećih kulturnih programa. Što se tiče moje aktivnosti kod kuće planirana su, kao i prošle godine, četiri premijerna koncerta Subotičke filharmonije i šest premijernih koncerata s Vojvodanskim simfoničarima i tradicionalni Gala Bozino novogodišnji koncerti. Bit će ovo svakako vrlo dinamična godina i nadam se također uspješna. Što se tiče izvršnog odbora HNV-a čiji sam član, zadnjih par mjeseci je bilo izvjesno zatišje, ali to svakako ne znači da se ništa nije radilo. Program rada i proračun za ovu godinu je skoro završen, uskoro će biti prezentiran i očekujemo da ćemo biti u mogućnosti te smjernice i dugoročne programe, posebno na planu stipendiranja i te kako potrebnih mladih kadrova, što je već prošle godine bilo najavljeno, i ostvarimo, ako ne bude izostala financijska potpora bez koje se ipak ovi planovi ne mogu ostvariti, te ne bi sve ostalo na lijepim željama i entuzijazmu.«

U Bačkom Bregu

Šokačko prelo u znaku *Valentinova*

Piše: Zlatko Gorjanac

Fotografije: Z video

Tradicionalno šesto po redu Šokačko prelo u Bačkom Bregu, održano je 14. veljače, na Valentinovo, u Domu

kulture. Prelo je otvorio *Adam Tubić*, predsjednik HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« i pozdravio predstavnike Veleposlanstva RH u Beogradu, Skupštine općine Sombor, predstavnike društava iz Sombora, Bačkog Monoštora, Sonte, Vajske, Plavne, Bođana, Santova, Petrijevača, Piškorevaca i Beravaca, te predstavnike medija i druge goste.

Potom je nekoliko riječi o povijesti Društva rekao počasni predsjednik HKPD-a *Joza Kolar*, predstavnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu *Stipan Medo* je pozdravio sve prisutne, zahvalio se na pozivu i podržao društvo u daljnjim aktivnostima, a pročitan je i brzojav generalnog konzula RH u Pečuhu *mr. Ivana Bandića* koji zbog obveza nije mogao doći.

Voditeljica programa *Jelena Srimac* je pročitala prelijsku pismu »Kad se noć spušće« koju je napisao *Zlatko Gorjanac*, a potom su okupljeni bili upoznati s aktivnostima društva u 2003. godini.

Ove godine su Berežane svojim folklornim nastupom počastili gosti KUD »Slavonska Vila« iz mjesta Marijanci u Repu-

blici Hrvatskoj. Oni su se predstavili Slavonskim plesovima, odnosno obrađenim plesovima sela Marijanci, plesovima Po-

savine iz okoline Ivanjić Grada, i Bilogorskim plesovima iz okoline Bjelovara, točnije iz sela Veliko Trojstvo. Starija ženska vokalna skupina ovog društva je otpjevala tri pjesme i bečarce, gdje su se

spontano priključili i domaćini. Poslije ovog dijela programa, predsjednik KUD-a »Slavonska Vila« je uručio darove društvu

iz Berega i zahvalio se na pozivu, te je rekao da će ove godine rado ugostiti Berežane u njihovom selu. Poslije ovog dijela programa služena je večera, čuveni šokački paprikaš, a nakon toga su krenule humoristično-zabavne igre: Ljubavna ponjavka, Ispijanje vina i u skladu s danom ljubavi Serenada, a dvije Valentine iz Marijanaca su dobile lijepe darove za imen-

dan. Uz veselu glazbu »Bereških tamburaša«, Šokačko prelo je trajalo do ranih jutarnjih sati.

SUBOTICA-TRANS

obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji:
Subotica - Zagreb, da od 19. 1. 2003. važe nove, niže cijene prijevoza s nizom pogodnosti.

**POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA
DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA
I VAŽE 30 DANA.**

HRCKOVA SVEZNALICA

ZAŠTO POSTOJI ABECEDA?

Prije nego što su izmislili abecedu, ljudi su crtežima izražavali ono što su htjeli napisati. To nije bilo nimalo lako, jer je trebalo mnogo crteža nacrtati. Tako je postupno od tih crteža nastala abeceda – skup slova kojim se obilježavaju glasovi. Najrasprostranjenije su latinična abeceda i ćirilična azbuka.

ZAŠTO SE LJUBIMO?

Kad nekog poljubimo, to znači da ga volimo, da imamo puno povjerenja u njega i da nam je blizak. Poljubac je naš najtopliji izraz ljubavi, ali među odraslima postoji i poljubac koji izražava zahvalnost, štovanje i sućut. Obično se ljubimo u obraz ili u čelo. Naravno, ako smo bolesni, pogotovu ako imamo kijavicu ili gripu, ne smijemo ljubiti one koje volimo, kako poljupcem bolest ne bi prešla na njih.

KAKO PUŽ VIDI?

Puž ima oči na vrhovima vitkih i lako pokretljivih pipaka, koje mi nazivamo rogovima. Kad mu zaprijeti opasnost, puž hitro uvuče svoje rogove i tako zaštititi oči, a svejedno mu je što ne vidi što se dalje događa. Oba dugačka pipka na puževoj glavi završavaju malim crnkastim zadebljanjima. To su vrlo proste oči, ali za puža dovoljne. One imaju sasvim drugačiju građu od našeg oka i čine cjelinu s pipcima. Ako izgubi oči, puž ipak donekle vidi pomoću pipaka koji su osjetljivi na svjetlost.

Priredio i ilustrirao: Zoltan Sič

DAČKI BISERI

- Kontrolni iz prirode i društva:
»U kojim oblicima se javlja voda u prirodi?«
Učenica odgovara: »U staklenom, u kišovitom i u padovitom.«
- Učenik na času čita: »... kako jedem meso zajedno s gostima (umjesto kostima).«
- »Zašto je potrebno gajenje stoke i živine?«, pita učiteljica.
Učenica odgovara: »Gajenje stoke i živine je potrebno što je potreba za potrebom čovjeka.«

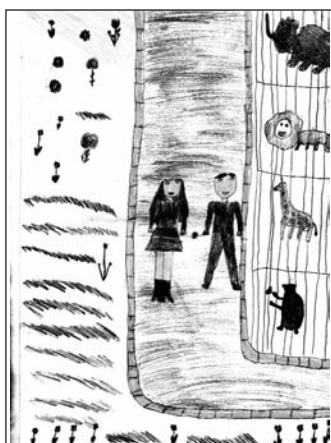
Bisere prikupila učiteljica iz OŠ »Matija Gubec« u Ljutovu Stanislava Stantić Prčić

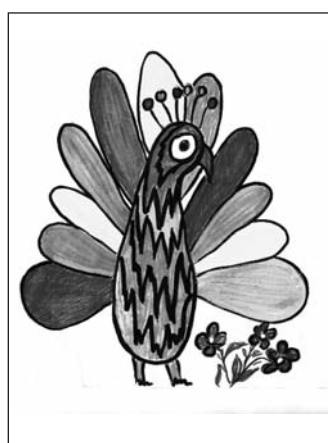
MALI UMJETNICI

Vedrana Cvijin, IV. c
OŠ »Ivan Milutinović« Subotica

Sandra Stantić, III. c
OŠ »Matija Gubec« Ljutovo

Darko Tetkov, I. a
OŠ »I.G. Kovačić« Sonta

ŠTO TO JURI...?

Što to juri
što to žuri,
po bijelome snijegu,
gore, dolje, svud okolo
i po snježnom brijegu?
To su lake
saonice,
lete brzo
kao ptice,
lete brzo
kao ptice,
a na radost
sve dječice.
To što juri,
to što žuri,
baš je ono pravo,
a na snijegu boraviti
– korisno i zdravo.

Nena

Ivana Benke, II.
OŠ »Sveti Sava« Bikovo

Marijana Brajko, I. h
OŠ »Matko Vuković« Subotica

Stefan Skenderović, II. b
OŠ »Ivan Milutinović« M. Bosna

MOJA ULICA POD SNIJEGOM

Gdje ja stanujem nema ulica. Pored moje kuće prolazi put. Kada pada snijeg, cesta postane bijela i skliska. Automobil se kreću polagano. U mom dvorištu ima puno, puno drveća i kada snijeg padne na grane, postanu bijele i vrlo lijepe. Ja volim s grana stresti snijeg, pa ja bježim.

Bela Anišić, II., OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna

I. Mješavinom plave i žute boje, dobija se zelena. Ako ne vjeruješ, oboji prvo prazno polje plavom, pa potom žutom drvenom bojom. Oboji i ostala polja zadanim bojama:

--	--	--

PLAVA + ŽUTA = ZELENA

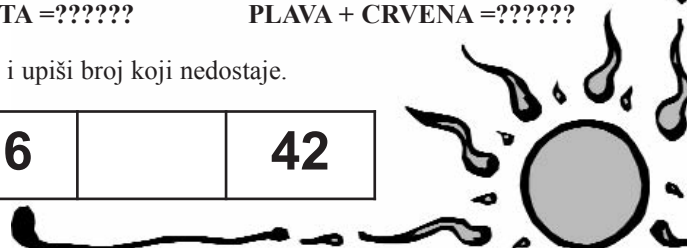
CRVENA + ŽUTA = ?????

PLAVA + CRVENA = ?????

II. U tablici su upisani brojevi po nekom pravilu. Nađi to pravilo i upiši broj koji nedostaje.

2	4	6	10	16		42
---	---	---	----	----	--	----

Zadatak pripremio: Dujo Runje
Rješenje u sljedećem broju

Čovjekov pernati prijatelj

Duga tradicija golubarstva

Piše: Igor Kušeta

Nema niti jednog čovjeka koji se nije kao dijete igrao s golubovima na trgovima ili ih nije je hranio. Tako je to već generacijama, a oni koji su nekada trčali za golubovima ne bi li ih uhvatili, sada dovode svoju djecu i ponovno s njima uživaju kao prije puno godina... Također, mnogi od nas su vidjeli jata bijelih ili šarenih golubova kako lete i kruže iznad naših glava, uživajući u letu, ali koji lete nekako drugačije od uličnih golubova. Naravno, riječ je o pitomim golubovima o kojima se brinu njihovi vlasnici – golubari.

Prošloga vikenda je u Novom Sadu održana izložba sitnih životinja, gdje su glavno mjesto zauzimali golubovi. To nas je ponukalo da čitateljima Hrvatske riječi napišemo nešto više o golubovima i golubarstvu na ovim prostorima.

TRADICIJA U BAČKOJ: Ljubav čovjeka prema golubovima stara je više tisuća godina i može se reći da su golubovi među prvim životinjama koje je čovjek pripitomio. Smatra se da je kolijevka golubarstva Mezopotamija, odnosno oblast između rijeka Tigris i Eufrat. Kod nas je golubarstvo najrazvijenije u Bačkoj i to zahvaljujući ponajviše prirodnim uvjetima. Bačka je oblast s najduljom tradicijom u golubarstvu u Europi. Tijekom 18. stoljeća u Bačkoj gotovo u svakoj drugoj kući ima golubova, a nema salaša bez ovih lijepih ptica. U Bačkoj je nastao veliki broj rasa golubova, preko dvadeset. Grad s najduljom tradicijom i s najviše golubara je Sombor. Kao i u cijeloj Bačkoj, tako i u Novom Sadu golubarstvo ima veoma dugu tradiciju. Udruga za zaštitu i odgoj sitnih životinja u Novom Sadu postoji od 1961. godine u okviru svojih osam klubova, među kojima su i golubari.

Osim toga, u Novom Sadu je i sjedište

Saveza organizacija za odgoj i zaštitu sitnih životinja Vojvodine. Naši golubari redovito sudjeluju, kako na našim izložbama sitnih životinja tako i u inozemstvu. Svake godine se u Novom Sadu organizira iz-

golubarniku. To su sve osnovne stvari koje svaki golubar zna i kojih se mora pridržavati, ako želi da su mu golubovi zdravi i kvalitetni.

Kada govorimo o rasama golubova u nas, moramo spomenuti engleskog *tiplera*, koji su u izumiranju. Jedna od vrsta ovih golubova postoji još samo u Šidu. Vojvodini ih ima još i u Kikindi, ali se oni ipak razlikuju od šidskih. Također, ima nekoliko golubara, koji drže ovu rasu golubova u Vukovaru. Nekada, prije tridesetak-četdeset godina tih je golubova bilo diljem Vojvodine, ali na žalost parenjem s drugim rasama izgubili su svoje osobine i danas su se još samo u Šidu i okolici zadržali u izvornoj varijanti. Inače, engleski *tipler* kao rasa je jedna od najbrojnijih rasa golubova i drži se diljem svijeta, važi za »kralja među letačima«, pošto ni jedna rasa ne leti dulje od ove. Postoji više tipova ove rase.

Primarna osobina im je vremenska duljina neprekidnog leta. Upornom selekcijom k tom cilju, u današnje vrijeme se postižu rezultati i preko 20 sati neprekidnog leta. Međutim, oni ne lete toliko visoko, a i ako lete, ne provode dugo vremena na velikim visinama, nego se spuste i lete nisko i prave velike »krugove« oko golubarnika, često velike i po nekoliko kilometara, pa ih se ne može vidjeti kako lete i po sat vremena. S druge strane, pojedini golubari su željeli imati engleskog *tiplera* koji će biti veoma lijep po izgledu, a nije im bio bitan let. Takvom selekcijom dobivena je druga krajnost, to jest druga rasa goluba i to engleski izložbeni *tipler*. Dok kod onih golubova koji se takmiče u duljini leta nije bitan izgled, kod izložbenog *tiplera* je upravo suprotno.

Boje kod *tiplera* nisu toliko bitne, pa postoje u svim bojama. Najljepši su ipak bijeli s prskanom crvenom ili crnom bojom.

ložba sitnih životinja, a golubovi svakako zauzimaju glavno mjesto. Ove se izložbe organiziraju u zimskom periodu, dok nije sezona »leženja« golubova. Na ovakve manifestacije dolaze golubari iz svih krajeva, čak i iz inozemstva. To je prilika da se golubari upoznaju među sobom i da razmijene iskustva, ali i da se druže. Takva je bila i izložba prošlog tjedna na novosadskom sajmu.

RASA U IZUMIRANJU: Tko jednom zavoli ove ptice cijelog života je njihov ljubitelj, pa čak i ako ne golubari, voli vidjeti golubove kod nekog drugog golubara.

Golubovi se moraju redovito cijepiti protiv najčešćih bolesti od kojih mogu oboljeti, uglavnom je to dva puta godišnje. Također, da bi bili zdravi, moraju dobivati odgovarajuću hranu koja sadrži dovoljne količine bjelancevina, masti, minerala, vitamina... to jest sve što je potrebno za normalno funkcioniranje organizma. Osim toga neophodno je voditi računa o higijeni u

Putovanja

KRAJNSKA GORA

Biser
Gornjesavske doline

Piše: Dražen Prčić

S pomen malenog slovenskog gradića koji se smjestio pod obroncima Alpa u Gornjesavskoj dolini, u podsvijesti većine Subotičana, ali i Vojvodana, budi ugodna sjećanja. Desetinama godina u nazad, mnogi naši sugrađani su (moja baka je još početkom pedesetih bila prvi put) ne samo zimske, nego i ljetne ferije običavali

provoditi u suncem okupanoj Kranjskoj gori. Brojna »ski armija« najmlađih Subotičana prvi put je stala na skije zimujući u »Kekeciovom« odmaralištu, provodeći zimske ferije organizirano preko svojih škola.

A danas...

Danas je Kranjska gora još ljepša nego što je bila. Ekonomski prosperitet Slovenije, u prvom desetljeću njene samostalnosti, odrazio se u potpunome preobražaju čuvenog turističkog središta Gorenjske. Zimski turizam, uz nezaobilazne snježne sportove, i nadalje je jedan od najvažnijih državno-promotivnih segmenata, te je sasvim logično da se mnogo ulaže u modernizaciju postojećih kapaciteta, i izgradnju novih. Primjer Kranjske gore jedan je od indikativnijih u tom pogledu. Svi hotelski objekti su renovirani, umiveni europskim standardima, ali i što je najvažnije, pristupačni svojim cjenicima. Tjedan dana zimovanja za, primjerice, tročlanu obitelj bude u prosjeku isto kao i drugdje. Mnoge turističke

Putovanje

Ukoliko krećete iz Subotice, Kranjska gora je udaljena točno 650 km, tj. 550 km od graničnog prijelaza Bogojevo-Erdut. Najbrža i najjednostavnija maršruta je u smjeru Vinkovaca (Županja) do autoceste, a potom, preko Zagreba, ravno do Ljubljane. U glavnom gradu Slovenije pratite smjer Kranj-Jesenice, te na koncu natpis Kranjska gora. Ugodnom vožnjom, bez pretjerane jurnjave stiže se za osam sati.

agencije imaju u ponudi »Kranjsku«, pa usporedite...

Najvažnija ponuda Kranjske Gore bila je i ostala ski ponuda. Ali, sada je to posve druga priča. Sve skijaške staze su renovirane, postavljen je sustav za kontinuiranu proizvodnju umjetnog (kompaktnog) snijega, a regulacija kontrole »ski passa« se vrši isključivo elektronski putem čip kartica. Zastoja nema, tako da se može nesmetano uživati u čarima neograničenog spuštanja niz snježne padine. Jedna od čari ogleda se u raznovrsnosti ski staza kojima raspolaže ovaj kraj, počevši od najlakših, pa sve do onih najzahtjevnijih na kojima se voze utrke Svjetskog kupa. Najbolji hrvatski skijaš Ivica Kostelić ostvario je jednu od svojih slalomskih pobjeda upravo na »Potkorenuk«, jednoj od najzahtjevnijih i za dobre skijaše omiljenoj ski stazi.

Za one koji vole uživati u vožnjama svjetskih majstora skijanja, pokušavajući viđeno uživo pretočiti u vlastitu vještinu, preporučuje se odlazak na zimovanje u terminu održavanja utrke. Drugi značajni datum za Kranjsku Goru je tradicionalno finale Svjetskog kupa u ski letovima, koje se svake godine održava na obližnjoj Planici. Uživanje u letovima ljudi-ptica, koji danas lete preko dvjesto metara, jedinstven je doživljaj.

Osim skijanja, Kranjska gora posjeduje mnoge druge atraktivne sadržaje. Divno uređene staze za šetnju na čistom planinskom zraku, nekoliko zatvorenih bazena, balon s pokrivenim teniskim terenima, mogućnost raznovrsnih izleta po okolici (Bled, Italija, Austrija). Za one željne kušanja vlastite sreće tu su brojna kazina koja su otvorena gotovo non stop, pružajući vam šansu da srećom isplatite zimovanje.

Žičare

Tvrtka »Žičnice« opremila je sve staze najsuvremenijom elektronskom opremom, a skijašima su na usluzi brojne staze (od početničkih do natjecateljskih) koje su sustavom žičara povezane od Kranjske gore sve do Potkorena na drugoj strani. Kupovina ski pass-a moguća je na sate (2-3 sata na dan), u poludnevnoj, dnevnoj ili više dnevnoj varijanti. Na primjer, dva sata trebate platiti 15 eura, dok sedmodnevna karta staje 120 eura. Dječje karte su u prosjeku jeftinije 30 posto.

Smještaj

U Kranjskoj Gori možete birati između hotelskog ili privatnog smještaja. Hoteli su renovirani, gotovo svi imaju četiri zvjezdice (»Kompas«, »Larix«, »Prisank«, »Lek«), ali su i cijene na nivou vrhunske ponude. U prosjeku polupansion (noćenje, buffet doručak i večera) prelazi 50 eura po osobi. Cijene u privatnim sobama kreću se od 11-18 eura po osobi, dok je cijena dnevnog najma apartmana između 35-50 eura.

Nastavlja se prvenstvena utrka Hajduka i Dinama

Povratak HNL nogometa

Piše: Dražen Prčić

Poslije višemjesečne stanke, susretima 18. kola, nogomet se 21. veljače vraća na travnjake 1. HNL. Proljećni dio prvoligaške sezone donosi nastavak »mrtve utrke« između »vječitih rivala« splitskog Hajduka i zagrebačkog Dinama, ali i posve neizvjesnu borbu za »europska mjesta« i opstanak u eliti hrvatskog ligaškog nogometa.

Iako u nekim europskim zemljama zimске stanke gotovo nije ni bilo (Italija, Španjolska, Engleska), navijači su se zaželjeli susreta u kojima adrenalin donosi veću radost od užitka u ljepoti svjetskih veleljepot. »Bili« i »Modri« ipak su bliži srcu od Juventusa, Barcelone ili Manchester...

HAJDUK (za prvaka): Jesenski prvak nogometne sezone 2003-04. poslije 17. odigranih prvenstvenih susreta je Hajduk iz Splita, koji je uspio ostvariti 13 pobjeda, tri poraza, uz jedan neodlučen rezultat i gol razliku 33:14. Iako oslabljena odlaskom tri najbolja igrača (Pletikosa, Srna i Rapačić), momčad trenera Zorana Vulića ostavila je najupečatljiviji dojam, materijaliziran u broju ostvarenih pobjeda (dvije više od Dinama). Također, omjer od samo jednog neodlučenog susreta u sedamnaest kola govori u prilog, kako je »hajdučka četa« igrala uvijek na pobjedu, ne kalkulantajući sigurnim remiima. Uz prvenstvene obveze

PAROVI 18. KOLA

Marsonia – Hajduk
Dinamo – Zagreb
Zadar – Osijek
Rijeka – Slaven B.
Varteks – Kamen I.
Cibalia – Inter

Hajduk je odigrao i nekoliko europskih susreta kroz natjecanje u kupu Uefa. Preskočeni su Finci i Švicarci, ali je nesretni kiks obrane protiv favorizirane Rome, bilo je 1:0 par minuta prije kraja, odnio europsku putovnicu u smjeru vječitog grada.

DINAMO (za prvaka): Doprvak Dinamo iz Zagreba ispustio je kiksevima u posljednjih nekoliko kola lidersku poziciju prvoligaške karavane. Poraz u posljednjem susretu protiv Hajduka u Splitu (1:3) sveo je jesenju bilancu na 11 pobjeda, dva poraza i četiri remia uz gol razliku 40:15.

Poput glavnog takmaka za naslov i »Modri« su na startu novog šampionata ostali bez dva najbolja igrača (Olić, Butina), što se znatno odrazilo na njihovu igru, posebice u vezi vratarske pozicije na kojoj se smjenjivalo nekoliko kandidata za »startnu jedinicu«. Europska epizoda se, poslije ispadanja iz kvalifikacija za Champions league (Dinamo, Kijev), završila ispadanjem iz Kupa Uefe od još jednog predstavnika nogometnog Istoka (Dnjepar).

KAMEN INGRAD (za kup Uefa): Hit prošlogodišnjeg prvenstva Kamen Ingrad iz Velike (mjesto kraj Sl. Požege) dokazao je da nije momčad za jednu uspješnu sezonu. Osvajanjem trećeg mjesta poslije prvog dijela natjecanja ponovio je odlučnu aspiraciju za obranu »europske« vize s kojom je ove godine, prvi puta u svojoj povijesti, zaigrao na međunarodnoj sceni. Ne zaboravan će, jamačno, ostati susret kupa

Uefe protiv njemačkog Schalkea (0:0) odigran na stadionu u Velikoj, ali i nesretan poraz (0:1) u uzvratu u Gelsenkirchenu pred ispunjenom Schalke Arenom. Prvenstvena bilanca: 7 pobjeda, 6 poraza, 4 remia uz 28:21

OSIJEK (za kup Uefa): Poslije slabe prošlogodišnje sezone prvoligaš s Drave uspio je konsolidirati redove i igrama u novom prvenstvu povratiti renome momčadi koja je doskora odlično igrala i na međunarodnoj sceni. Iako, istini za volju i ove sezone mnogo toga u igri Osječana ide po sustavu »toplo-hladno« (više poraza od pobjeda), ali je sedam ostvarenih trijumfa bilo

Petar Krpan (Hajduk)

dovoljno za četvrto mjesto, koje otvara realne mogućnosti za ponovni izlazak u Europu.

Prvenstvena bilanca: 7 pobjeda, 8 poraza, 2 remia uz 27:31

CIBALIA (za opstanak): Vinkovčani su imali jednu od najtežih jeseni u svojoj prvoligaškoj povijesti, koju će s boljim proljetnim igrama nastojati što prije zaboraviti. Uz samo tri ostvarene pobjede i maksimalnih deset poraza, teško mogu računati na »život u eliti«, pa će svaki novi susret biti dragocjen u ostvarenju željenog opstanka.

Prvenstvena bilanca: 3 pobjede, 10 poraza, 4 remia uz 20:31

MARSONIA (za opstanak): Novi prvoligaš iz Sl. Broda nije baš ulio nadu svojim navijačima da će i dogodine gledati prvoligaške susrete na svom stadionu. Mršave tri pobjede premale su za »život« u društvu stalnih članica najbolje hrvatske nogometne lige. No, možda će proljetnim igrama Brođani uspjeti dokazati da nisu slučajno na prvoligaškom popisu.

Prvenstvena bilanca: 3 pobjede, 10 poraza, 4 remia uz 20:39.

NAJ...

Najviše bodova – Hajduk (40)
Najmanje bodova – Cibalia, Marsonia (13)
Najviše postignutih golova – Dinamo (40)
Najmanje postignutih golova – Varteks (16)
Najmanje primljenih golova – Hajduk (14)
Najviše primljenih golova – Marsonia (39)

Niko Kranjčar (Dinamo)

Tenis

Ančićevo
prvo finale

Mladi splitski tenisač *Mario Ančić* odigrao je u Milanu (380.000 \$) svoj najbolji ATP turnir u dosadašnjoj karijeri plasirajući se, poslije odličnih igara tijekom cijelog tjedna, u nedjeljno finale. Pobjedom protiv Španjolca *Robreda* (6:3, 6:4) izborio je svoje prvo polufinale, a pobijedio

Šveda *Johanssona* (6:3, 6:4) i prvo finale na profesionalnom touru. Podnevni finalni susret protiv Francuza *Dupuisa* donio je izvršnu tenisku predstavu, neizvjestan i nadasve dramatičan susret u kojemu je najveća hrvatska teniska nada uspjela spasiti čak devet meč lopti, i na koncu, nažalost ipak, izgubiti 4:6, 7:6, 6:7. Interesantno je spomenuti kako je Ančićevom suparniku ovo prva titula u 30-toj godini života.

Rukomet

Zagreb
poraz nade

U prvom susretu rukometne Lige prvaka Zagreb je na gostovanju kod njemačkog Flensburga izborio »povoljni« poraz od

minus tri pogotka (27:30), koji daje realne izgleda za prolaz u polufinale.

Uzvratni susret igrat će se u nedjelju 22. veljače. U ostalim susretima postignuti su sljedeći rezultati:

Pick Szeged-Magdeburg 30:31, Ciudad Real-Fotex 33:24, Piv. Laško-Lemgo 32:25

Nogomet

Hrvatska –
Njemačka

U srijedu je na splitskom Poljudu odigran prijateljski susret nogometnih reprezentacija Hrvatske i Njemačke, u kome su izbornici Barić i Voeller isprobali potencijal igrača na koje će računati za predstojeće Europsko prvenstvo u Portugalu.

Vaterpolo

Nastavak Eurolige

3. kolo, 14-15. veljače

Skupina A: Šturm 2002 – Primorje RB 6:4

Skupina C: Primorac – Mladost 9:6

Goodyear liga

21. kolo – 14. veljače

Zadar – Široki H. 93:81

Split – Budućnost 72:65

Laško – Olimpija 111:106

Reflex – Lovćen 105:68

Banjalučka P. – Krka 70:83

Slovan – C. zvezda 81:77

Zagreb – Cibona 71:74

Tablica: Reflex 38, Cibona 37, C. zvezda 35, Zadar 34, Laško 33, Olimpija 32, Budućnost 32, Krka 30, Split 30, Široki 28, Slovan 28, Zagreb 28, Banjalučka P. 27, Lovćen 26

Sportske vijesti

Skupina D: Jug CO – Jadran HN 9:10

U prvim susretima četvrtfinala kupa LEN:

Niš – Mornar BS 9:6

Jadran – Chania odgođeno

Nogomet

Osmina finala Lige
šampiona

24. veljače

Lokomotiv M. – Monaco

Celta – Arsenal

Bayern – Real Madrid

Sparta – Milan

25. veljače

Deportivo – Juventus

Stuttgart – Chelsea

Porto – Manchester Utd.

Real Sociedad – Lyon

Atletika

Blanka prva
u Karlsruheu

Najbolja hrvatska visašica *Blanka Vlašić* pobijedila je na atletskom mitingu u njemačkom gradu Karlsruheu s preskočenom visinom od 199 cm. Druga je bila Ukrajinka *Palamar* s 197 cm, dok je treće mjesto zauzela njezina sunarotkinja *Mykhalchenko* s preskočenih 191 cm.

Salašarske huncutarije

• Braca Stipan je išao seljačkim kolima na salaš iz varoši uvi-jek prašnjavim Sivačkim putom, do Male Pešte, pa ondak lijevo. Naritko bi tko naišao u susret, i ako taj samo digne dva prsta do šešira i promrnda štogod u bradu, ondak je i braca Stipan jednako tako digao dva prsta do oboda šešira, nije vadio cigare - tlu iz usta i također kroz zube uzvratio pozdrav!

Kad bi ga nećak upitao zašto se tako nemušto pozdravlja, on bi odgovorio:

»Slušaj me dobro derane, kaki

»Faljen Isus – taki Amen

uvik!«

• U blizini salaša je bila jedna poveća tabla zobi tj. ovsa i nećak je volio tamo napasat kobilu »Čilu«. Onako jašući na čebetu kao Indijanac.

Naide susjed dida Kala i po - viče:

»Hej, derane u čijoj njivi ti to napasat kobilu?«

»Ujo, kazali su da je državna!«

»E, kad je državna, ondak mož!«

• Pričaju dida Time, kako su prije rata od braće Hercegovaca kupovali »zlatni« duhan iskrižan, pa od »financa« pakirali u voštane kese i sakrivali pod krov od košare prid šprajcom di ima tušta zoljinih gnizda. On je, kad mu triba misečna doza duhana namazo ruku do ramena s petrolinom, na to neće zolje, i izvadio jednu kesu pakovanja. A »financ«, gospodin iz varoši, kad vidi digod zoljina gnizda oma pobigne, jer valjdar je kad god turo ruke di ne triba, pa su ga dobro izgrizle!

• Teta Vita Sudarova je znala uštrojit mladog pivca, napraviti »kopuna«, koji se dobro urani, sidi na jajima, a zna i vodit pi-liće. Jedared tako, ponevši jednog, krenu ona i nećak, sa karu - ma na pecu u Staru Moravicu. Naide jedan stariji gospodin i pi - ta:

»Pošto pivac!«

Teta Vita ga gleda ispod oka i odrapi onako dobru cinu, barem za polak više!

On izvadi novce, plati i odnese »kopuna«

»Al sam ga privarila, kaže nećaku. On misli da je ku - pio pivca, oće pivčije čor - be, a ne zna da je to ko - pun, derane moj.«

Puno godina poslije taj deran je saznao kako je »kopun u vinu« najveći francuski gastronomski specijalitet i da je gospo - din s krutim šeširom si - gurno dobro to znao. Pa sad promislite, ko je tu koga privario?

• Kad je bilo najgore vri - me »obaveze« 1950. godi - ne na jednom salašu čeljad da prežive zimu na -

pune od dva »disnotora« veliko gvozdeno bure od 120 kila ma - sti, zavare ga i zakopaju u kiseljakovu šumu iza salaša. Kiseljak i ovako smrdi, a tamo je još bio i »reterat« za svu čeljad. Ni je - dan od utirača sa naglancanim čizmama, kad su došli džipom, tamo nije tio ni prič, a nekmoli gledat!

Pribilježio: Milivoj Prčić

Recept

Rezanci s pršutom

specijalitet dalmatinske kuhinje

Sastojci:

400 g rezanaca i ribani parmezan

Za umak:

150 g pršuta

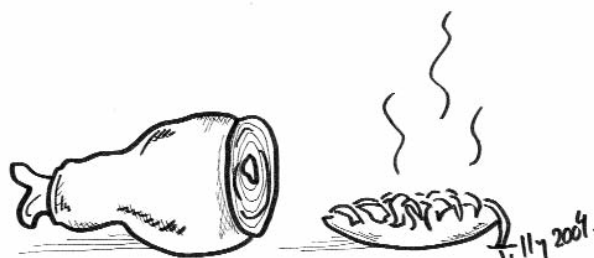
350 g rajčica (pelati)

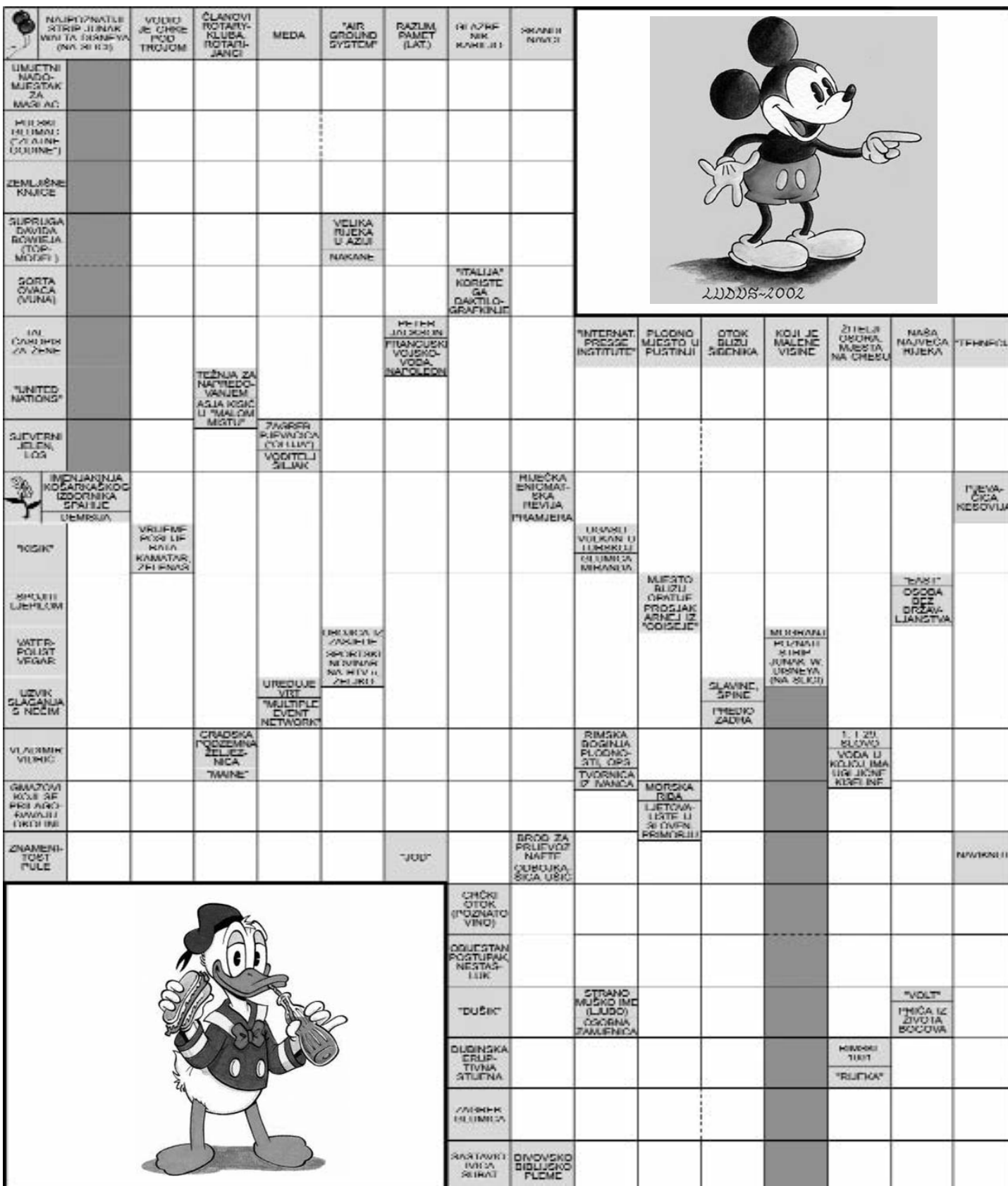
crveni luk, mrkva, ružmarin, maslinovo ulje

Priprema:

Očišćenu mrkvu i luk narežite i pirjajte na 3 žlice ulja. Popržite pršut. Dodajte rajčicu, malo posolite (jer je pršut slan). Kuhajte umak pola sata na laganoj vatri.

Rezance skuhaite u puno osoljene vode i malo ulja, ocijedite i začinite umakom od pršuta te pospite s dosta ribanog parmezana.

Štovani čitatelji,

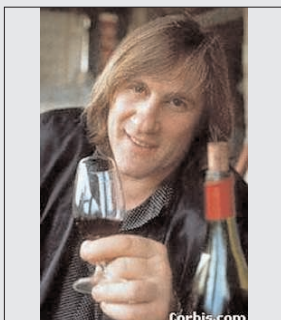
Od ovoga broja Hrvatske riječi započinjemo s novom nagradnom igrom našeg lista, u kojoj ćemo nagrađivati rješavače križaljke koju objavljujemo u svakom broju. Sakupite i točno riješite »Nagradne križaljke« iz sljedeća 4 (četiri) broja (od broja 55. do 58.), izrežite ih i pošaljite na adresu: **NIU Hrvatska riječ, Trg Cara Jovana Nenada 15/2, 24000 Subotica**

Očekuju Vas zanimljive i lijepe nagrade!

PETAK ► 20. 2. 2004.

HTV 1

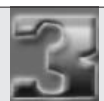
Izdvajamo film
Daleki rođaci 2,
HRT 2, 20.50

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.00 – Vijesti
09.05 – Nestali svijet, crtana serija
09.30 – Zvučnjak
09.50 – Bobo, Ciki i prijatelji
10.00 – Jezični petak
10.50 – Engleski jezik
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.00 – Vijesti
14.05 – Res publica
14.50 – Serija za djecu
15.20 – Vijesti
15.30 – Prirodni svijet: Otoci s blagom
16.20 – Trenutak spoznaje
16.50 – Među nama
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – Dokumentarni film
18.15 – Upitnik, kviz
18.45 – HR kod, glazbeno-informativna emisija
19.30 – Dnevnik
20.05 – Kad mrtvi zapjevaju, TV film
21.00 – Zabavni program
22.15 – Meridijan 16
22.40 – La memoria e il perdono, mini-serija
02.00 – How to be a Player, američki film
03.30 – Christinin nestanak, američki film
05.00 – Fantom, film
06.35 – Inspektor Rex
07.25 – Prijatelji 5., humoristična serija

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
10.00 – Znakovi vremena
10.50 – Mala TV potraga
11.45 – Poslovni klub
12.15 – Budućnost Zemlje
12.45 – Željka Ogresta i gosti
13.40 – Inspektor Montalbano, talijanski film
15.25 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.10 – Vijesti za gluhe
16.35 – Zemlja nade, serija
17.20 – Inspektor Rex
18.10 – Panorama
18.40 – Campi-Campi
19.05 – Prijatelji
19.30 – Glazbena TV
20.05 – TV Bingo Show
20.50 – Daleki rođaci 2., francuski film
22.45 – Bljeskalica
00.15 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
01.00 – Pregled programa za subotu

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 16.00)
18.10 – Košarkaška Euroliga

20.00 – Briljanteen
21.50 – Pregled programa za subotu

SUBOTA ► 21. 2. 2004.

HTV 1

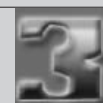
Izdvajamo
Ringo Star i All Star Band,
HRT 2, 22.45

08.00 – Vijesti
08.05 – Bogovi i demoni: Zmijina čarolija
08.55 – Svjedočanstvo Taliesina Jonesa, britanski film za djecu
10.25 – Parlaonica
11.15 – Glazbena TV – TOP 10
12.00 – Podnevni dnevnik
12.30 – Duhovni izazovi
12.45 – Prizma, multinacionalni magazin
14.00 – Reporter: Kada je lako ubijati, dokumentarni film
15.00 – Vijesti
15.15 – Oprah Show (508)
16.00 – Iz antologije Dramskog programa HTV-a: Bijeg
17.25 – Briljanteen
18.45 – Po ure torture
19.30 – Dnevnik
20.10 – Tri kralja, američki film
22.15 – Sport danas
22.35 – Breathtaking, britanski film
00.20 – Prijedlog, američki film
02.15 – Ne diraj lava dok spava, kanadski film
03.40 – Black Flamingos, austrijski film
05.20 – Reprizni program
06.10 – Oprah Show (510)

HTV 2

08.10 – Turistička središta Hrvatske
10.20 – Trenutak spoznaje
10.50 – HR kod, glazbeno-informativna emisija
11.20 – Među nama
11.50 – Opera Box – G. Verdi: Otello (oko 145')
14.25 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
15.00 – Night Passage, američki film (87')
16.30 – Glas domovine
17.05 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
17.55 – Šarmantni susjedi, francuski TV film (oko 90')
19.30 – Glazbena TV
20.15 – Treći kamenčić od Sunca 4., serija
20.45 – Hrvatska nogometna liga – emisija
22.00 – S one strane, serija
22.45 – Ringo Starr i All Starr Band
23.55 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
00.40 – Po ure torture
01.10 – Pregled programa za nedjelju

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske
10.10 – Planica: SP u skijaškim letovima
12.10 – Zemlja nade, serija
17.25 – HNL: Dinamo – Zagreb, prijenos
19.30 – Amerika – život prirode
20.00 – Hrvatska nogometna liga – emisija
20.25 – Talijanska nogometna liga: Milan – Inter, prijenos
22.20 – Hrvatska nogometna liga – emisija

NEDJELJA ► 22. 2. 2004.

HTV 1

Izdvajamo
kultni film Davida Lyncha
Divlji u srcu, HRT 1, 00.15

07.00 – Vijesti
07.05 – Amerika – život prirode
07.35 – Crni gusar, crtani film
07.55 – Hugo Safari 1., danski film za djecu
09.00 – Vijesti
09.05 – Dizalica
10.05 – Ružno pače, crtana serija
10.30 – Percy, čuvar parka – crtana serija
10.55 – Videokiosk
12.00 – Podnevni dnevnik
12.25 – Plodovi zemlje
13.20 – Mir i dobro
14.00 – Nedjeljom u 2
15.00 – Vijesti
15.15 – Photographing Fairies, američki film
17.00 – Od pet do sedam – nedjeljno zabavno popodne
19.00 – Cocco Bill, serija
19.15 – LOTO 6/45
19.30 – Dnevnik
20.10 – Tko želi biti milijunaš?
21.15 – g'lamur: kafé
22.20 – Vijesti
22.35 – San Bernardo, španjolski film
00.15 – Divlji u srcu, američki film
02.15 – Videokiosk
03.15 – Amerika – život prirode
03.45 – Out of Nowhere, američko-kanadski film
05.15 – Film

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.50 – Kršćani, dokumentarna serija (51')
10.45 – Biblija
11.00 – Garešnica: Misa, prijenos
12.00 – Obiteljski vrtuljak
12.30 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
13.00 – Tenis
17.35 – Automagazin
17.55 – Rukometna Liga prvaka: Zagreb – Flensburg, pr.
19.30 – Carstvo divljine
20.00 – Dokumentarni film
20.55 – Španjolska nogometna liga, prijenos
22.50 – Sport danas
23.05 – Otmica u Kolumbiji, dokumentarni film
23.55 – Koncert zabavne glazbe
01.25 – Pregled programa za ponedjeljak

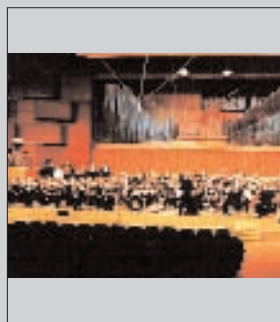
HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske
10.10 – Planica: SP u skijaškim letovima
12.10 – TV vodič + turistička središta Hrvatske
16.10 – Sjećanje i oprost, mini-serija
19.30 – Iz etnoarchive
20.00 – Zimski spavači, film
22.00 – Frasier 7., serija
22.50 – Na zadatku, humoristična serija
23.10 – Treći kamenčić od Sunca 4., serija
23.35 – Nedjeljom u dva
00.35 – Pregled programa

PONEDJELJAK ► 23. 2. 2004.

HTV 1

Izdvajamo
Karnevalski koncert
HRT 3, 20.00

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.05 – Leteći medvjedići, crtana serija
09.30 – Mali veliki svijet
10.00 – Učilica
10.10 – Predškolski odgoj i razredna nastava
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.00 – Vijesti
14.05 – Res publica: Kako poštivati i prihvaćati život?, religijski kontakt-program
14.50 – Smogovci, serija za djecu
15.30 – ŠKOLSKI SAT
16.20 – Planet Internet
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – National Geographic
18.25 – Upitnik, kviz
18.50 – Alpe-Dunav-Jadran
19.30 – Dnevnik
20.10 – Latinica: Od ratnika do patnika
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Zapadno krilo
23.30 – Zlatna krila
00.20 – National Geographic
01.15 – Samrtnička postelja, francuski film
02.40 – Ekipa za očevid
03.25 – Iz riznica muzeja
03.40 – Zapadno krilo
04.25 – Život je poput gradilišta, njemački film

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
11.05 – Talijanska nogometna liga, snimka
13.00 – Mark Twain i ja, kanadsko-američki film (90')
14.00 – Felix i Lola, francuski film
16.15 – Vijesti za gluhe
16.25 – TV kalendar
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – Zlatna krila 3., serija
18.10 – Panorama
18.40 – Crtana serija
19.05 – Prijatelji 5., serija
19.30 – Glazbena TV
20.05 – Petica – europski nogomet
21.10 – Ekipa za očevid 3., serija
22.00 – Filmovi strave: The Exorcist II, američki film
23.55 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
00.40 – Pustolovina velebitskim podzemljem
01.10 – Pregled programa

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)
17.30 – TEST
17.40 – TV raspored
17.45 – NBA liga: Minnesota – San Antonio, snimka
19.30 – Amerika – život prirode
20.00 – Dobro ugođeno poslijepodne:
Karnevalski koncert
Simfonijskog orkestra
HRT-a
21.00 – Christians, dokumentarna serija
21.55 – Pregled programa za utorak

UTORAK ► 24. 2. 2004.

HTV 1

Izdvajamo film
Prince of Darkness
HRT 2, 22.40

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.05 – Grčki mitovi
09.30 – Život je pun iznenađenja:
Kriza s djevojkama
09.45 – Brum, crtani film
10.00 – Učilica
10.10 – Prirodoslovlje
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.05 – Res publica: Treća dob, emisija za umirovljenike
14.50 – Smogovci, serija za djecu
16.15 – Hrvatska kulturna baština
16.45 – Govorimo o zdravlju
17.20 – Hrvatska danas
17.35 – Busted on the Job, dokumentarna serija
18.20 – Upitnik, kviz
18.45 – Mliječni put
19.30 – Dnevnik
20.10 – Globalno sijelo
20.45 – Forum
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Zlatni san čovječanstva, dokumentarna emisija
23.10 – KULT., emisija iz kulture
00.20 – Frasier 7., serija
00.45 – Cure u trendu
01.30 – Dummies, film
04.10 – Iz riznica muzeja
04.45 – Ljubav, film

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.10 – Mir i dobro
09.40 – Zabavni program
11.55 – Alpe-Dunav-Jadran
12.25 – Petica – europski nogomet
13.30 – Mama i tata spašavaju svijet, američki film
15.00 – Crno-bijelo u boji
15.30 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.15 – Vijesti za gluhe
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – Cure u trendu
18.10 – Panorama
18.40 – Campi-Campi, crtani film
19.05 – Prijatelji 4., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV
20.05 – Frasier 7., serija
20.30 – Nogometna Liga prvaka: Bayern – Real Madrid, prijenos
22.45 – Filmovi strave: Prince of Darkness
00.25 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
01.10 – Nogometna Liga prvaka – sažeci
01.40 – Crno-bijelo u boji
02.10 – Pregled programa za srijedu

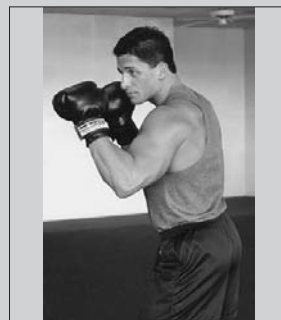
HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)
20.00 – Zlatna kuna – dodjela gospodarstvenih nagrada, prijenos
21.20 – Etno Ambient Solin: Lot Lorient
22.05 – g'lamur: kafé
23.00 – Pregled programa za srijedu

SRIJEDA ► 25. 2. 2004.

HTV 1

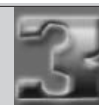
Izdvajamo
EP u boks,
HRT 3, 18.00

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.05 – Samba i zec Leuk, crtana serija
09.30 – Kokice
10.10 – Likovna i glazbena umjetnost, književnost
10.50 – Stilske figure: Hiperbola i litota
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.05 – Res publica: Slika zdravlja
14.50 – Smogovci, serija za djecu
16.10 – Stilske figure: Hiperbola i litota
16.20 – Kućni ljubimci
16.50 – Boje turizma
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – Divlje vrijeme, dokumentarna serija
18.20 – Upitnik, kviz
18.45 – Split: More
19.30 – Dnevnik
20.05 – Hrvatske špilje, dokumentarna serija
20.40 – Brisani prostor
21.35 – Pola ure kulture
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Internacional, vanjskopolitički magazin
23.10 – Znanstveno sučeljavanje
00.15 – Vrijeme je za jazz
01.40 – CIA, serija (12)
02.20 – Divlje vrijeme
03.10 – Rossini, film

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.00 – KULT., emisija iz kulture
10.00 – Govorimo o zdravlju
10.30 – Globalno sijelo
11.00 – Forum
12.50 – Mliječni put
13.25 – Kazaam, američki film (93')
15.00 – S Međunarodne smotre folklor
15.30 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.15 – Vijesti za gluhe
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – CIA, serija
18.10 – Panorama
18.40 – Campi-Campi, crtani film
19.05 – Prijatelji 5., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV
20.05 – Emisija
20.35 – Stuttgart – Chelsea, prijenos
22.50 – Filmovi strave: Lord of Illusions
00.30 – Nogometna Liga prvaka – sažeci
01.00 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
01.45 – Pregled programa za četvrtak

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)
15.55 – Košarkaški Kup Hrvatske – 1/2 finale, prijenos
18.00 – Pula: EP u boks, prijenos
20.00 – Opera Box: Figarov pir (1. dio)
21.45 – Pregled programa za četvrtak

ČETVRTAK ► 26. 2. 2004.

HTV 1

Izdvajamo
Zemljopis
HRT 1, 10.10

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.00 – Vijesti
09.05 – Emil iz Loenneberga, serija za djecu i mlade
09.30 – Športerica
09.45 – Korak po korak
10.00 – Učilica
10.10 – Povijest i zemljopis
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.05 – Res publica: Znanstveno-obrazovni program
14.50 – Smogovci, serija za djecu
15.30 – Povijest i zemljopis
16.20 – Savršeni svijet
16.50 – Heureka
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – Stoljeće Stanislavskog, dokumentarna serija
18.25 – Upitnik, kviz
18.50 – Poslovni klub
19.30 – Dnevnik
20.10 – Tko želi biti milijunaš?
21.15 – Znakovi vremena
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Željka Ogresta i gosti
23.40 – Na zadatku, humoristična serija
00.00 – Nakon probe, film
01.10 – Hitna služba
01.55 – Film
05.45 – Sutkinja Amy

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.35 – Boje turizma
10.35 – Pola ure kulture
11.05 – Split: More
11.35 – Internacional, vanjskopolitički magazin
12.05 – Znanstveno sučeljavanje
13.05 – Brisani prostor
15.30 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – Hitna služba
18.10 – Panorama
19.05 – Prijatelji 5., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV
20.05 – Sutkinja Amy
20.55 – Na zadatku, humoristična serija
21.20 – Združena braća, serija
22.15 – Filmovi strave: Possessed, američki film
00.25 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
01.10 – Savršeni svijet

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske
14.45 – Nogometna Liga prvaka, snimka
16.35 – Nogometna Liga prvaka – sažeci
17.55 – Pula: EP u boks – 1/2 finale, prijenos
21.00 – Košarkaški Kup Hrvatske, prijenos finala
22.50 – Pregled programa za petak

FILMSKI HIT TJEDNA

PRVI PROGRAM SUBOTA, 21.2.2004. 20.10

TRI KRALJA

(THREE KINGS, 1999.)

Ratni pustolovni film. 1991. godine u Iraku je obilježen kraj Zaljevskoga rata. Četiri pustolovinama sklona američka vojnika – bojnici Archie Gates (G. Clooney), Troy Barlow (M. Wahlberg), Chief Elgin (I. Cube) i Conrad Vig (S. Jonze) – odluče dočepati se zlata koje je Sadam Husein opljačkao u Kuvajtu i skrio u svoje pustinjske baze. No, najprije treba otkriti tajnu mapu koja vodi do zlata. Njih

četvorica kreću u iznimno opasnu pustolovinu u kojoj ništa neće biti onako kako su zamislili i koja će im zauvijek promijeniti život. Naime, okrutna zbilja brzo ih otrežnjava: u jednom vojnom kampu otkriju da je američka vlada poticala iračke civile da se bore protiv Sadama, a sada ih je ostavila bez pomoći, na milost i nemilost Sadamovim trupama koje ih nemilosrd-

no masakriraju. Archie i njegovi prijatelji su u dilemi – uzeti novac, pobjeći i ostaviti civile u rukama iračke vojske ili riskirati novac i pokušati pomoći ispaćenim ljudima da prijeđu na sigurnu stranu preko iranske granice...

Film je dobitnik nagrada Blockbuster Entertainment Award za najbolju glumačku postavu (George Clooney, Mark Wahlberg, Ice Cube), BSFC Award za najboljeg redatelja i film, BFCA Award za najboljeg debitanta (Spike Jonze), Political Film Society Award za promidžbu mira, a bio je nominiran i za Zlatni satelit za najbolji scenarij.

To je jedan od najuzbudljivijih akcijskih/ratnih holivudskih filmova u posljednjih nekoliko godina, koji udahnuje novi život poznatim klišejima i čiji je autor David O. Russell, čini se, Hollywoodu donio zrnce ekscentričnosti i neustrašivog političkoga stava. Pustolovina, akcija, drama, elementi komedije, inteligentni protagonisti i duhoviti dijalozi, a uza sve to film na jednostavan način pokazuje u čemu je razlika između dobrog i lošeg akcijskog filma: u dobrom, što »Tri kralja« neosporno jesu, akcija izrasta iz priče i motivacije likova, a nikada nije sama sebi svrhom. Film koji pršti energijom i ushitom čistog filmskog stvaranja, a akcija, pustolovina i izvrsna glumačka ekipa nisu samo savršen spoj vrhunske filmske zabave nego i zadiranje u provokativan kontekst američkih vojnih i političkih akcija u drugoj polovici 20. stoljeća.

Uloge: George Clooney, Mark Wahlberg, Ice Cube, Spike Jonze, Cliff Curtis, Nora Dunn

Redatelj: David O. Russell

Rezultati izvlačenja nagradne igre Hrvatske riječi

Za nagradnu igru Hrvatske riječi pristigle su 153 kuverte s nagradnim kuponima.

Tročlana komisija u sastavu: *Dobrila Puljić*, učiteljica iz Osijeka, *Ivan Andrašić*, dopisnik iz Sonte i *Dušica Dulić*, novinarka i potpredsjednica Upravnog odbora, nadzirala je izvlačenje nagrada koje je za sretne dobitnike obavila *Antonija Sudarević*, učenica iz Subotice.

Spisak dobitnika nagrada, koje su izvlačene sljedećim redom:

Komplet tjednika Hrvatska riječ

40. Josip Poljaković, Beogradski put 22, 24000 Subotica
39. Zvonko Vuković, Nade Dimić 21/48, 24000 Subotica
38. Agata Rižanji, Grobljanska 17/A, 25264 Sonta
37. Svetlana Vidaković, Kupališna 22/A, 25211 Svetozar Miletić
36. Vedran Horvacki, Tiha 29, 24000 Subotica
35. Zoran Nagel, A. M. Tita 4/II/8, 24000 Subotica

Kalendar Hrvatske riječi

34. HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani, Dr. Nenadovića 19, 21426 Vajska
33. Antonija Milanković, Josipa Lihta 63, 24106 Subotica
32. Marija Vidaković, J. J. Zmaja 108, 25264 Sonta
31. Vedran Kuntić, J. Ignjatovića 69, 24000 Subotica
30. Aleksandar Radnić, V. Ilića 65, 24000 Subotica
29. St. Beretić, Harambašićeva 7, 24000

- Subotica
28. Zvonimir Pelajić, Nikole Tesle 5, 21428 Plavna
27. Željka Jakić, Mostonga -19, 21420 Bač
26. Josip Vondraček, JNA 139, 21220 Bečej
25. Anamarija Vajlant, Omladinska 27, 22324 Beška
24. Kata Šegrt, Narodne Odbrane 8, 25264 Sonta
23. Veronika Stantić, Karlovački salaš br. 3, 24211 Mišičevo

CD »Bunjevački blues« Tomislava Žigmanova

22. HKPD »Stjepan Radić«, Cara Dušana 163, 22323 Novi Slankamen
21. Sandra Šegrt, Narodne odbrane 5, 25264 Sonta
20. Marijan Piljić, Braće Dronjak 13, 21000 Novi Sad
19. Rozalija Gabrić, Puškinov trg 4/28, 24000 Subotica
18. Marija Tumbas, Petra Lekovića 7/5, 24000 Subotica

Knjiga »Bunjevački blues« Tomislava Žigmanova

17. Dejan Drobac, Beogradski put 71/31, 24000 Subotica
16. Iva Bačić, Matka Vukovića 10, 24000 Subotica
15. Ivan Jarak, Bulevar Jovana Dučića 34, 21000 Novi Sad
14. Ivan Gregurić, Cara Dušana 87, 22323 Novi Slankamen
13. Zdravko Križanović, Bajski put 1, 24000 Subotica

Dječja knjiga

12. Stana Nemet, Mala Bosna Salaš 359, 24000 Subotica
11. Katarina Horvat, J. J. Zmaja 100, 25264 Sonta

10. Jelena Dulić, Mišičevski put 3, 24213 Đurđin

Tromjesečna pretplata na Hrvatsku riječ

9. Josip Sabljar, 7. Vojvodanske brigade 62, 21208 Sremska kamenica
8. Vladimir Hadžić, VI. Desnice 17, Petrovaradin
7. Mario Šprljan, Tabačka čaršija 9/9, 12000 Požarevac
6. Blago Marić, 4. juli 27, 23000 Zrenjanin
5. Srećko Zekić, Bulevar Arsenija Čрноjevića 124/III, 11070 Novi Beograd

4. Slika – Dar Kolonije »Bunarić« Matilda Bedić, Gornji Verušić 103, 24000 Subotica

3. Tri stotine sadnica bagrema – Dar rasadnika »Gradina« iz Sombora Goran Nimčević, Krivajska 2, 24000 Subotica

2. Kauč - Dar »Minex trade« iz Subotice Mirela Periškić, Šikarski put 16, 25000 Sombor

1. Kupatilski namještaj »Milena« – Dar »Kolpa san kupatila« iz Subotice Julijana Pap, Vig Ištvana 16, 24000 Subotica

Pozivamo dobitnike nagrada da se jave u uredništvo Hrvatske riječi radi dogovora o preuzimanju nagrada. Sretnim dobitnicima čestitamo na osvojenim nagradama, a svim sudionicima nagradne igre Hrvatske riječi zahvaljujemo na sudjelovanju!

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024/55-22-00
Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku 19,00 h

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH

19,30 h

- »Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
- »Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
- »Razgovor s povodom« (utorkom)
- »Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)
Vjerska emisija (petkom)

20,00 h

- »Čarolije trpeze« (ponedjeljkom)
- »Na proputovanju s nama« (utorkom)
- »Putokazi« (srijedom)
- »Rock vremeplov« (četvrtkom)

20,30 h

- Vijesti dana
- Pripovijetka Balinta Vujkova
- Hitovi hrvatskih izvođača
- Minute za ljubitelje jazza (petkom)

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
 tel. i fax: 024-561-553
 e-mail: agria@suonline.net

MINEX - TRADE, salon "Moderni Interieri" - SUBOTICA, ŠUMSKA 13 - Tel: 024/525-208, 34-147 - Fax: 024/557-065

NOVO na našem tržištu!!
garniture JORDAN i DARIO

21.225⁰⁰

15.861⁰⁰

49.420⁰⁰

8.683²⁰

10.612⁰⁰

15.912²⁰

31.488⁰⁰

35.552⁴⁰

10.584⁰⁰

8.640⁰⁰

12.960⁰⁰

15.177⁰⁰

3546⁷²

38.016⁰⁰

27.560⁰⁰

10.368⁰⁰

6.480⁰⁰

44.782⁰⁰

5.040⁰⁰

2.494⁰⁰

1.518⁰⁰

40.176⁰⁰

6.696⁰⁰

4.320⁰⁰

Gotovinski popust 10-20%, odloženo plaćanje čekovima, krediti preko poslovnih banaka
 (JUBANKA, Komercijalna Banka, Vojvođanska Banka, AIK Banka NIŠ, Raiffeisen Bank)

kolpa-san® **KUPATILA**

stvorena za uživanje
i za ponos

sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ 547-274 , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091
Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

